لوړو زده کړو وزارت
ننګرهار پوهنتون
شرعیاتو پوهنځی
اسلامي ثقافت څانګه

Afghan Salar Library

د اسلام اقتصادي نظام

د عصري پوهنځیو د اووم سمستر لپاره درسي کتاب

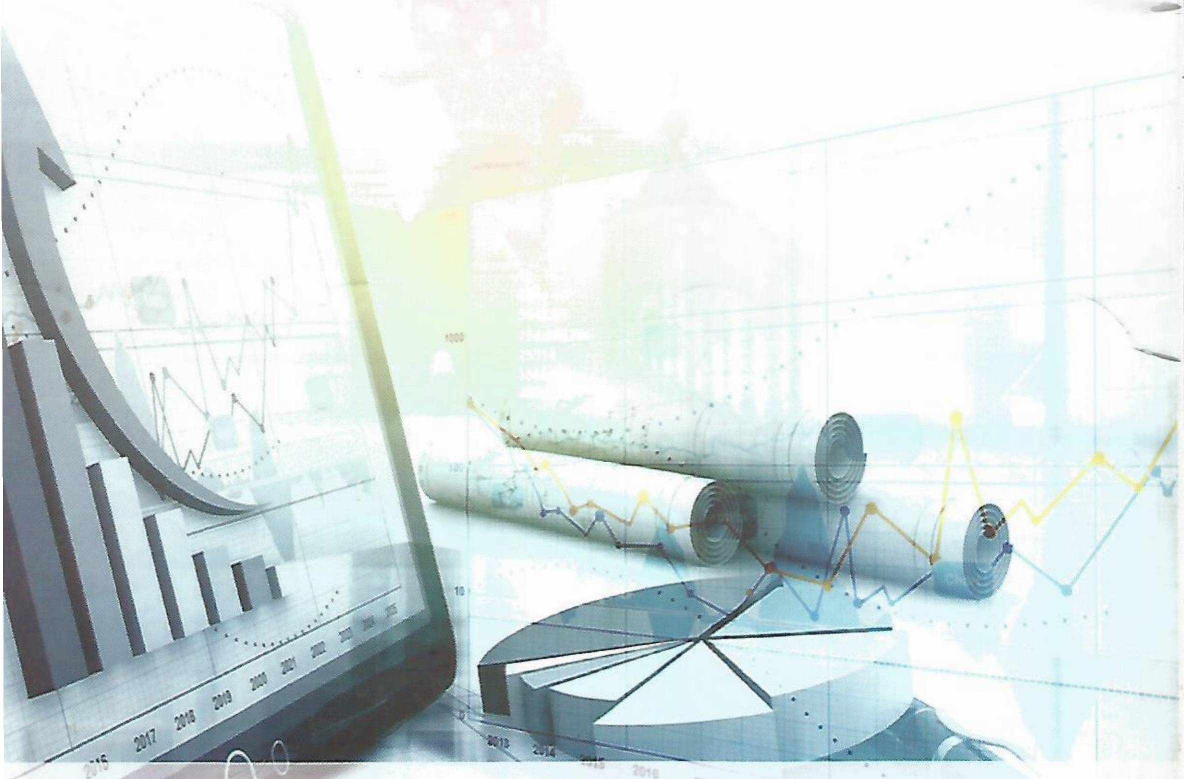

مؤلف: پوهنوال محمدشریف رحماني

Downloaded By: Afghan Salar Library

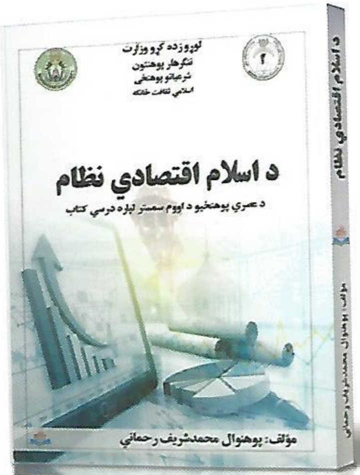

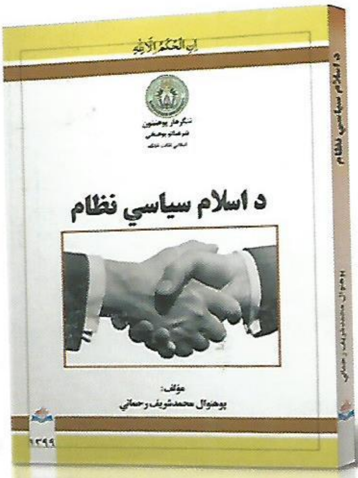

چاپ چارې

سلام خپرندویه ټولنې تخنیکي څانګه - جلال آباد

0787714956 - 0790206261

Email:salampublishers@yahoo.com

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ *Telegram:https://t.me/afghansalar*

Downloaded By: Afghan Salar Library

كتاب پېژندنه

دکتاب نوم : داسلام اقتصادي نظام
ليکوال : پوهنوال محمد شريف رحماني
کمپوز : محب الرحمان رحماني
چاپ کال : ۱۳۹۹
دچاپ وار : اول
دچاپ شمېر : ۱۰۰۰ ټوکه
چاپ چارې : سلام خپرندويه ټولنه
نرخ :

ترلاسه کولو ځايونه

جلال اباد : اصلاح افکار کتاب پلورنځی ، اسحق زی مارکيټ، لاندې پوړ ، لومړی دوکان
اړيکشمېره : ۰۷۹۰۲۰٦۲٦۱
خوست : سباوون کتابخانه ، لېوال کتابخانه ، لمر کتاب پلورنځی
لغمان : الفت قرطاسيه او کتاب پلورنځی ، يونس کتاب پلورنځی
کندهار : کروړ کتاب او قرطاسيه پلورنځی ، افغان کتاب پورنځی
پکتيا : علمي کتاب پلورنځی

دکتاب حقوق د ليکوال سره خوندي دي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ *Telegram:https://t.me/afghansalar*

Downloaded By: Afghan Salar Library

لړلیک

سرلیک مخ

لومړی څپرکی

داسلامي اقتصادمفهوم -- ۱
۱-۱-داقتصادلغوي معنی -- ۳
۱-۲-داسلامي اقتصادپېژندنه -- ۴
۱-۳-نوی کلاسیک تعریف -- ۴
۱-۴- داسلامي اقتصادرامنځته کېدل -- ۴
۱-۵- داسلامي اقتصادځېړنو پرمختګ -- ۴
۱-٦-داقتصاددعلم اوداقتصادي نظام ترمنځ فرق -- ۵
۱-۷- په لویدیځ کې داقتصاددعلم منځته راتګ -- ٦
۱-۸-داقتصاد دعلم موضوع -- ٦
۱-۹-داسلامي اقتصاد اهمیت -- ٦
۱-۱۰-داقتصاددعلم ګټې -- ۷

دویم څپرکی

داسلامي اقتصاداصول، ارکان اوسرچینې -- ۸
۱-۱- اعتقادي بنسټونه -- ۸
۱-۲- داسلامي اقتصادارکان اواصول -- ۸
۲-۴-۱-داسلامي اقتصادسرچینې -- ۱۷
۲-۴- ۲- داسلامي اقتصادڅخه دغفلت اسباب -- ۱۸

دریيم څپرکی

داسلام داقتصادي نظام خصوصیات -- ۲۰
۳-۲-له اقتصادسره دعبادت اړیکې -- ۲۳
-۲- ۳-دعبادت مفهوم -- ۲۳

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۳-۲- ۴-ددین راهبانه تصور -- ۲۴
۳-۲- ۵-ددین اوعبادت اسلامي تصور -- ۲۴
۳-۲- ٦- دمسلمانانو دذلت اوخوارۍ لامل -- ۲۴
۳-۳-راشد خلیفه ګان اواقتصادي چارو ته اهتمام -- ۲۴
۳-۴-داوسني مسلمان مسؤلیت -- ۲۵

څلورم څپرکی

له نورونظامونوسرهداسلام داقتصادي نظام موازنه -- ۲٦
۴-۱-۱-داروپا فیوډالي نظام (Fuddle system)-- ۲٦
۴-۱-۲- داشرافو طبقه -- ۲٦
۴-۱-۳-دغلامۍ اسباب-- ۲٦
۴-۱-۴-لاملونه او اسباب یې -- ۲۷
۴-۱-۵-غلامي دڅه په خاطر؟ -- ۲۷
۴-۱-٦-له دوۍ سره دسخت چلند بېلګې -- ۲۷
۴-۱-۷-دغلامۍ مراسم-- ۲۷
۱-۴- ۸- مسؤلیتونه یې -- ۲۸
۱-۴- ۹- دکلیسا دیني شخصیتونه -- ۲۸
۴-۱-۱۰- دغلامۍ دنظام دزوال اسباب-- ۲۸
۴-۱-۱۱-طبقاتي نظام داسلام په تله-- ۲۸
۴-۱-۱۲-دغلامۍ پروړاندې داسلام دریز -- ۲۹
۴-۲- سرمایه داري نظام (Capitalism)-- ۲۹
۴-۲-۱- فکري بنسټونه یې-- ۲۹
۴-۲-۲-درامنځتهکېدو ظروف یې -- ۲۹
۴-۲-۳- وتلې څېرې یې -- ۳۰
۴-۲-۴- اقتصادي بنسټونه یې -- ۳۰
۴-۲-۵-عملي پایلې یې -- ۳۰
۴-۲-٦-مزایااوبنېګڼې یې -- ۳۱

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۴-۲-۷-نیمگړتیاوې او عیبونه یې -- ۳۱
۴-۲-۸-په پانگوالۍ داسلام دلوړتیاوجوهات -- ۳۲
۴-۳-۱- کمونیزم(Communism) -- ۳۳
۴-۳-۲- تاریخي شالیدیې -- ۳۴
۴-۳-۴-دکمونیزم عملي پړاؤ -- ۳۴
۴-۳-۴- وتلې خبرې یې -- ۳۵
۴-۳-۵-دکمونیزم افکاراومعتقدات -- ۳۵
۴-۳-٦- دکمونستي نظام اقتصاد ي بنسټونه -- ۳٦
۴-۳-۷- دسوسیالیزم اوکمونیزم ترمنځ فرق -- ۳٦
۴-۳-۸- اهداف او مقاصد -- ۳۷
۴-۳-۹-سیاسي تګلاره -- ۳۸
۴-۳-۱۰-دکمونېزممزایااوعیبونه -- ۳۹
۴-۳-۱۱-په کمونستي نظام داسلامي اقتصاداامتیازات -- ۴۱
۴-۴- اقتصادي مختلط نظام -- ۴۲
۴-۵-داسلام اقتصادي نظام -- ۴۳

پنځم څپرکی

په اسلام کې ملکیت اوډولونه یې -- ۴۷
۵-۱- دمال پېژندنه -- ۴۷
۵-۱-۱-دملکیت تعریف -- ۴۷
۵-۱-۲-دشتمنیوډولونه -- ۴۷
۵-۱-۳- فردي او شخصي شتمني -- ۴۸
۴-۱-۵-دفردي ملکیت اهداف -- ۴۸
۲-۵-دمال دڅښتن حقونه -- ۴۹
۵-۲-۱- داستعمال اوتصرف حق -- ۴۹
۵-۲-۲- دګټې په خاطردکاروبارحق -- ۴۹
۵-۲-۳-بل چاته دملکیت دانتقال حق -- ۵۰

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ *Telegram:https://t.me/afghansalar*

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵-۲-۴- دمدیت دتحفظحق ---------------------------- ۵۰
۳-۵- دفردي ملکیت دحقونو پولې ---------------------------- ۵۱
۷-۳-۵-دملکیت دګټورکاروبارحدود ---------------------------- ۵۴
۴-۵- عام(تپولنيز)ملکیت ---------------------------- ۵۵
۲-۴-۵- موخې یې ---------------------------- ۵۵

شپږم څپرکی

داسلا مي دولت دبیت المالسرچینې ---------------------------- ۵۷
۱-٦-ملي شتمنی ---------------------------- ۵۷
۲-٦-کاني ذخیرې ---------------------------- ۵۷
۳-٦-زکات اوعشر ---------------------------- ۵۷
۴-٦-درکاز پنځمه ---------------------------- ۵۸
۵-٦- خراج ---------------------------- ۵۸
٦-٦- جزیه ---------------------------- ۵۹
۷-٦- فئ (تسلیمي)مال ---------------------------- ۵۹
۸-٦-غنیمت ---------------------------- ۵۹
۹-٦-دځمکی کرایه ---------------------------- ۵۹
۱۰-٦- کاروباري ګټې ---------------------------- ۵۹
۱۱-٦- عطایااوقاف ---------------------------- ۵۹
۱۲-٦- عشوریاوارداتي ټکس ---------------------------- ٦۰
۱۳-٦-اموال فاضله ---------------------------- ٦۰
۱۴-٦- لقطه اوبې څښتنه مال ---------------------------- ٦۰
۱۵-٦-اضطراري ټکس: ---------------------------- ٦۰
۱٦-٦-ګنې عایداتي سرچینې ---------------------------- ٦۰

اووم څپرکی

دملکیت دلاسته راوړلوشرعي لاې چارې ---------------------------- ٦۱
۱-۷-په مباح شیانوقبضه ---------------------------- ٦۱
۲-۷-دمعاهدې په وسیله دملکیت انتقال ---------------------------- ٦۲

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۷-۳-دمیراث په وسیله دملکیت انتقال ---------- ٦۲
۷-۴-دملکیت ثمرات ---------- ٦۳
۵-۷-دشاړو ځمکو ابادول ---------- ٦۳
٦-۷-کانونه ---------- ٦۳
۷-۷- ظاهري معادن ---------- ٦۳
۷-۸-باطني معادن ---------- ٦۴
۷-۲-د فردي ملکیت په تصرفاتوکې ددولت مداخله ---------- ٦۴
۳-۲-۷-دنرخونو،مزدوریواوکرایوټاکنه ---------- ٦۷
۴-۲-۷-په شتمنوټکس لګول ---------- ٦۷
۵-۲-۷-له شتمنوڅخه ددوی له اړتیادزیات مال غوښتنه ---------- ٦۷
٦-۲-۷-په پېرودلو،عاریت اوپوراخیستلوکې دزوراستعمال ---------- ٦۸
۷-۲-۷- دولتي انحصارات ---------- ٦۸
۸-۲-۷- دملکیت دتحدیدواک ---------- ٦۹
۹-۲-۹- ټولنیزاقتصادي پلانونه ---------- ٦۹

اتم څپرکی

په عقدونواو معاملاتوکې داسلام ---------- ۷۱
اقتصادي سیاست ---------- ۷۱
۱-۸- عقدونه ---------- ۷۱
۸-۱-۱-دعقد لغوي پېژندنه ---------- ۷۱
۸-۱-۲- دعقد اصطلاحي معنا ---------- ۷۱
۲-۸-بیه ---------- ۷۱
۸-۲-٦-دبیې ارکان ---------- ۷۲
۸-۲-۸- دبیې ډولو نه ---------- ۷۳
۸-۲-۹-دقیمت دتحدید په اعتبار دبیې ډولونه ---------- ۷۳
۸-۲-۱۰-دبیې وېش دقیمت دسپارلو په اعتبار ---------- ۷۴
۸-۲-۱۱-دشرعي حکم په اعتبار دبیې ډولونه ---------- ۷۴

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۸-۳-دخینوشرعي عقدونونمونې -- ۷۴
۸-۳-۱-دسلم عقد -- ۷۴
۸-۴- داجارې تړون -- ۷۶

نهم څپرکی

دملکیت دلاس ته راوړلوناروالارې چارې -- ۷۷
۱-۱-۹-دغدراوخیانت بیې -- ۷۷
۹-۲-۲-غش(خیانت) -- ۷۷
۹-۲-۳-د قدرت اونفوذاستعمال -- ۷۸
۹-۲-۴-غلا -- ۷۸
۹-۲-۵-غصب -- ۷۹
۹-۲-۶-دزنااجوره اودکاهن شیریني -- ۸۰
۹-۲-۷- رشوت -- ۸۰
۹-۲-۸- احتکار -- ۸۱
۹-۲-۹-قمار -- ۸۲
۹-۲-۱۰-سود -- ۸۳

لسم څپرکی

شرکتونه اودکاریگرو حقوق -- ۸۸
۱-۱۰-شرکتونه -- ۸۸
۲-۱۰-په اسلامي قانون کې دشرکت ډولونه -- ۸۹
۱۰-۳-دمضاربت تړون -- ۹۰
۱۰-۴-په اسلام کې دکاریگرو حقوق -- ۹۱

یوولسم څپرکی

داسلام بانکي نظام -- ۹۴
۱۱-۱-دبانک معناو مفهوم -- ۹۴
۱۱-۳-دبانک تاریخچه -- ۹۴
۱۱-۴-بانکي چارې داسلامي تمدن په سیوري کې -- ۹۵
۱۱-۵-بانکي چارې د وخت ارزښتناکه اړتیا -- ۹۵

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۱-٦-دبانک ډولونه -- ۹٦

۱۱-۷-بانکي نظام دپانګوالۍ اوسوسیالیزم په سیوري کې ---------------- ۹٦

۱۱-۱۰-داسلامي بانک پېژندنه -- ۹۷

۱۱-۱۱-داسلامي بانکداری اصول ------------------------------------ ۹۸

۱۱-۱۲-داسلامي بانکونو دبري لارې چارې --------------------------- ۹۸

۱۱-۱۳-داسلامي بانکونو دپرمختګ پروړاندې خنډونه------------------ ۹۸

۱۱-۱۴-داسلامي بانک کاري خرنګوالی------------------------------ ۹۹

۱۱-۱۵-داسلامي بانک خدمات -- ۹۹

۱۱-۱٦-په ټولنیزه وده کې داسلامي بانکونو رول -------------------- ۱۰۰

۱۱-۱٦-۱-داسلامي بانکونو دبري شرطونه ---------------------------- ۱۰۱

۱۱-۱۷-۲-داسلامي بانکونودټولنیزمسؤلیت ډګرونه ------------------ ۱۰۱

دولسم څپرکی

دبیمې تړونIncurance -- ۱۰۳

۱۲-۱- ۱-پژندنه یې -- ۱۰۳

۱۲-۱- ۲- دبیمې پیدایښت او خپرېدا ---------------------------------- ۱۰۳

۱۲-۱- ۳-په لویدیزکې یې درامنځته کېدو ظروف -------------------- ۱۰۳

۱۲-۱-۴-دبیمې ډولونه -- ۱۰۴

۱۲-۱-۵-دسوداګریزې بیمې شرعي حکم ---------------------------- ۱۰۵

۱۲-۱-٦-د بیمې شرعي بدیل -- ۱۰٦

۱۲-۲-۱-دمزارعت تړون --- ۱۰۷

۱۲-۲-۲-مشروعیت یې --- ۱۰۷

۱۲-۲-۳- فضیلت یې --- ۱۰۷

۱۲-۲- ۴- باغواني -- ۱۰۷

۱۲-۲-۵-دباغواني ارکان -- ۱۰۷

دیارلسم څپرکی

دتبرع عقدونه -- ۱۰۹

(وصیت ، هبه ،حسنه پور ،امانتونه ،عاریة ،ګروی) -------------------- ۱۰۹

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ *Telegram:https://t.me/afghansalar*

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳-۱-وصیت -- ۱۰۹

۱۳-۱-۱- لغوي پېژندنه-- ۱۰۹

-۱-۲-اصطلاحي تعريف -- ۱۰۹

۱۳-۱-۳-دوصيت تاريخي شاليد -- ۱۰۹

۱۳۱۳-۱-۵- مشروعيت يې -- ۱۱۰

-۱-۴- ډولو نه يې -- ۱۱۰

۱۳-۱-٦-حكمت يې-- ۱۱۰

۱۳-۱-۷-دوصيت ډولونه-- ۱۱۰

۱۳-۱-۸-دوصيت اركا ن -- ۱۱۰

۱۳-۱-۹-دوصيت دانعقاد كيفيت -- ۱۱۱

۱۳-۱-۱۰-په قبو ل کې دفوريت مسئله -- ۱۱۱

۱۳-۱-۱۱-دوصيت دنفاذما نع -- ۱۱۱

۱۳-۲-هبه (ډالۍ) -- ۱۱۱

۱۳-۲-۱- تعريف اومشروعيت -- ۱۱۱

۱۳-۲-۲- په شرعي اصطلاح کې-- ۱۱۱

۱۳-۲-۳- مشروعيت يې -- ۱۱۱

۱۳-۲-۴- دهبې اركان -- ۱۱۱

۱۳-۲-۵-دموهوب(دډالۍ کړی شوي) شرط -- ۱۱۲

۱۳-۲-٦- دهبې دبېرته واپس كېدلو موانع-- ۱۱۲

۱۳-۳-قرض حسن (حسنه پور)-- ۱۱۲

۱۳-۳-۱- دقرض لغوي معني -- ۱۱۲

۱۳-۳-۲-دقرض اصطلاحي تعريف -- ۱۱۳

۱۳-۳-۳- مشروعيت يې-- ۱۱۳

۱۳-۳-۴-عاقد اودعقد صيغه يې -- ۱۱۳

۱۳-۴-وديعة -- ۱۱۳

۱۳-۴-۱- لغوى پېژ ند -- ۱۱۳

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳-۴-۲په اصطلاح کې---۱۱۳
۱۳-۴-۳حکم یې---۱۱۳
۱۳-۵- رهن (دګروي ترون) ---۱۱۴
۱۳-۵-۱تعریف ---۱۱۴
۱۳-۵-۲دمرهونې شرایط ---۱۱۴

خوارلسم څپرکی

دبیت المال مصارف(لګښتونه) ---۱۱۵
۱-۴۱-دبیت المال دلګښت اصول ---۱۱۵
۱۴-۲-دبیت المال دلګښت ځایونه---۱۱٦
۱۴-۳-دبیت المال ددویمې برخې لګښتونه ---۱۱۸
۱۴-۴-داسلامي ریاست دتصرفاتو حقوقي پولې ---۱۱۹
۵-۱۴- داسلامي ریاست اقتصادي مسؤلیتونه---۱۲۰
۱۴-۲-۳-د اقتصادي مسؤلیتونوعملي پلان ---۱۲۴
۳-۱۴په اسلامي اقتصادکې دمصرف اولګښت عامه تګلاره ---۱۲٦

پنځلسم څپرکی

دقران عظیم الشان اقتصادي لارښوونې---۱۲۸

شپاړلسم څپرکی

زموږداقتصادي ستونزې اوحل لارې---۱۳۲
۱-۱٦-داسلامي امت اقتصادي ستونزې ---۱۳۲
۲-۱٦-له ستونزوڅخه دخلاصون لار ---۱۳۲

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

داسلام اقتصادي نظام

سریزه

دژوند په ډګردملتونو لپاره ترټولوستره پانګه فکري شتمني ده چې له یوتوکم نه بل ته انتقالیږي؛البته مادي ثروت اوعلمي اکتشافات،اختراعات اوداسې نوردملتونودافکاروپه خدمت کــې وي اودعسکراووســـــله وال فـــــوځ حیثیـــــت غـــــوره کـــــوي څه وخت چې دیوملت مادي ثروت ړنګ ، تباهاوبربادشي دوباره جوړښت یې دومره سخت نه وي په دې شرط چې فکري ثـروت یې محفوظ وي؛مګرکه چیرته ددې پرعکس یې فکري شتمني چوراوچپاول شي اودملت مادي ثروت محفوظ وي ژرترژره کیداې شي چې دغه مادي ثــروت یــې لــه لاســه ووزي اوملــت دفقرپــه تیتــه کنــده کــې ســقوط وکــړي.

له همدغه امله دمسلمان ویاړمن قوم په حیث چې دالهي وحې امین امت دی په کاردي چې دخپلواسلامي افکارو اودستر ریښتني بشرپال دین په ساتنه کې حریص واوسیداځکه چې زموږ دین محفوظ ،حقیقي،واقعي، شمولي اومعقول دین دي.دنړۍ هیڅ ملت ددې ادعاء نه شي کولی چې له دوی سره دکایناتودرب پیغام دی هیڅ یوه نظریه له اسلامه پرته دبشرفکري، اجتماعي، اقتصادي اوسیاسي ستونزوحل ته مثبت ځواب نه شي ویلي خوموږ یې ټولې نړۍ ته په ډاګه اعلانوو چې:(القر ان هوالحل) یعنې قران عظیم الشان الهي نړۍ وال اسماني پیغام دبشرد. دبشر دټولو ستونزو دحل ضامن دی

په معاصرتاریخ کې زموږ په ویاړمن ملت ډیرې سختې تیرې شوې په عقیدې ،دین، ناموس، ژبې، خاورې اوارزښتونویې یرغلونه شوي په شلمه میلادي پیړۍ کې ددرې لویوزبرځواکونوتر یرغل لاندې راغلی؛مګرپه خپل ایماني غیرت اومیړاني یې دغووحشي-ځناورصفته ځواکونوته ماتې ورکړې.

زموږدملت لوی غم فقر،نیستي ددین اوددنیا په چاروکې جهل اودښه قیادت ...شتون،اختلاف،ګډ وډی،بد بختي، ظلم ،فساداوله الله تعالی نه بغاوت دي... ماتې ورکوو؛مګرخپل افتخارنه شوساتلی له یوغم نه بل ... ته په بل غم اخته کیږو.

په اسلامي هیوادونوکې لویه فتنه اقتصادي افکارواسختنه کړې ده موږ ته لازمه ده چې دکپیټالستي اوکمونستي نظام فساد اوداسلام داقتصادي نظام مزایاخلکوته څرګندې کړواقتصاددبشري ژونددملادتیرپه حیث دانسان ستره اړتیا ده داسلام سپیڅلی دین نه یوازې داچې داقتصادي نظام په اړه احکام اوقوانین لري بلکې په اسلامکې دعباداتو مهم اړخ مالي عبادت تشکیلوي له همدغه امله داسلام داقتصادي نظام مضمون دټولوعصري پوهنځیوپه شپږم سمستر داسلامي ثقا فت دمضامینودکریکولم په قالب کې تدریسیږي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ددغه مضمون دتدریس هیله منې پایلې

ددغــه مضــمون دتــدریس پــه پــای کــې بــه محصــلین وکــولی شي چــې !

۱ -د اسلام داقتصادي نظام اودمعاصرواقتصادي سیستمونوترمنځیومقا یسوي معلومات ترلاسه کړي

۲ - داسلام داقتصادي نظام اودفیوډالي ، کاپیټالستي ، کمو نستي ، سوسیالستي او مختلطه نظام دعوایدو، لګښت اوتوزیع په هکله به پوها وی حاصل کړي

۳ - داسلام په اقتصادي نظام کې دملکیتونو اودهغوی دځانګړ تیاءو دپېژندنې تر لاسه کول

۴ - دملکیت دلاسته راوړلودروالاروچارواوناروا لاروچاروپېژ ندنه اودسود ، احتکارداحکامودحرمت دفلسفې پېژند نه

۵ - دروا شرکتونو دډولونوپېژندنه په همدې توګه دبیمې دډولونواوحکم پېژندنه دقران عظیم الشان اقتصاد ي لاربنوونوته کتنه،داسلامي امت اقتصادي ستو نزې اوله دغوستونزوڅخه دوتلو لاراوداقتصادي اصلاح عملي پرو ګرامپوهاوي .

دالله تعالی دعظیم الشان پیغام قران عظیم الشان اونبوي سنتو دځلاند ه لاربنو ونو په رڼا کې به موږدفردي اوټولنیزوګټو دساتنې او سمون اوپرمختګ په لورپه هلو ځلو لاس پورې کوو .دغه علمي اثرپهشپاړلس څپرکوکې تنظیم شوی

دکتاب په ترتیب کې مې له علمي معتبرواخځونوڅخه استفاده کړې دالله تعالی سپیڅلی دربارته ددعالاسونه لپه کوم چې زمادغه ستړې ستومانې قبولې اودخپلې رضاوړیې وګرځوی

امین

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

لومړۍ څپرکی

داسلامي اقتصادمفهوم

پیلیزه

اسلا م دژوندبشپړنظام دی دبشري ژوندټول اړخونه رهبری کوي لکهاعتقادي،اخلاقيعبادات ،معاملات (ټولنیز، اقتصادي،سیاسي،جنايي،جګړه،سوله اوبین المللي سیاست) اوداسې نور..
دغه سپېڅلي دین اوږده موده دنړۍ ملتونه رهبري کړي دي هغوی تهیې دعدل،شفقت،مینې اومحبت پیغام له ځان سره درلود.دشلمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې داقتصاداوسیاستپه اړه ګنې لیکنې وشوې.ددغه څپرکي زده کړه ئیزې موخې داقتصاد لغوي او داسلامي اقتصادپېژندنه، داسلامي اقتصاد رامنځته کېدل داسلامي اقتصاد دځېړنوپرمختګ داسلامي اقتصاددعلم اوداقتصاد ي نظام ترمنځ فرق ، په لویدیز کې داسلامي اقتصاددعلم منځته راتګ .داقتصاد دعلم موضوع داسلامي اقتصاداهمیت اوداقتصاد دعلم ګټې دي .

۱-۱-داقتصادلغوي معنی

په لغتکې دقصدله مادې څخه اخیستل شوی اوقصدپه چاروکې دتوسط (منځګړتوب)دلارې لپاره داستقامت په فیصله اوحکم کولوکې، دعدالت اودمال په لګښت اومصرفولوکې داعتدال اومیانه روی په معنااستعمال شوی
په انګلیسي ژبه کې (Economic) په مصرف اولګښت کې میانه روۍ ته وایي ،په قرانکریم کې ګڼ شمېرایاتونه راغلي چې دهمدغومعناګانو څرګندونه کوي الله تعالی فرمايي﴿ وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَ ﴿١٩﴾ ﴾لقمان ژباړه: په خپل تګ کې میانه روي غوره کړه اوخپل غږ لږټیټ کړه)
قرانکریم داقتصاددکلمې مفهوم په دقیقه توګه په ګڼوایاتونوکې تاکلی دی چې یو یې په لاندې توګـــه دی ﴿ وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا ﴿٦٧﴾ الفرقان ژباړه:اومؤمنان هغه کسان دي چې کله مال لګوي نونه اسراف کوي اونه بیخي لاس نیسي- بلکې ددواړوپه منځ کې روان وي.
داسراف اوبخل ترمنځ داقتصادمفهوم ټاکنه سره له دې چې اسلام ددواړوسخته غندنه کوي موږته دشتمنۍ د صحیح وېش اوداسې نوروچاروپه هکله داسلامي شریعت داهدافودمتوازنې رهبرۍ ښوونه کوي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲-۱-داسلامي اقتصادپېژندنه

اسلامي اقتصاددځنواصولو اوقوانينو مجموعه ده چې په اسلامي عقيدې اواسلامي اخلاقويې دبنسټ ډېره اېښودل شوې دقران عظيم الشان اونبوي سنتواوفقهي اجتهادپه رڼاکې دمال دلاسته راوړلو.ذخيره کولواولګښت په هکله بحث کوي .اوياداسلامي اقتصاددهغوعاموبنسټيزواصولواوقوانينومجموعه ده چې له قرانکريم اونبوي سنتوڅخه استخراج شوي دهرځاى اووخت له پاره ددغواصولوپه بنسټ داقتصادي دمانۍ ودانول دي

۱-۳-نوی کلاسيک تعريف

داقتصاد دپخوانيو پوهانو په سرکې (Adam smith) يې داسې تعريفوي (اقتصاد دمال دګټلو دعلم نوم دی)

البته دغه يوغيرجامع تعريف دی چې يوازې په مادي رفاه ترکيزکوي نورفعاليتونه لکه صحت،ښوونه اوروزنه ترپوښښ لاندې نه نيسي-داځکه چې دغه دواړه هم په اقتصادي پرمختګ کې سترول اداکوي

۱-۴- داسلامي اقتصادرامنځته کېدل

دقران کريم دنزول سره سم د ژوند دنورواړخونودلارښوونوپه شان اقتصادي احکام هم نازل شول لکه دزکات ورکړه، په سودي چاروبنديزلګول دمال ذخيره کول اولګول، مالي تړونونه، رواوناروابيې په همدې توګه داقتصادي چاروپه هکله دپيغمبر صلی الله عليه وسلم احاديث اوپه اقتصادی معاملاتوکې دراشدينوخليفه ګانو تعامل درواخله .مګرهغه مهال اقتصادي چارې محدودې وې لکه کرکيله،سوداګري ، اودڅارويوپالنه اوداسې نور...

۱-۵- داسلامي اقتصاددڅېړنو پرمختګ

په قرانکريم اونبوي احاديثواودخلافت راشده په کړنلاره کې داقتصاداساسي اصول وړاندې شوي بيا وروسته دهمدې اساسي سرچينوڅخه داسلام پياوړوامامانواوعلماءوپه دې برخه کې پوره پلټنې وکړې اولوی لوی کتابونه يې وليکل البته داقتصادي چاروپه هکله ترڅلورمې هجري پېړۍ پورې بشپړې څېړنې ترسره شوې.

ددويمې هجري پېړۍ په سرکې مسلمانو فقهاؤداقتصاديوڅه برخې ترتحقيق اوڅېړنې لاندې ونيولې لکه رواوناروا کسب اوکار،شرکتونه،دبازاراو مارکيټ تنظيم اودنرخونوټاکل چې دنمونې په توګه څولاندې کتابونه دذکروړدي.

- الکافي فی فقه اهل المدينه چې دیوسف ا بن عبدالبراندلسي قرطبي کتاب دی.
- بدايع الصنايع فی ترتيب الشرايع:دامام علاوالدين کاساني کتاب (حنفي فقه)

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- الام:دامام محمدبن ادريس الشافعي كتاب (شافعي فقه
- المغني:دامام محمدبن قدامه تاليف(حنبلي فقه)
- المحلی:دامام حزم اندلسي كتاب(ظاهري فقه) ،
- كتاب الخراج:دامام ابي يوسف ليكنه.
- كتاب الخراج:ديحی بن ادم ليكنه
- كتاب الاموال:دابي عبيدقاسم بن سلام تاليف
- كتاب الاموال:دابن زنجويه ليكنه.
- دابن خلدون مقدمه چې په ۸۷٤ هـ كال راخرگنده شوه

سره له دې چې دابن خلدون مقدمه دغربي اقتصادپلارادم سميت له كتاب ثروت الامم نومي څخه پنځه پيړۍ مخكې ليكلې شوې ادم سميت په ۱۷۷٦م كال دابن خلدون دمقدمې بدله څيره ثروت الامم وړاندې كړ،ابن خلدون رحمة الله عليه دتولنې په پرمختګ،انكشاف اودبېلابېلواقتصادي فعاليتونوپه اشكالود قيمت په نظريې داستوګنوپه ويش دمادي شتمنيوپه توليداوداسې نوروموضوعاتوڅېړنې كړې دي حقيقت دادی چې دغه دواړه كتابونه دزمان اومكان په اعتبارسره بېلتون لري.

پهډېرتاسف سره دغرب اواروپا متعصب خلک ادم سميث داقتصاد پلاربولي په داسې حال كې چې له ده څخه مخكې داسلام ستروعلماؤداقتصاد په برخه كې لوی لوی كتابونه ليكلي دي بنايي چې شمېريې ترسلوورسېږي دايوڅرګندحقيقت دی چې داسلامي پوهانوافكاراوليكنې دنوي عصرداقتصادي مدرسې دپيل كربنه ګڼل كيږي

۱-٦-داقتصاددعلم اوداقتصادي نظام ترمنځ فرق

داقتصادعلم داجتماعي علومودجملې څخه ده چې په دووېنستيزوبرخووېشل كيږي يوه ته كلي اقتصادوايي چې دټول هېواددااقتصادي ستونزوحل ترپوښښ لاندې نيسي لكه ملي خزانه، ملي توليد،ملي استهلاک،نرخونه ، ددندووېش او حكومتي لګښت. دويمه برخه يې جزيي اقتصاد بللكيږ چې دفرد،كورنۍ اوديوې مؤسسې داقتصادي ستونزوحل ترخپلې څارنې لاندې نيسي .نوپردې اساس داقتصادي نظام اوداقتصاددعلم ترمنځ بېلتون په لاندې ټكوكې وړاند ې كوو !

۱- اقتصادي نظام غيراقتصادي عواملوته شمول پيداكوی لكه ټولنيزعدالت اوانصاف؛مګرد اقتصادعلم دټولنيزعدالت سره سروكارنه لري .

۲-په اقتصادي نظام كې ټولنې،ملتونه اوتمدنونه دخپلو باوري اساساتوتابع وي لكه كمونستی ، سرمايه داري ، مختلط اواسلامي اقتصاددرواخله داڅكه چې هريونظام جلااساسات اوتګلاره لري؛ مګرداقتصادعلم له دې سره سروكارنه لري.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۷-۱- په لویدیځ کې داقتصاددعلم منځته راتګ

داتلسمې پیړۍ په وروستیوکې دنوي اقتصاد داساس ډبره کېښودل شوه له همدغه وخته داروپایي ټولنې په ټولنیزو،سیاسي اواقتصادي برخوکې ستربدلونونه رامنځته شوه په اروپاکې صنعتي انقلاب راغی .په اقتصادي برخه کې نوې څېړنې پیل شوې دشلمې پیړۍ ترپیله یې دجلاعلم په بڼه ظهوروکړ،دوه مکاتب فکرپانګواله اوکمونېزم سره اوږه په اوږه روان شول نړۍ یې په سیاسي افق کې هم په دووبلاکونووویشله اوپه نړۍ واله سطحه لوی اخ اوډب رامنځته اودملیونونوانسانانو په وژنه منتج شوختیځ بلاک ونړېداونړۍ یوقطبه پاتې شوه اسلام دیواځني رقیب په توګه وپېژندل شوپه ټوله اسلامي نړۍ یې سوراوربل کړ.

۸-۱-داقتصاد دعلم موضوع

څرنګه چې داقتصاد علم دانسان دبې شمېره خواهشاتو اومحدودو وسایلو څخه بحث کوي نو په عمومي توګه په اقتصادکې لاندې موضوعات تر څېړنې لاندې نیول کېږي.

۱-دتولیدوسایل چې په درې برخوته وېشل کېږي

- طبیعي وسایل لکه ځمکه کانونه ځنګلونه،سیندونه ،غرونه
- مصنوعي وسایل لکه ماشین الات،سرکونه،بندونه، کښتۍ ،هوایي الوتکې،دبرېښنا بندونه اوداسې نور......
- انساني وسایل لکه مزدوران،ډاکتران ،انجینران،وکیلان،استادان اوفني اشخاص .

۲-دتولیدشوي شي اندازه معلومول،کوم شی لومړی تولید شي؟څومره تولیدشي؟بنستیز ضروریات کوم دي ؟

۳-دتولید شویوشیانو سم وېش

۹-۱-داسلامي اقتصاد اهمیت

ددغه علم زده کړه دهرچالپاره ګټور دی دسوداګرو لپاره یې اهمیت دادی چې په حلالواوحراملکه سود ،احتکار په صادراتو اوورادتوپه عرضه اوتقاضا،دقیمتونوپه پورته کېدواوښکته کېدو،په مالیاتوکې زیاتوالی اوکموالی اوداسې نورمسایل دي چې له اسلامي‌اقتصاده پرته یې پوهه امکان نه لري.په همدې توګه دسیاسي اوحکومتي مشرانو لپاره یې پوهه ضروري ده څکه چې دلوړې غربت اوجهالت اوبېکارۍ دله منځه وړلو لپاره دزکات مطالعه اړینه ده.دعامو خلکو لپاره هم داقتصادپوهه ضروري ده ترڅوددولت په اقتصادي پالیسیوپوه شي اوداصلاح اوسمون لپاره میدان ته راووځي په ځانګړې ډول په اوسني وخت کې چې ټول خام مواد،تېل اوسپنه ،مس،دډبروسکاره، ښه ابشارونه ،ښه بندرونه، ښې ځمکې،بشري

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ځواک ،ریښتینی دین اوالهي پیغام هرڅه په اسلامي نړی کې دي دلته چې دڅه کمبوددی هغه داتحاداواتفاق ،دعلم اوپوهې دمینې اومحبت کموالی دیاوس.

۱-۱۰-داقتصاددعلم ګټې

ورځني تغیرات دنرخونو کنټرول ،انفلاسیون ،پلانونه ،مالیات ،بودیجه دبازارسوړوالی اوګرموالی خارجي مرستې دخوراکي توکو کموالی ،زراعتي اصلاحات دپیسوارزښت دقیمتونوپورته کېدل اوټیټېدل ورپورې مربوط دي. همدارنګه په عملي ګټوکې یې داقتصادي ستونزې حل ،دغربت علاج ، دپیسوپه وېش کې تعادل اوبرابري ، داقتصادي وسایلو سم په کاراچول ، لنډمهالي اواوږده پلانونه ټول داقتصادپه وسیله صورت مومي

لنډیز

۱ – داسلامي اقتصاددلغوي اوصطلاحی معنی اونوی کلاسیک تعریف وړاندې کېږي

۲ – اسلامي اقتصاد دقران عظیم الشان دنزول سره سم رامنځته اوبیا ددویمې هجري پېړی نه ترڅلو رمې هجري پېړی پورې بشپړې ځېړنې وشوې اوګڼ کتابو نه دقلم په سیاهي کې قلمبند شول .

۳ – داقتصاددعلم اوداقتصادي نظام ترمنځ فرق دادی چې اقتصاد ي نظام غیراقتصادي عواملوته شاملېږ ي لکه ټولنیزعدالت ؛مګرداقتصادعلم دعدالت سره سروکارنه لري په اقتصادي نظام کې ملتونه دخپلوباوري اساساتوتابع وي لکه کپیټالستی اکمونستې اوداسې نور.....

۴ – داتلسمې پېړ ی په وروستیو کې په لویدیز کې دنوي اقتصادي سیستم داساس ډېره کښنو دل شوه دشلمې پېړی تر پیله یې دجلاعلم په بڼه ظهوروکړ .

داقتصاددعلم موضوع

۱ – داقتصاددعلم دانسان دبې شمېره خواهشاتو اودتولید وسایلو څخه بحث کوي دتولید وسایل درې برخوته وېشل کېږ ي طبیعي وسایل ، مصنوعي وسایل اوانساني وسایل همدارنګه دتولید اندازه اووېش هم معلوموي .

۲-داقتصادعلم زده کړه دهرچالپاره مهم دی دسیاست والو،سوداګرواوعام ملت ته ډېراړین دی

پو ښتنې

۱ – داقتصاد معنی ولیکئ اودقران کریم دایاتونو په رڼا کې یې تحلیل کړئ

۲ – داسلامي اقتصاداصطلاحي تعریف ولیکئ .؟

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دویم څپرکی

داسلامي اقتصاداصول، ارکان اوسرچينې

پیلیزه

هرنظام اصول اوبنسټونه لري چې هغه نظام پرې ټينګښت مومي داسلام اقتصادي نظام يو اعتقادي بنسټو نه لري اوبل اقتصاد ي اصول اوارکان ددغه څپرکي زده کړه ئيزې موخې داسلامي اقتصاد اعتقادي بنسټونه اوداسلامي اقتصاد اصول اوارکان ،اقتصادي سرچينې اوداسلامي اقتصاد څخه دغفلت اسباب بيانول دي .

۱-۱- اعتقادي بنسټونه

دټولو شتمنيو حقيقي مالک الله تعالی دی اوبشردخليفه حيثيت لر ي اوملکيت يې مجازي بڼه غوره کوي پر همدې اساس دمال په لاسته راوړو اولګښت دواړو کې دالله تعالی پروړاندې په اخرت اودخلکو اونظام پروړاندې په نړۍ کې مسؤليت لري دمعصيت اوګناه په حرامولارو يې نه په لاس راوړلی اونه يې په لګښت رسولی شي ،پيسې سره اوسپين زر دقيمت اوسوداګريزو مبادلاتو وسيله ده پرهمدې اساس سودپه کې جوازنه لري

۱-۲- داسلامي اقتصادارکان اواصول

داسلام اقتصادي نظام په درې پايوولاړدی

- **لومړی-دوه ګونی ملکيت (فردي اواجتماعي)**

داسلام اقتصادي نظام دغربي کاپيټاليزم چې هلته يوازې دفردپه اصالت قايل دملکيت په لاسته راوړلو اولګښت کې دهيڅ رنګه قيوداتورعايت نه کوي .اوهمدارنګه دکمونستي اومارکسستي اقتصادي سيستم سره چې دټولنې په اصالت باوري دی دفردازادي اوفردي ګټې له نظره غورځوي سخت مخالف دی اسلامي شريعت دملکيتونو دخښتنانودحقوقوساتنه کوي له غلا،اختلاس،چوراوچپاول څخه يې ژغوري اسلام فردي ملکيت ثابت کړی دحلالوپه چوکاټ کې ورته حد نه ټاکي په اسلام کې دملکيت حق يواساسي واقعيت اودبشرفطري حقيقت دی ،که چېرې په اسلامي ټولنه کې دکمونستي نظريې پر بنسټ ملکيت لغوه اعلان شي؛نوددې معنی دادی چې داسلام اقتصادي مانۍ ړنګه وګرځېده داسلام دويم اوپنځم رکن زکات اوحج ته هم دپای ټکی کېښودل شواودميراث نظام هم له بېخه ونړېد.

په همدې توګه داسلام په اقتصادي نظام کې عامه ملکيتونه اودولتي ملکيتونه هم شتون لري اوپه رسميت يې پېژني لکه دولتي ځمکې،باغونه،چمنونه،هوايي ډګرونه اولوی لوی ميدانونه،

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ځنګلونه اوداسې نور..په همدې توګه درسول الله مبارک ارشاد دی (المسلمون شرکاء فی ثلاث فی الماء والکلاء والنار)ژباړه:ټول مسلمانان په درې شیانو کې شریک دي په اوبو،ورشواواورکې

نو پردې اساس خاص (فردي)اوعام (ټولنیز)ملکیت دواړه داسلامي اقتصاددثابتواصولواواساساتودجملې څخه دي؛مګر ددې برعکس دلویدیزپه پانګواله نظام کې ټولنیز ملکیت له سره نشته اوپه کمونستي نظام کې فردي ملکیت لغوه ګڼل کېږي مګرداسلام اقتصادي سیستم میانه پالیسي لري فردي او ټولنیز او یاپه بل عبارت خاصه اوعامه ملکیت موازي پرمخبیايي.

- **دویم- مقیده اقتصادي ازادي**

مؤمن مسلمان دشریعت په چوکاټ اقتصادي ازادي لري اسلام یې دمطلقې ازادۍ مخه نیولې ده هرکله چې دعامه اوخاصه ګټوترمنځ ټکررامنځته کړی شي نوعامه ګټوته باید په شخصي ګټو ترجیح ورکړی شي له همدې امله اسلام احتکار یعنی دعرضې اوتقاضا په نظام واکمنی،ناروا عمل بولي همدارنګه اسلام دداسې چارو په کلکه مخه نیسي چې خلکوته زیانمن واوسي .

داقتصادي ازادۍ په باب داسلام دریزله نورونظامونوڅخه پشپړتوپیرلري اوهغه داچې اسلام دحلالواوحراموپه چوکاټ کې مسلمان ته اقتصادي ازادي ورکړې چې په کومولاروچاروملکیت ترلاسه اوڅنګه یې په لګښت ورسوي؟

۲-۲- ۱-داقتصادي ازادۍ دقیوداتوموخې

- له ټولنیزورنځونوڅخه لکه بغض،حسد،کینه اوپریوبل تیری اوظلم چې دغه ټول
- دناروااقتصادي فعالیتونوپه

نتیجه کې رامنځته کېږي دټولنې ژغورل دي.

- دولت ته دمداخلې دحق ورکړه ؛لکه داحتکاري او سودي معاملاتودمخنیوي په

خاطر،ترڅوخلک د اسلامي شریعت په سمه لاره روان اوسي.

۲-۲-۲-د اقتصادي ازادۍ قیودات

داسلام مقدس دین په اقتصادي ازادۍ قیودات وضع کړي اوازادیې نه دی پریښې چې ځنې یې دادي.

- داچې اقتصادی فعالیت چې خلك یې په کولولاس پورې کوي رواپه خپله ده اوټولنې ته به ګټوروي .
- اسلامي دولت ته په اقتصادی فعالیتونوکې په محدودچوکاټ کې دمداخلې حق ورکړی شوی دی

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **دریيم -ټولنيزتکافل**

ټولنه دخلکو يوه مجموعه ده چې د ځمکې په يوه محدوده کې ژوندسرته رسوي يوقانون پرې حکومت وکړياودمشترکو،عاداتو څښتنان وي ،تکافل دکومک اومرستې معنالري

۱-۳-۲- دټولنيزتکافل دلايل

۱- قراني دليل –په دې هکله په قران عظيم الشان کې ګڼ اياتونه دي دهغودجملې څخه.

هلته چې فرمايي ﴿وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا ٣٦﴾

۲-نبوي سنت

دنبوی احادیثو ټول کتابونه دتکافل له مشروعیت څخه ډک دي دهغودجملې څخه (ترى المؤ منين فى توادهم وتراحمهم كمثل الجسدالوحداذ اشتكى منه عضوتداعى له سائرالجسد باالسهر والحمى) ژباړه : ته به مؤمنان په مینه اومحبت ترحم اوعاطفه کې دیوجسددغړوپه توګه وموميې چې کله یواندام په درد شي نوټول بدن ورسره په په بې خوبۍ اوتبه کې اخته وي .

په يو بل روايت کې داسې راغلي دي پيغمبرصلی الله عليه وسلم فرمايلي دي(لايؤمن احد كم حتى يحب لا خيه مايحب لنفسه) ژباړه:تاسې به ترهغه کامل مؤمنان ونه ګرزي ترڅوچې خپل مسلمان وروړته هغه څه خوښ نه کړی چې خپل ځان موخوښ کړي وي .

دغه پورتني قراني اونبوي ارشادات دمسلمانانو په مينې،محبت ،تعاون ، تکافل ،وروړګلوی اواخوت دلالت کوي داسلام ستر پيغمبرهمد غسې مثالي ټولنه جوړه کړې وه

۲-۳-۲- ټولنيز تکافل ته داسلام داهتمام لامل

اسلام ټولنيزتکافل ته په ستراهميت قايل دی داځکه چې دغربت اوافلاس په صورت کې نه عقيده جوړ ښت مومی اونه اخلاق وده کوي اونه فرد اوټولنه دارام اواسوده ژوند تريږ اوه رسېدلی شي اونه په ټولنه کې امن قايميږ ي .

۳-۳-۲- په اسلام کې دتکافل ډولونه

په اسلام کې تکافل پراخه او ارت ډګرلري لکه

۱-ادبي تکافل

په دې توګه چې دټولنې افراددیوبل پر وړاندې دمينې، عاطفې درناوي اودوروړګلوی تعامل ولري

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲-علمي تکافل

پیغمبرصلی الله علیه وسلم دعالم مسؤلیت گرزولی ترخوناپوهانوته علم ورزده اوله هېڅا څخه یې ونه سپموي دټولنې علمي شخصیتونه مسؤلیت لري ترڅوبېسوادي له منځه یوسي

۳- سیاسي تکافل

دهېواد هراستوګن حق لري چې د دخپلومشرانو په ټاکنه کې ونډه ولري او خپلو اشتباهاتوته یې متوجه کړي دانحراف اوفساد پرخلاف مبارزې ته چمتووي.

۴- دفاعي تکافل

– په دې توګه چې دهېواددااسلامتیاپه خاطرټول هېوادوال سربښند نې ته تیاروي .

٦- اخلاقي تکافل

ټوله ټولنه دااسلامی اخلاقو په ساتنې مکلفه ده او له ټولواخلاقي مفاسدو اورزایلو سره به مبارزه کوي

۷- اقتصادي تکافل

دولت به دااسراف ، بخل ، تبذیر، احتکار، سود،خیانت اودوکې مخه نیسي نه به پرېږدي چې ماشومان ، سفهاء اوناپوه خلک په خپلومالونو کې په تصرف لاس پورې کړي .

۸- روحاني تکافل

لکه اذان ، اقامت اوپه اجتماعي توګه دلمانځه اداء کول دمړوپه تکفین اوتجهیز اودفن کې ونډه اخیستل

۹- تمدني تکافل

– هر ګټورکار برابره خبر ده چې که هغه دنیوي وي اوکه دیني اوکه سیاسي اواقتصادي په ټولو کې دیوبل مرسته اولاس نیوی شامل دی .

۱۰ - اجتماعي تکافل

لکه دفقیر انو نېستمنو ، بوډا ګانو، رنځورانو غم څپلواوحاجتمندو لاس نیوی ...

۴-۳-۲- په ټولنیزتکافل کېددولت مسؤلیتونه.

- ټولوخلکوته دملکیت اواقتصادي سرچینوپه پرمختیاکې حق ورکول.
- دهېواددهراستوګن لپاره دکارشرایط برابرول .
- دملت ټولووګړوته دابرومندانه ژوندحق ورکول.
- دااسلامي ارزښتونوپربنسټ ددرنې اوشریفې کورنۍ جوړښت.
- په نېکوچاروامراودبدیومخنیوی.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- په افرادوکې د ورورولۍ احساس ته وده.
- دقبيلوي قوم پرستۍ سره مقابله اودعقيدې پربنسټ دخلکوتر منځ داړيکوټينګول.
- په ټولنه کې د توازن منځ ته راوړل.
- په فرداوټولنې دواړوکې دپرهېزګارۍ حس رامنځته کول دي

۲-۳-۵-د تکافل تاريخي مخينه

فقر،لوږه اومحروميت له پخواڅخه په تاريخ کې ترسترګوکېږي دپيغمبرانومسؤليت داؤچې ټولنيزعدالت ته خلک راوبولي دشرک ،کفر، ظلم اواستبداد ټغرټول کړي .لـه اسـلامه دمخـه په روم ،فارس ،يهودي، نصراني اوبـودايي مـذهب کـې دفـردي احسـان اوخيراتونولـه لارې دغربت درنځ معالجه کېدله مګرداسلام دخلاتده لمرپه راختلوسره قـراني لارښـوونو دغربـت اوفقراوطبقـاتي نظـام دپـای تـه رسـولولپاره دزکـات يوبشـپړقانونله څانـه سره راؤړاواسـلامي حکومت يې په تنظيمولو مکلف وګرځاوه .

په منځنيوپېړ يو کې اروپايانو په فکري اوټولنيزه برخه کې ټيټ ژوند درلودمګراسلامي نړۍ د پرمختګ په حال کې وه په اندلس کې يې داسلامي پوهانو پروړاندې دشاګردۍ ګونډې ووهلې اوله موږ څخه يې دتمدن توغ واخيست موږ دګډوډۍ اواختلاف په توره تياره کې بند پاتې شو .

څنې ناپوه مسلمانان فکر کوي اوحاکم وضعيت هم داسې دی چې اسلام دغربت رنځ دخيراتونوله لارې معالجه کوي اقتصادي اوسياسي ستونزې دلته حل لاره نه لري مګرهېڅکله داسې نه ده داسلامي شريعت احکام اوقوانين ددنيااواخرت دستونزودحل همېشه ورټيالري اوبشريت له رفا ه اوټولنيز عدالت سره غاړه غړۍ ګرزوي اوطبقاتي نظام ته دپای ټکی ږدي

۲-۳-٦- دنبوت سپېڅلی دور

په کومه ورځ چې دعربو په جزيره کی اسلام دټولنيز تکافل بنسټونه اعلان کړل په ټوله نړۍ کې فيوډالي ظالمانه غيرانساني نظام واکمني درلوده، کروند ه ګر، به خرڅېدل کله به چې فيوډال دخپلې ځمکې په خرڅون لاس پورې کاوه دکروند ګر، اولادونه ،څاروي اوټوله شتمني به يې ورسره يوځای خرڅوله کله چې په مدينه منوره کې لومړۍ اسلامي دولت په پښو ودرېد دټولې نړۍ دملتونولپاره يې دورورګلوۍ ،محبت اوعدالت پيغام له ځان سره درلوددعربو په جزيره کې دلومړۍ ځل لپاره دداسې دولت داساس ډبره کېښنو دل شوه چې نه په کې کينه اوحسد ؤ نه په کې تېری اوظلم اونه په کې فسق اوفجورؤاونه په کې دزړه سختي اونه دضمير اواحساس مړينه بلکې له مينې ورورګلوي اوله زړه سوي اوټولنيز

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ضمانت اوکفالت څخه ډکه ټولنه وه په پای کې اسلامي دولت پرمختګ وکړدعربوله ټولې جزیرې څخه دبت پالنې ټغرټول اواسلام واکمن وګرزېد ،دالله تعالی رینبتیني استازې جلاجلاسیموته خپل والیان ولېږل زکات به یې راټولولو اوپه خپلومستحقینو به یې وېشه هربې وزله ته به خپله برخه ورکول کېده هریو متزوج ته به دواده لګښت ورکول کېده اوهر رانده ته لاربنوداوهریوشل ته حامل اودهر پوروړي پوربه اداء اودهرفقیر اولاد به حمایه کېده دخلکو ناموسونه وینه ، کرامت اوعزت وساتل شو اوملتونه له جهل ، خرافاتو اووېرې اودبندګانوله بندګي څخه ازاد شول دیو بهترین متمدن دولت داساس ډبره کېښودل شوه دشوری روح یې په کې ورننوېست اوحکومت دملت مال وګرزېد اوله مینې اوعدالت اوانصافه ډکه ټولنه رامنځته شوه

۲-۳-۷- دابوبکرصدیق رضی الله عنه دوره .

رسول الله صلی الله علیه وسلم په داسې حال له فاني نړۍ سترګې پټې کړې چې دعربو له ټولې جزیرې دشرک ، جهل ، ظلم اوکفر تورې تیارې دتاریخ کندې ته وسپارل شوې له ده مبارک څخه وروسته ابوبکرصدیق رضی الله عنه دده دځای ناستي په توګه وټاکل شوده دخلافت په وخت کې سترې فتنې راولاړې شوې مګرهغه دغه ټولې فتنې په ګونډوکړې. دابوبکر صدیق دوردټولنیزتکافل په برخه کې درسول الله صلی الله علیه وسلم دنبوت ددوررامتدادؤدده نظام ددولتي مالونو څخه دعفت اوځان ساتنې په لړکې معیاري دولت ؤده به بیت المال په ټولوخلکو یوشان وېشلواوپه دې برخه کې به یې له مساواته کاراخیسته .

۲-دعمرفاروق رضی الله عنه دخلافت دور

دابوبکرصدیق رضی الله عنه څخه وروسته دعمر فاروق رضی الله عنه خلیفه شو په داسې حال کې چې دفارس اوروم امپراتور یو سترې جګړې دوام درلود تردې چې دده دخلافت په دورکې دوه لوی زبر ځواکونه روم اوفارس دمسلمانانو رعیت وګرزېدل عمر فاروق رضی الله عنه ددغه ستر دولت خوځنده روح ، مفکر عقل اوبریالي لاربنودؤدادومره لوی دولت یې له دومره پراختیاسره په ښه ډول اداره کړ دده دستروچاړودجملې څخه ددفتري نظام دقیق تنظیم ؤ ددولت دمصادرو اومواردولپاره یې دفتر پرانیست دهغوخلکولستونه هم په دفترونوکې موجودؤ چې له بیت المال څخه دنفقې مستحق ؤده به هرچاته دخپل لیاقت پربنسټ معاشونه ورکول چې یوماشوم به وزېږید سمدلاسه به یې سل درهمه تنخوا جاري شوه چې کله به لوی شودغه معاش به دوه سوه درهموته ورسېد

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲-۳-۸- په اسلام کې دتکافل قوانین اواصول

په اسلام کې دتکافل دنظام قوانین دووبرخوته وېشل کېږي لومړی هغه ډلې اوافراد چې دتکافل مستحق دي دویم هغه اقتصادي منابع اوسرچينې چې دتکافل مادي برخه جوړوي موږ به په ډېر لنډ ډول دغه دواړه برخې ترځېړ نې لاندې ونيسو.

۲-۳-۹- دتکافل نظام ته شامل وګړي

۱- ماشومان

میندې اوپلرونه دخپلواطفالو دعقل، مادي، روحاني ایماني ، اواخلاقي پالنې مسؤلیت پرغاړه لري که چېرته یې موراوپلا ر وسه ونه لري بيا ټولنې اودولت ته دغه مسؤلیت انتقالېږي

۲:یتیمان

یتیم هغه څوک دی چې په کوچنيوالی کې بې پلاره وفات شوی وي اسلام دیتیمانوتربیې اودمادي ژوند کفالت ته بشپړ اهتمام کړی دغه مسؤلیت دده دخپلو انودی مګر دنشتوالي په صورت کې یې مسؤلیت دولت ته انتقال مومی

۳-لقیت ماشوم

په شرعي اصلاح کې هغه ماشوم ته ویل کېږي چې پلاراوموریې نامعلوم اوپه لاره کې پروت وموندل شي چې څوک یې وموميې ورته لازمه ده چې ځان سره یې یوسي داسلام عادلانه شریعت دزنا دجرم له امله دغه ماشوم هلاکت ته نه سپاري دده پالنه روزنه داسلامي دولت مکلفیت دی عمرفاروق رضی الله عنه ته یولقیط راوستل شوویې ویل دده نفقه اولګښت زموږ مسؤلیت دی اودغه ماشوم به ازاد وي. دلقیط حق ښوونه روزنه اودیوکسب زده کړه ده په خپلوټولوتصرفاتوکې مسؤل پردې به هم نه خبرېږي چې بې پلاره دی په دغه کارسره به موخپل هېوادته یوبهترین استوګن وراضافه کړی وي.

۴-مزمن ناروغان

په دغه زمره کې ړاند ه شلا ن ضعیف البصر ګونګیان کانه دمېرګي ناروغان اوبېراګانراخي.ړندو ، ګونګیانو اوشلانوته کېدای ځنې کورسونه جوړکړي شي اوله دغې لارې خودکفاء شي.

۵- منحرف ماشومان

هغه ماشومان چې غلا،لواطت، قاچاق اودقتل په جرایمو لاس پورې کوي لامل یې کورنۍ ناوړه تربیه ، بېروني ناوړه چاپېریال اوبدملګریدي دانحراف لومړی مسؤلیت دولت ته راجع کېږي اودویم مسؤلیت یې دکورنۍ دی

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

٦-کونډې

دکونډتون لامل دمېړه مړینه اوطلاق دي اسلامي دولت په دې هکله دروندمسؤلیت لري چې په دې اړه لازم اقدامات اوکړنې ترسره کړي

٧- بوډاګان

اسلامی دولت پردې هکله مسؤلیت لري چې دوارثانو دعدم موجودیت په صورت کې دوی ته میاشتنی معاش وټاکې ترڅو دوی پرېابرومندانه ژوند ترسره کړي عمرفاروق رضی الله عنه دیو یهودي شیخ فاني لپاره دبیت المال څخه تنخواه مقرر کړېوه .

٨ -غم ځپلي

داسلام دسپېڅلي دین په شان په هېڅ دین اوتګلاره کې دغم ځپلوستونزوته پاملرنه په سترګو نه ښکاري دقران عظیم الشان اونبوي سنتو اوپه اسلامی تاریخ کې بشپړې لارښوونې شتون لري .

٩- مسافر

په دې توګه چې دسفر په دوران کې يې پیسې ورکې اویاخلاصې شي .

١٠- بندیان

په بند کې پراته وګړي چې دجرایمو اویانوروناملونوله کبله په بند محکوم شوي وي

١١- پوروړي

-چې دسماوي افت ،رنځ اویاپه کاروبارکې پوروړی شوي وي

١٢- دخطاءقتل قاتل

ده ته به دمقتول دیت برابرولی شي

١٣- طالبان

چې دعلم په طلب پسې وتلي مګر یوڅه ونه لري

١٣- مجاهدین

ددښمن پرخلاف په مورچلونوکې ناست غازیان .

٢-٣-١٠-دتحقق عملي وسایلې

حقیقت دادی چې داسلام دبې وزله طبقاتودستونزودحل په خاطرخوارلس پېړی دمخه خپله طرحه اعلا ن کړې ده په اروپاکی دسلوکالوراپدېخوادکاریګروله حقوقو ددفاع انګازې لګېږیاسلام دبشري تمدن له کاروان سره اوږه پراوږ ه خپل مزل ته ادامه ورکوي مثال يې په جسم کې دروح اودکایناتولپاره دلمردی موږ به دتکافل په اسبابواووسایلو بحث وکړو،

ترڅوکاریګر،بې وزلان ان ، کروند ګرداسلام داجتماعي عدالت په طرحې پوه شي. دتکافل دوسایلو تحقق په دووشیانو پورې تړلي دی مومي لومړی ټولنه اودویم دولت.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

لومړی : دټولنې مسؤلیت

هېڅ یودولت نه شي کولی چې دټولنیز تکافل په برخه کې خپل مسؤلیت ترسره کړي ترڅوپورې چې دټولنې ټول وګړي دټولنیز عدالت اودانفاق فی سبیل الله په چاروکې یوبل ته دمرستې ، اوتعاون لاسونه سره ورنه کړي ،اسلامی ټولنه دټولنیزتکافل په برخه کې دوه ډوله مسؤلیتونه لري لومړی دوجوباولزوم په بنه دویم دنفلي خیراتونواواستحباب په بنه

- **دلزوم اوفرضیت په بڼه**

دفرضیت په بڼه دمسلمانانومسؤلیتونه په لاندې توګه دي .

۱-زکات

زکات مالي عبادت اوداسلام دریم رکن دی فرضیت یې په قران عظیم الشان اونبوي سنتوثابت دی. زکات سرو اوسپینو زرو،بانک نوټونو،حیواني ثروت، نباتي محصولاتو، سوداګریزسامان اوداسې نوروته شامل دی. دزکات په وسیله دفقر اوغربت تغرتولېږي خلکوته دکار زمینه برابرېږي اوټولنه دکینې اواخلاقی جرایمو څخه پاکوالی مومي .

۲- نذرونه :

لکه چې یوڅوک یې په خپل ځان لازم وګرزوي دمثال په توګه چې یوڅوک ووایي که چېرته زما دغه حاجت پوره شوددالله تعالی درضاپه خاطر به دنذرپه توګه دومره پیسې په یې وزلانو توزیع کوم. په نذ روفالازم کاردی

۳- کفارې

چې دشرعي مخالفتونوپه نتیجه کې په مسلمان لازمي ګرزي لکه دحج داحرام په حالت کې نه ښکارلاس پورې کول دشیخ فاني لپاره درمضان دروژوکفاره ،دظهار کفاره داحرام په حالت کې دسردخریلوکفاره درمضان دروژې په قصدي دخوراک کفاره

۴- اضحیه اوقرباني

چې دلوی اختر دلمانځه نه وروسته صورت نیسي اووجوبي بڼه لري

۵- درمضان دمیاشتې سرسایه

چې دکوچني اخترترلمانځه دمخه اداء کېږي

۶- دغنیمتونو اورکازپنځه برخه

- **دنفلواواستحباب په بڼه**

نفلي اواستحبابي خیراتونه دادي

۱ – خیري وقف ،وصیت، ضیافت اومېلمستیا ،عارية،ایثار،دالی هبه اوبخشش

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دویم-داسلامي دولت مسؤلیت

اسلامي دولت دبې وزلانوسره دمرستې په اړه دوه ډوله مسؤلیتونه لري.

- دبیت المال دسرچینو تشخص
- په خپلومستحقینو یې وېش

اسلامي دولـت تـه لازمـه ده چـې دمـالې وزارت نـه پرتـه دزکـات وزارت جـوړکړي پـه مرکز،ولایاتواوولسوالیو کې بشپړ اداري تشکیل ولري په هـرکلي اوبانـډه کـې دزکـات مسـتحقین تشخیص اودهرې سیمې زکات همالته دمعاش په بڼه توزیـع کانـدي دزکـات مسـتحقین دې کتـه ګوري کړي چې دکاروړتیا ولري هغوی ته دې کـوچنی تولیـدي پـروژې جـوړې کـړي ترڅوپـه راتلونکي کې له زکاته مستغنی وګرزي.

۲-۴-۱-داسلامي اقتصادسرچینې

- **قران کریم**

داسلامي اقتصاددبنسټیزواصولولومړنی سرچینه ده هغه سپېڅلي اصول اوقواعدچې تل ترتله ثابت قایم اوتل پاتې دي دژوندانه په بېلابېلواړخونوکې اسلامي اقتصـاد پـه قـراني لارښـونوولاړاوټینګ دی.په حقیقت کې قرانکریم په اجمالي(غیر تفصیلي)توګه دغواحکاموته شامل دی.

- **نبوي سنت**

نبوي مبارك حدیثونه دلومړی سرچینې لپاره د بیان اوتفسیرحیثیت غوره کوي الله عزوجل فرمایي

﴿وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ژباړه:اوتاته موږ ند یعنې قرانکریم نازل کړی دی ترڅویې خلکو ته هغه لارښوونې څرګندې کړې چې ددوی دهدایت لپاره نازل شوي اودوی ته ښایي چې په کې فکروکړي.

پـه نبـوي سـنتوکې پـه زرګونوداسـې حدیثونـه ګـوروچې داقتصـادي بېلابېلوفعالیتونولکـه کسب ،لګښت ،اخیستلواوپېرودلوپورې ارتباط لري بیان شوي دي

- **اجتهادي سرچینه**

اجتهاددپورتنیوذکرشویودوومنابعولپاره دسرپوښ حیثت غوره کـوي اجتهادتـه هلتـه اړتیااحسـاس پیداکېږي چې دقضایاؤدحل په جهت کې څرګنداوواضح حکم موجودنه وي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

نو پردې اساس موږ په خپل دین کې دوه شیان لرو

۱-ثوابت

ثابت احکام له قران عظیم الشان اونبوي سنتوڅخه عبارت دي چې هېڅکله تغیرنه خوري ترڅونېږي ودانه وي په هروخت کې داعتماداومنلووړدي دغه رواواوناروااقتصادي فعالیتونوته شمولیت پیداکوي لکه سود،غلا،غصب ،احتکارعام اوخاص ملکیت، روابې،مضاربت،مشارکت،اجاره،بزگري کرکیله اوداسې نور.....

۲-متغیرات

متغیرشیان چې په ثابتواصولوتکیه مومي حراماوحلالوپورې اړه نه پیداکوي په دې کې لنډاواوږدمهاله پلانونه،پرمختللې اسلوبونه ،نوی دفتري سیستم اونورفنون شا مل دي.

۲-۴-۲- داسلامي اقتصادڅخه دغفلت اسباب

په اسلامي هیوادونوداستعماري کفري ځواکونوغلبه اوتسلط.دسودي موسسواوبیمه شرکتونوایجاد.په بانکونواونظام ددوی واکمني په تعلیمي اوتحصیلي اداروددوی تسلط.په تعلیمي نصاب ددوی واک.متخصصینوته لنډمهاله اواوږدمهاله بورسونه . لوږه ،فقر،بوروړتوب،دصحیح پلان نشتوالی.ددیني اوعصري علوموترمنځ واټن رامنځته کول.لهحکومتي سیستم نه ددین گوښه توب.ددیني متخصصینوانحصاردجومات ترگوټه پورې.په قضایي نظام ددوی واکمني،اسلام پسې بدپروپاگنداودځوان نسل په اذهانوکې شکونه اوشبهات رامنځته کول.په مسلمانانوکې مذهبي اوژبني اختلافات رامنځته کول له یووالي څخه دمسلمانانوبې برخې کیدل داځکه چې پیاوړی اقتصاددیووالي بنسټ گڼل کېږي.ترازادۍ وروسته ددوی دنوکرانوواکمني . دمسلمانانوخپل منځي شخړې ،جهل اوناپوهي ددې باعث شوه چې مسلمانان خوارپاتې شي، په نتیجه کې دټول دین معطل گرځېدل اوداسلامي نظام له مزایاؤ(ښېگڼو)اوبرکتونوڅخه دامت محرومیت دغه ټول داسلامي اقتصادڅخه دغفلت اسباب دي

لنډیز

۱ – داسلام اقتصادي نظام په درې پایو اوارکانو ولاړ دی :دوه گونی اقتصاد ي ملکیت فردي اوجتماعي ، مقیده ازادي اوټولنیزتکافل

۲ –په کمونستی نظام کې اجتماعي ملکیت وي مگرپه کاپیټالستي کې فردي، په اسلام کې دواړه وي

۳ –په کمونستي اوکاپیټالستي نظام کې په مصرف کې ازاد ي وي؛ مگرپه لاسته راوړلوکې یې په کمونستي نظام کې ازاد ي نه وي په اسلام کې دملکیت په لاسته راوړلو اومصرف دواړوکې

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دحرامو اوحلالو قیودات دي .

۳ - دټولنیزتکافل دلیل قران کریم اونبوي سنت دي

۴ - تکافل ګڼ ډولو نه لري لکه ادبي ،علمي ، سیاسي ،دفاعي ، اخلاقي ، اقتصادي، تمدني، اجتماعي اوداسې نور ......

۵ - ټولنیزتکافل په اسلام کې دنبوت دخلافت ه دوراودخلافت راشد ه له دورڅخه راپدېخوا تاریخي مخینه لري .

٦ - اجتماعي تکافل ته شامل وګړي ماشومان،یتیمان، مزمن ناروغان، منحرف ماشوما ن کونډې بوډاګان، غم ځپلي ، مسافر، بند یان ، پوروړي ، طالبان اومجاهدین دي

۷ - په اسلام کې دتکافل دتحقق عملي وسایل لومړی دټولنې مسؤلیت

الف : دلزوم په بڼه لکه زکات اوعشر،نذرونه ، کفا رې ،سرسا یه اوقر باني

ب : داستحباب په بڼه: خیري وقف ، ضیا فت ، عارية، ایثا رډالی اوداسې نور ...

دویم ددولت مسؤلیت لومړی دبیت الما ل دسرچینو تشخیص اودویم دمتخصصینو تشخیص اوپرې توزیع.

۸ - داسلامي اقتصادقا نوني بنسټونه :لومړ ی ثوابت اودویم متغیرات

۹ - داسلامي اقتصادسرچینې : قران کریم ،نبوي سنت اواجتهاد

۱۰ - داسلامي اقتصاد څخه دغفلت اسباب : داستعما اوددوی دنوکرانوتسلط، په بانکو نو اوبیمه شرکتونوددوی غلبه، په تحصیلي ادارو،پوهنتونونوددوی واک، لوړ ه ، پورونه، دعصري اودیني عالمانوترمنځ واټن، ددین بې واکه ګرزول په کې شامل دي .

پوښتنې :

۱ - داسلام داقصاد ي نظام ارکان اوپایې ولیکئ .

۲ - ټولنیز تکافل راوپیژ نئ.

۳ - دمقیدې ازادی مطلب څه شی دی؟

۴ - دتکافل ډولونه ولیکئ .

۵ - ټولنیزتکافل کوم افراد شامل دي؟

٦ - دلزوم په بڼه دتکافل دوسایلو نومونه واخلئ .

۷ - دتکافل په اړه ددولت مسؤلیتونه ولیکئ .

۸- داسلامي اقتصاد قانوني بنسټونه ثوابت اومتغیر ات شرحه کړئ.

۹ - داسلامي اقتصادسرچینې ولیکئ . ۱۰ - داسلامي اقتصاد څخه دغفلت اسباب ولیکئ .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دریيم څپرکی

داسلام داقتصادي نظام خصوصيات

پيليزه

اسلامي اقتصاد رباني اوالهي سرچينه لري اودوحی څخه خړوبېږيدبشرافکاروته په کې دخل نشته په اسلامي عقيدې اخلاقو،حلالواوحرامو استوارشوی په داسې ځانګړتياءومشتمل دی چې هيڅ نظام ورسره سيالي نه شی کولی دلويديزاوسنيوپوهانو همدغه اعترافات کړي دي چې داسلام اقتصادي نظام جلااوځانګړی نظام دی چې له شرق اوغرب سره هيڅ تړاؤ نه لري ددغه څپرکي موخې داسلام داقتصادي نظام خصوصيات له اسلامي اقتصادسره دعبادت اړيکې دي.

۳-۱- خصوصيات يې

- **الهي سرچينه درلودل**

داسلام داقتصادي نظام سرچينه الهي وحی اوقران عظيم الشان او نبوي سنت دي چې دمکان اووخت په بدلون سره تغيرنه خوري البته اجماع اوقياس يې فرعي سرچينې دي مګرله اسلامه پرته دنورونظامونوسرچينې بېلابېل بشري افکاراو نظريات دي چې ثابته بنه نه لري.

- **په اعتقادي بنسټونوټينګښت**

داسلام اقتصادي نظام په خپلو قوانينو اواساساتوکې په اسلامي عقيد ې ټينګښت مومي په ټولوتصرفاتوکې به الهي لارښوونې اوهدايات په نظرکې نيسي .

- **رباني هدف**

داسلامي اقتصاد مقصد داسلامي شريعت مطابق دفرداوټولنې داړتياووپوره کول دي په اسلام کې اقتصاد وسيله ده نه هدف دمؤمن مسلمان دژونداسره او ستره موخه داخرت کاميابي اودالله تعالی رضا ده.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **اخلاقي لوړتيا**

داسلام اقتصادي نظام په اسلامي اخلاقي اصولو اومعيارونو ولاړدی لکه صداقت ، امانت اوپه ټولو په اقتصادی معاملاتوکې دحلالومراعاتول دلته دحلالواوحراموچوکاټ دی دغرب سرمايه داري نظام دمال په لاسته راوړواولګښت دواړوکې بې چوکاټه دی مګر مارکسستي نظام دمال په لاسته راوړو کې دازادی څخه برخمن نه البته په لګښت کې دحلالواوحراموقيودنه لري.

- **اقتصاد داسلام دشامل نظام دبرخې په حيث**

شرقي اوغربي اقتصادي سيستمونه دواړه له دين څخه جلا؛ مګر په اسلام کې اقتصادداسلام دسپيڅلي دين برخه ده . داسلام اقتصادی نظام يوشامل اوهراړخيزنظام دی چې دبشراخلاقی، روحاني، مادي غوښتنو لکه کور،کالي ،ډوډی ،دوا،ښووني اوروزنې اوروغتيا ته مثبت ځواب وايي اوله فقر اوغربت سره بشپړ ه مبارزه کوي اوهرڅاته دابرومندانه ژوند ټېرولوشرايط برابروي

- **دوه ګوني څارنه**

په نړۍکې هريوبشري نظام اساسات اوقوانين لري چې تطبيق يې دڅارنې يوستر نظام ته اړتياپيداکوي البته په اسلام کې اقتصادي فعاليت دوه څارونکي لري چې يو يې ايماني داخلي احساس اوبل يې بشري قانوني څارنه ده .داسلام په تاريخ کې بشري قانوني څارنه له هجرت نه وروسته په مدينه کې داسلامي رياست ترجوړېدووروسته رامنځته شوه رسول الله به پخپله دبازارڅارنه کوله دمکې تر سوبې وروسته يې هلته په بازارونو څارونکي ټاکلي ؤ. له رسول الله څخه داحسان په هکله پوښتنه شوې وه هغه ورته داسې ځواب ورکړی ؤ.دالله داسې بندګي کوه ګويا ته هغه وينې که هغه ته نه ګورې هغه تاويني

- **دثوابتو اومتغيراتويووالی**

په اسلامي اقتصادکې مور ثابت شيان لروچې هيڅ تغيراو بدلون په کې نه رامنځته کېږي لکه دسود،احتکار،غلا،غصب اودقمارحرمت ،همدارنګه دبيې جواز،دزکات نصاب اودتوزيع مستحقين يې ،ميراث اوداسې نور... البته اجتهادي برخه يې لکه اوږده او لنډ مهاله پلانونه،زراعتي پلان،صنعتي پلان،انکشافي پلان،سوداګريز پلان اوداسې نورتر اجتهاده پورې اړيکه لري په دې برخه کې اسلامي شريعت ارت ډګر پرېښی دی.

مګرداسلام پرخلاف نوري اقتصادي تګلارې تل دبدلون په حال کې دي هلته په لويديزاقتصاد کې ګورو چې ادم سميث دريکاردواو هغه له مالتس اولوردکينز نه جلا افکار لري همدارنګه مارکسستان هم ګڼ افکار لري لينن له مارکس اوستالين له لينن نه اوماءوزيتونګ له ګورباچوف نه جلا نظريات

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **دروح او ماديٍ توازن**

انسان له روح اومادي څخه مرکب دی الله تعالی دخپلو بندګانو په مادي او معنوي دواړو برخوپه مصلحت اوګټو ښه پوهېده نو ددواړوبرخومتوازن بندوبست يې کړی دی.

- **دټولنې او فرد توازن**

داسلام اقتصادي نظام دعامه اوخاصه ګټوترمنځ توازن ساتلی ترخويوپربل تېری ونه کړي پانګوالـه نظـام پـه فـردي ازادۍ بـاوري ده اوکمـونېزم پـه ټولنيزومصـلحتونوترکيزکوي داسـلام اقتصادي نظام دفردي اوټولنيزوګټوپه موازي ډول حمايه کوي نه پرېږدي چې يو پربل تېری وکړي.

- **دشتمنۍ عادلانه وېش**

چه په وسيله يې ډېر تفاوتونه له منځه ځي لکه دملکيت دلاسته راوړلو ناروالارې چارې ، سود ،احتکار قمار خيانت، دوکه اوداسې نور ..اوهم دداسې قوانينوجاري کول چې دثروت اوشتمنۍ دتجزيه کېدو لامل وګرزي لکه د ميراث قانون چې ديوشخص مـال اوثـروت دډېر وخپلو انو ترمنځ وېشل کېږي دداسې قوانينو په نظرکې ساتل چې په ټولنه کې دثروت دوېش سبب ګرزي لکه زکات اوپه مسکينانو دپيسو وېش درواخله

- **له واقعيتونو سره سمون**

اسلامي اقتصادپه خپلو اساساتو او تګلارو کې دبشر-لـه عملي واقعيتونو سره تعامل کوي اولـه بشري فطرت سره سمون لري فردي ملکيت دبشرفطري غريزه ده دمال مينه دبشرپه زړه کې ځـای لري له همدې امله کمونستي نظام دبشرله فطرت سره سمون نه درلود نوځکه ړنګ شوپه همـدې توګه دلويديزماده پال اقتصاد له بشري واقعيتونوسره سمون نه خوري ځکه دغه اقتصاد وګړي پـه بېلابېلو طبقاتووېشي اوديوبـل وينوتـه يـې کښېنوي،کرکه،حسـد،کينه،عداوت،بېکاري او غلامي ددغه نظام ستره ځانګړنه ده.

- **نړۍ وال توب**

اسلامي اقتصادي نظام نړۍ وال دهروخت اوځای له ظروفو شرايطو سره سمون لـري ټـول ملتونـه او بشريت په خپله له شـفقت نـه ډکـه غېږ کـې نيسي-دقـران خطـاب نـړۍ وال او داسـلام دسـتر پيغمبررسالت نړۍ واله بڼه لري.نوپردې اساس داسلام اقتصادي نظام درسول الله دستر پيغام برخـه اودټولو ملتونو دستونزو دحل ضامن دی

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۳-۲-له اقتصادسره دعبادت اړيکې

داسلام سپيڅلی دين دبشري ژوند ټول اړخونه رهبري کوي لکه عقيده اوفکر، عبادت ، اخلاق اومعاملات، کورنی نظام سياست جنگ ، سوله ، نړۍ والې اړيکې دجزاء قوانين اواقتصادي مسايل اودخلکو دژوندنيواړتياءوپوره کول ....نو پر دې اساس هريوحکم اگرکه دنيوي هم اوسي چې حلال او حرام په کې مراعات شي عبادت گڼل کيږي.

۳-۲-۱- دقران عظيم الشان په رڼا کې

په قران عظيم الشان کې فردي ملکيت ، رواکاروباراوسوداگري،حلاله روزي گټل اوحلال څيزاک ته مسلمانان هڅول شوي په همدې توگه په نارواتصرافاتوسودي راکړې ورکړې سرف، تبديزاوپه بخل بند يزلگول شوي همدارنگه دلمانځه داداءکولونه وروسته دحلال رزق په تسب مسلمانانو ته امرشوی اودحج په سفرکې سوداگري جايزکاراو رواعمل گڼل شوی .

۳-۲- ۲- دنبوي احاديثوپه رڼا کې

دپيغمبرصلی الله عليه وسلم دگڼووينا ءوکې دحلال رزق دلاسته راوړلو مدحه شوې همدارنگه تجارت اوسوداگرۍ ته خلک هڅول شوي په احتکاراودعرضې اوتقاضا په نظام واکمني ناروا ـــ گڼل شوی حلاله روزي گټل دمؤمن مسؤليت گڼل شوی.موږ به دنمونې په توگه يو څو روايت رانقل کړو .

۳-۲- ۳-دعبادت مفهوم

عبادت يوجامع نوم هر هغه کارته شامل دی چې الله تعالی پرې راضی کيږي له اقوالو ، باطني اوظاهري اعمالو څخه لکه لمونځ ، روژه ، زکات اوحج ، رېښتياويل دامانت پرځای کول له موراوپلارسره نېکي ، له خپلو انو سره دخپلولۍ پايل په وعده وفا ، امربالمعروف اونهی عن المنکرله کافرانو سره جهاد له گاونډ ی ، يتيم ، مسکين ،مسافر، نوکراوچارپايانو سره احسان حلاله روزي گټل ،په عدل اوانصاف لاس پورې کول الله اورسول سره مينه ، صبر ،شکر ، توکل دالله تعالی درحمت هيله مندي اوله عذابه يې وېره ټول عبادت شمېرل کيږي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۳-۲- ۴-ددین راهبانه تصور

په شرکي بت پالو مذهبونوهند وئیزم ، بودیزم اومسخه شوي نصرانیت کې دین اودینې چارې یوازې درمسال اوکلیسا پورې مربوطې وي، دنیو ي چارې له دین څخه ازادې وي په اقتصاد ، سیاست ټولنې ، قضا ء ښوونه اوروزنه کې دین بې واکه وي دغه سیکولر اولادینه تصوردی.

۳-۲- ۵-ددین اوعبادت اسلامي تصور

داسلام دین یوازې دفرداړیکې دالله تعالی سره نه تنظیموي بلکې قران کریم دټول ژوند دتنظیم لپاره بشپړالهي پیغام دولسونو، ملتونو اوتمدنونو دلارښو ونی په خاطر نازل شوی داسلام سترلارښوددپیغمبرانودقافلې سردارمحمد صلوة الله وسلامه علیه دژوند دټولواړخونولارښودۀ ؛نوپردې اساس یومسلمان چې په سوداګری په صدق اومانت لاس پورې کوي ښه سوداباززارته رواړي اوپه ښه نرخ یې خرڅوي یوسیاستو الواوحکمران چې په عدل اوانصاف لاس پورې کوي ، ملي امانتونه ساتي اومدیریت کوي یې دمظلوم نه دفاع اودظالم لاس لنډ وي اوپه شریعت پرېکړ ې کوي یوه ورځ په دفتر کې ناسته یې پیغمبر صلی الله علیه وسلم دشپېتو کلونو دعبادت څخه غوره بللې ده .همدارنګه یوطبیب په خپله معاینه اویوبزګرپخپل پټي اوباغ کې دلمانځه په التزام سره داسې دی لکه چې په عبادت بوخت وي

۳-۲- ٦- دمسلمانانو دذلت اوخواری لامل

مسلمانان هلته خوار اوذلیل وګرزېدل چې دین یوازې په عباداتو کې منحصرپاتې شواودژوند له ډګره ګوښه وګرزېد هرکله چې مسلمانان اقتصادي لحاظ نه پرمختللي اوپه خپل ځان بسیا ؤ ؛نواسلام ځواکمن ؤ مګر څه وخت چې مسلمانان اقتصادي لحاظ نه کمزوري اووارداتي وګرزېدل نودسترودولتونونوکران پاتي شول.

۳-۳- راشد خلیفه ګان اواقتصادي چارو ته اهتمام

یوځل عمرفاروق رضی الله عنه دیوښارڅخه لیدنه کوله هلته زیاتره اقتصادي چارې دنامسلمانو وګړو یعنې ذمیانو په لاس کې وي مسلمانانو ته سخت په غوسه شو اوپه ډېره تهد ید امېزه لهجه یې ورته ډېرې سختې خبرې وکړې مسلمانانوورته په ځواب کې وویل دوی زمونږ خادمان اوالله تعالی مونږ ته تابع ګرزولي دي .په ځواب کې یې ورته وویل هېڅکله داسی نه ده تاسو ددوی نوکریاست داځکه چې ځواکمن هغه څوک وي چې په تولیدلاس پورې کوي اوکمزوری

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

پورې کوي اوکمزوری شخص مستهلک اومصرفی وي اومصرفي کمزوری ګڼل کیږي.

داځکه چې تاسې څه مهال یوسامان په بیه اخلی پخپله یې نه لری نودهغوی چې څنګه یې زړه وي دریا ندې خرڅوي یې دزررویپوشی دریاندې په شل زره پلوري.

دافسوس خبره ده چې اوس مهال مسلمانان خوراک ،لباس پوښاک ، ماشین الا ت ، دوا هرڅه له.کفري هېوادونو واردوي لازمه ده چې موږ په هرڅه کې ځواکمن واوسولکه په طبابت ، مهند سي ، انجینري ،تجارت ،صنعت اوداسې نورو چارو کې نن ورځ دلویدیز والوسره دعلم ځواک دی په نړی والو باداري چلوي دګنو ملتونوسیاست اواقتصاددوی څرخوي له همدې امله یې دمسلمانانو، ثقافت، اخلاقواودین ته زښت زیات زیان ورساوه نوپردي اساس دغه ټکی ډېرد غوروړ دی چې اقتصاددین برخه ده

۳-۴-داوسني مسلمان مسؤلیت

موږ ته لازمه ده چې په اقتصادي اومالي لحاظ پیاوړي په علمي لحاظ لوړ اودخپل ژوند په ټولو شؤناتو اوچارو،لباس ، خوارک ،ښناک،په کور، اولاد اوخپلې مېرمن سره په تعامل کې منظم واوسو موږ دځمکي په ابادولو ګومارل شوي یوترڅو چې موږ په اقتصا دي لحاظه فوقیت ترلاسه نه کړو اوخودکفاء ونه ګرزوهېڅکله به موږ دین خلکو ته ددرناوي وړونه ګرزوویاعمله ، بافرهنګه اباداوازاد ملتونه سرلوړي وي .

لنډیز

۱- داسلامي اقتصاد خصوصیات اوځانګړ نې : ربانیت اوالهي سرچینه درلو دل شمول ، دوه ګوني ځارنه، دثوابتواومتغیراتویووالی ،دروح اومادې توازن،دټولنې اوفرد توازن، دثروت عادلا نه وېش ، له واقعیتونوسره سمون، نړی وال توب.

۲ – له اقتصاد سره دعبادت اړیکې: داسلام دوه ارکان زکات اوحج مالي عبادت شمېرل کیږ ي داسلام سپېڅلی دین دبشري ژوند ټولاړخونه رهبری کوي دمؤمن دژوند هره برخه اګرکه دنیو ي هم واوسي چې دالهی حکم سره سم ترسره شي عبادت ګڼل کیږي.

۴- په اسلام کی عبادت یوجامع نوم دی هرهغه کارته شاملیږي چې الله تعالی پرې راضی کیږي

پوښتنې

۱-داسلامي اقتصاد خصوصیاتوکې ۱- ربانیت۲-دټولنې اوفرد توازن۳-نړی وال توب شرحه کړی

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

څلورم څپرکی

له نورونظامونوسره داسلام داقتصادي نظام موازنه

پیلیزه

دشلمي پېړی په نیمايي کې نړی په دووبلاکونوشرقي اوغربي ووېشل شوه په اسلامي نړی کې فقر،جهل بېوزلي، نیستي اوطبقاتي سیستم حاکم ؤداسلام ټولودښمنانوپه اسلام پسې په پروپاګندلاس پورې کړچې دغه دین یوازې دفرداړیکه له خپل رب سره تنظیموي له اقتصاداوسیاست سره یې کارنشته دمسلمانانوځنې اولادونه له دغو افکارواغیزمن شول ځنو اسلام غرب اوځنو شرق پورې وتړلو په داسې حال کې چې اسلام جلااقتصاد ي نظام لري اودوحی له سرچینې څخه خړوبېږ ي ددغه څپرکي زده ئېزی موخې دفیوډالي ،کاپېټالستی،کمونستی، سوسیالستي ،مختلط نظام اوداسلام داقتصادی نظام ترمنځ مقایسه اوپرهغونیوکه ده

۴-۱-۱-داروپا فیوډالي نظام (Fuddle system)

دېرپخوانی اقتصادي زوړ اوفرسوده سیستم فیوډالي نظام دی چې په رومي ملت کې سابقه لري په ټوله اسیا افریقا اواروپاکې رایج ؤددغه نظام اصلی امتداددلسمي میلادي پېړی څخه تر شپاړلسمي میلادي پورې غځول کېږي په منځنیو پېړیوکې اروپايي ټولنه په درې طبقو مشتمله وه ۱:داشرافواوخانانو طبقه ۲:دغلامانواوبې وزلوطبقه ۳: دکلیسادیني شخصیتونه

۴-۱-۲- داشرافو طبقه

داشرافواوخانانوطبقي میراثي شکل درلود ځامن به یې له پیدایښته ترمړینې پورې اشراف ؤ دوی ځانګړی امتیازات درلودل ،داروپاخان خانی نظام نه یواځې داچې پراخه په زرګونه جریبه ځمکې یې په لاس کې وې بلکې سیاسي اقتدارهم له دوی سره ؤ خپل قاضیان،دفتر،اداري نظام اوپیسې یې درلودې مګر له یوه ښاره تربله یې جلا نظام ؤ،په نهمه میلادي پېړی کې دانګلستان پاچافریداعظم ویلي ؤ الله تعالی انسانان دمثلث به بڼه پیداکړي دي یوه ضلعه یې حاکمه ده اوبله یې عابده ده اودریمه یې خادمه ده حاکمه طبقه به واکمنه وي اوعابده طبقه دیني شخصیتونه دي دوی به یواځې په عبادت لاس پورې کوي اولاندېنی ضلعه دغلامانو او خدمتګارانو ده دوی به تل په چوپړ کې اوسي.

۴-۱-۳-دغلامی اسباب

غلام اودغلام اولاداودده ټوله شتمني دخان ملکیت ګڼل کېده اودهېڅ رنګ ازادی څخه برخمن نه ؤ په رومي تمدن کې غلامان ترمرګه پورې غلامان ؤدځمکې په خرڅون سره به یې دغلام ،مېرمن،اولادونه اوڅاروي هم ورسره یوځای خرڅول، خانان به په قصرونو کې اوسېدل

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

مگرخوارغریب غلام به دژمي په موسم کې له خپلې مېرمن ،اولادونواوخاروبوسره یوځای په ختینوکورونوکې ژوند ترسره کاؤ

۴-۱-۴-لاملونه او اسباب یې

دهغه ځای شتمنو به دبزگرانو څخه په جګړو کې دګډون غوښتنه کوله نوهغوی به دجګړوڅخه انکارکاؤ او ویل به یې چې دخان دغلام په توګه به ژوند ترسره کوي خوپه جګړو کې برخه نه شي اخیستلی .کله به چې یوبزګرپېوزله شوپه خان به یې دپیسوپه مقابل کې خان خرخ کړ،په جګړوکې نیول ،فقراودپورعدم وفا،دجرایموسرته رسول لکه غلااوقتل .اختطاف اوبندي توب ،داشرافوطبقې ته دبدی رسولوپه سبب.په روم،فارس ،هند،چین،یونان،اونورومملتونوکې له غلامانوسره وحشي سلوک کېده.

۴-۱-۵-غلامي دڅه په خاطر؟

ددې په خاطر چې خانان او شتمن دعیش اوارام ژوندوکړي ښه لباس واغوندي ،ښه خوراکونه وخوري ،شراب وڅښي دښځینه ؤدنځالوی لوی محفلونه جوړکړي ددې کاردسرته رسولولپاره یې دنوروخلکودوینوڅښلوڅخه پرته بله چاره نه درلوده .

۴-۱-۶-له دوی سره دسخت چلند بېلګې

غلامانوبه په باغونوکې په داسې حال کې په کارلاس پورې کاوه چې دتیښتې نه دژغورنې په خاطربه یې زولنې په پښوکې پرتې وې دومره خوراک به یې ورکاوه چې ساه به یې پرې ساتله اودخارویوپه سترګه به یې ورته کتل دکارپه مهال یې په قمچینووهل اوله دې نه به یې خونداخیسته ،په داسې جیلخانوکې به یې اوسول چې بدبوی به یې درلودپه هره خونه کې به یې شمیرپنځوسوته رسیده ،غلامانوته به یې توری په لاس ورکړې ترڅویوبل ووهي دوی به ورته په کتونوناست اوننداره به یې کوله او خت خت به یې خندل اولاسونه به یې ورته پرقول ،روماني قانون خانانوته دخپلوغلامانودتعذیب ،تسخیراوژلوحق هم ورکړی ؤهغوی دشکایت حق نه درلود په دغه نظام کې غلامانوته دخناوروپه سترګه لیدل کېده

۴-۱-۷-دغلامی مراسم

دخانانواوملکانو له خوادبزګرانودغلامی دغه مراسم به په خاصواوځانګړوغونډوکې سرته رسېدل په دې توګه چې خان اوملک به په چوکی ناست ؤغلام به سرتورسر ،خان ته په سجده پرېووت اوبیابه یې سراپورته کړ اوپه لوړ اوازبه یې ژمنه وکړه چې دخان ټولو شرایطو منلوته تیاردی خان به له خپل ځایه راولاړشواویو موټی خاورې به یې دده په لاس کې ورکړې

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

البته دلته ځيني نورازاد بزګران هم موجودؤ چې په ځمکه کې به يې کرکيله کوله چې ځلورسلنه يې تشکيلوله په رومي تمدن کې غلامان ترمرګه پورې غلامان ؤ دځمکې په خرڅون سره به يې دغلام ،مېرمن ،اولادونه اوڅاروي هم ورسره يوځاى خرڅول. خانان به په قصرونو کې اوسېدل مګر خوارغريب غلام به دژمي په موسم کې له خپلې مېرمن ،اولادونواوڅارويوسره يوځاى په ختينوکورونوکې ژوند ترسره کاؤ

۴-۱- ۸- مسؤليتونه يې

دکال په ټولو ورځوکې کارکول دلاروجوړول ،دکوهيانوويستل ،دمېچن اوژرندې ګرځول ،په اولاددتعليم نه کول دخپل غلام له مېرمن سره دواده لومړى شپه تېرول اوکه خوښه يې شي بل چاته يې په کرايه ورکول ترمړيني وروسته دبادار له خوا ميراث وړل دکال په دوران کې کليساته دوه ټکسونه ورکول.

۴-۱- ۹- دکليسا ديني شخصيتونه

دوى به ځانګړى لباس اغوست له خلکو به يې جلا ټکسونه اخيستل اولښکرې به يې هم درلودلې تردې چې شاهان به يې دقدرت په ګدى کښېنول ،خلکوته يې دجنت ټکسونه ورکول اوويل به يې چې دوى دالله تعالى نمايندګان دي اوهره خبره يې دالله تعالى څخه نمايندګي کوي

۴-۱-۱۰- دغلامۍ دنظام دزوال اسباب

دغلامۍ دنظام په ړنګولو کې لاندې عواملواساسي رول درلود.

- په صليبي جګړوکې لس زره غلامانو ګډون کړى ؤدغه کاردوى خپلسري وګرځول.
- دسوداګرۍ احياء اوښارونوته له کليوڅخه دغلامانوتېښته .
- لويوخانانوخپل ټول غلامان له ځمکوراوشړل ځکه دغلامۍ نظام دوى ته غيراقتصادي

ؤدځمکې دکرکيلې لپاره يې نوي وسايل اوخلک په کاروګومارل .

په اروپاکې دصنعتي انقلاب په رامنځته کېدوسره داشرافو ،خانانواوفيوډالي طبقې ځاى دبورژواطبقې (کوچنيوپانګوالو)ونيو. دغه داروپا وحشيانه غيرانساني طبقاتي نظام ؤچې دغبرګون په سلسله کې يې کمونېزم وزېږولو

۴-۱-۱۱-طبقاتي نظام داسلام په تله

داسلام سپېڅلى دين طبقاتي نظام په رسميت نه پېژني داسلام په تله هغه شخص دعزت خاوندى چې تقوى اوپرهېزګارې ولري په همدې توګه اسلام دميراث نظام ټينګ کړى چې ديوشخص ترمړيني وروسته دهغه دپانګې دخپرېدالامل ګرځي نوپه اسلام کې فيوډالي نظام ته ځاى نه پاتې کېږي همدارنګه په اسلام کې دحاکميت اوقانون واګې دالله تعالى سره دى

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

هېڅوک حق نه لري چې خپل ځان خرڅ کړي اویادنوروخلکو په اخیستلولاس پورې کړي په اسلامي فقه کې چې دکوموغلامانو اووینزوذکرراغلی دی هغه دجګړې اسیران دي چې دخلاصون لپاره یې اسلام بېلابېل سیستمونه وضعه کړي دي

۴-۱-۱۲-دغلامۍ پروړاندې داسلام دریز

داسلام رڼې سهارپه داسې وخت خپلې وړانګې نړۍ ته خپرې کړې چې دغلامۍ نظام دنړۍ په ګیوملتونوکې جریان درلود،اسلام دغلامۍ ټولې لارې وتړلې یواځې دجګړې بندیان پاتې شوه دجنګ دبندیانوغلامي له پخواځخه روانه وه داښه پالیسي نه وه چې دمسلمانانوبندیان دوی په غلامۍ محکومولی اومسلمانانوددوی بندیان ورخوشې کړي واي مګرددوی دخلاصون لپاره یې بېلابېلې لارې خلاصې کړې داروپاطبقاتي نظام تل ترتله غلامي هېڅکله هم اسلام په رسمیت نه پیژني، درسول الله ډېرملګري غلامان پاتې شوي ؤلکه بلال، سلمان ،صهیب ،زیدبن حارثه رضوان الله علیهم اجمعین اوداسې نور.. مګر وروسته بیاازادشوي ټول لوړمقامه شخصیتونه ؤ

۴-۲- سرمایه داري نظام (Capitalism)

پېژندنه یې

پانګواله یواقتصادي نظام دی چې دشخصي ملکیت دازادۍ پربنسټ یې داساس ډېره اینښودل شوې دمال په لاسته راوړلو اومصرف کې دهېڅ رنګ قیوداتوپابند نه وي دفیوډالېزم ځای نیوونکی ده.دتولیدټول وسایل ځمکې بانکونه،اوکارخانې دیوې کوچنۍ ډلې په لاس کې پربېردي. نوسیاسي ځواک هم دوی ځرخوي اوداستعمارسرچینه ګڼل کېږي دغه سیستم پانګوال هڅوي ترڅودخاموموادواودخپلو تولیدشویوتوکودخرڅلاؤ لپاره بازارپیداکړي ،نودجګړواورتودساتي هلې ځلې کوي ترڅوملتونه ښکېل کړي.

۴-۲-۱- فکري بنسټونه یې

دپانګوالي نظام اعتقادي اوفکري ریښه روماني فلسفه تشکیلوي دعیسی علیه السلام له ښوونوسره یې هېڅ تړاؤ نشته

۴-۲-۲-درامنځته کېدو ظروف یې

په شپاړلسمه پېړۍ‌په اروپاکې دصنعتي انقلاب په رامنځته کېدوسره فیوډالي نظام سقوط وکړاوپه سرمایه داري نظام بدل شو په فیوډالي نظام کې دتولید وسیله ځمکه اوپه سرمایه داري نظام کې پیسې وي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۴-۲-۳- وتلې خېرې يې

داتلسمې پېړۍ په منځنۍ برخه کې په فرانسه کې دازادمسلک (طبيعينو) دبنسټ ډېره کېښودل شوه ددغه مسلک دسترو شخصيتونودجملې څخه فرانسوکېزنی(Francoisquesna) ، جان لاک (Johonlocke) اوميرابو(Mirbo)دي ددوی په نظر فردي ملکيت دانسان فطري غريزه ده ازاده دې پرېښودل شي . ادم سمث(A.smith) چې تر ۱۷۹۰ کال په سکاتلند کې اوسېده (ملتونه څنګه بډای کېږي) ترسرليک لاندې يې کتاب يې وليکه بل نامتوشخصيت يې ريکاردو(Ricardo) اولورد کينز(Lord Keynes) دی چې تر ۱۹۴۶ کال پورې ژوندی ؤ دوزګارتيااوعملي مصروفيت په نوم کتاب يې وليکه

۴-۲-۴- اقتصادي بنسټونه يې

- دتوليد دټولووسايلو (ځمکې،پانګې اوکارخانو)فردي ملکيت .
- دمال په لاسته راوړلو اومصرف کې فردي ازادي
- دپيسو په لاسته راوړلوکې يوتربله سيالي او رقابت
- دقېمتونودعرضې اوتقاضاد نظام ازادي

ددولت دنده د اقتصادي فعاليتونه سانسورول دشتمنيوساتنه اوامن دی په دمزدوردعرضې اوتقاضاقانون جاري کول ددې لامل وګرځېده چې ښځې اونرټول کاروکړی په نتيجه کې ټولنيزې اړيکې وشړېدلې اوکورنی نظام له منځه لاړ

۴-۲-۵-عملي پايلې يې

۱-په اقتصاداوسياست نفوذ: دوی دخپلوکمپنيو له لارې په خارجي بازارونو اودنورو هېوادونو په سياست کې هم ګوتې وهي دوی دبين المللي استعمار لامل هم ګڼل کېږی دجګړو اورته لمن وهي ملتونه اودولتونه ترخپلې غلامۍ لاندې راولي

۲ –په پانګوالو اومزدورانو دټولنې وېش: په دې توګه چې دمزدورانو دلاس ګټه ددوی جيب ته ځي اوپه مزدوره طبقه دعرضې اوتقاضا قانون جاري کوي.

۳ -يوازې سرمايه دارله شخصي حريت څخه برخمن وي دخپل مال اوثروت په وسيله خپل طرزفکر اوحاکميت تحميلوي اوټولنه ترخپل کنترول اونفوذ لاندې ساتي.

۴-پانګواله طبقه په يو دولت کې بل دولت ګڼل کېږي دزرګونومزدورانو په رايو لوبې کوي اوکه رايه ورنه کړي له کاره يې ګوښه کوي اوهم لوی پانګوال دخامومواددلاسته راوړلواوپه بازارونودولکې دټينګولو لپاره دجګړوبازارګرم ساتي اوس مهال دجګړواساسي لامل په لويديځ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

کې دوسلو جوړولو لویې کمپنۍ دي دوی دخپلووسلودخرڅون په خاطرپه نړۍ کې دجګړواورتود ساتي دوروسته پاتې هېوادونو بانفوذه شخصیتونه دخپلو پیسو په وسیله ترخپل اغیزلاندې راولي .اونړۍ وال رقابتونه پیلوي.

۵- دوروسته پاتې هېوادونوڅخه ګټه اخیستل په دې توګه چې دخامو موادو داستحصال ذریعه اودپخوموادودخرڅلاؤدبازار حیثیت لري

۶- پانګوال داخلاقي فسادپه لوړ لوی پانګوال په خپله په فساداوعیاشۍ اخته وي اودفحاشۍ سترمراکز لري اوله دغې لارې ستره پانګه لاسته راوړي.

۴-۲-۶-مزایااوښېګڼې یې

دپانګوالې پیروان ددې نظام لاندې مزایاپه ګوته کوي

۱-دفرد کرامت اوشخصیت ته درناوی.

۲-دملکیت دفطري غریزېوده اوپالنه.

۳-په تولیدکې سیالي اورقابت داقتصادي پرمختګ دلامل په حیث.

۴-۲-۷-نیمګړتیاوې او عیبونه یې

۱-ټولنه په دووطبقو عیاشوشتمنواوخوارونیستموویشي

۲-ددواړوطبقاتوترمنځ کینه اوحسد چې ځنیوخت په طبقاتي شخړو پای ته رسېږي

۳- شتمن اودهوی اوهوس ښبتنان دخپل مال په وسیله لوي سیاسي نفوذ پیداکوي دخپلو ګټودتامین اوپه بازارونواوخامو موادودقبضې په خاطردجګړ واورتودساتي .

۴- دمال په لاسته راوړلوکې ټولنیزوګټوته زیان اړوي په سود اواحتکارلاس پورې کوي نرخونه لوړېږ ي اودخلکو هډ وکي شیېلوی اودخلکو وینې ښبې.

۵-په ټولنه کې اخلاقي فسادوده کوي زیاته پانګه په زنا لواطت، شرابو، اودخلکودضمېر په اخیستلو په لګښت رسېږ ي زیاتره پانګوال لوټماري اوداړه مارې ډ لې لري په اختطافونواودسیاست والو په وېرولو اوتهدید ولولاس پورې کوي .

۶-انانیت اوشخصي ګټې : په دې توګه ډېرلږخلک په بازارونواواقتصادي سرچینوخپته اچوي ټولنیزې ګټې په شخصي ګټوقربانوي .

۷-دشتمنۍ په وېش کې لوی خلل: په دې ډول چې دټولنې کوچنۍ طبقه دتولیددټولووسایلوښبتنه اوپه مزواوچړچوکې ژوندتېروي اوبله طبقه یوه مړۍ ډوډۍ نه مومي ټولنه په دووپاټکیووېشل شي شتمن اونېستمن،په پای کې ټولنه بې توازنه شي ..

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۸-سيالي اورقابت: په دغه نظام کې څواکمن پانګوال کمزوری شتمن له منځه وړي په دې توګه څواکمن شتمن دجنس دنرخ په ټيټولو سره کمزوری شتمن څپې اوله ميدانه يې وباسي چې ميدان ورته خوشې شي نرخونه اسمان ته لوړوي

۹-الهي نعمتونه له منځه وړل : سرمايه داردنرخودتعادل په خاطر زيات سامان اوخوراکي توکي سيندته غورځوي په ۱۹۳۴م کال په پانګوالو هېوادونوکې دوه ميليونه اوځلوېښت زره خلک له لوږې سره مخامخ ؤ،مګردامريکادمتحده ايالاتوپانګوالويوميليون کراچۍ غله دانه دوه لکه او اوه شپېته زره ټنه بوره دوه لکه اوشپېته زره ټنه وريجې اوپنځه ويشت زره ټنه غوښه اونور مواد دعرضې اوتقاضا دتعادل په خاطرسمندرته وغورځول .

۱۰-بې کاري : په دې توګه چې زيات توليداودلګښت کمبوداودنويووسايلوپه ايجاد سره په لکونوکاريګر ،وزګاراوله کاره ګوښه کړی شول.

۱۱-اخ اوډب: په دغه نظام کې دپانګوالو اوکاريګرو ترمنځ تل ټکر اړ اخ اوډب روان وي .

۱۲-ماده پرستي:پانګواله نظام انسان ته دمادي موجود په سترګه ګوري روحاني اواخلاقي فضيلتونه ترپښولاندې کوي.

۱۳-دلوکس شيانوتوليد: پانګواله نظام دبشرداړتياوړشيان په نظرکې نه نيسي- بلکې دتل لپاره عياشانه دلوکس شيانوپه جوړولولاس پورې کوي موخه يې دزياتې ګټې پلټنه وي .

۱۴-عصبي لېونتوب: ددغه سخت زړي نظام ورروستی نتيجه عصبي لېونتوب ،ځان وژنه ،مخدرات،جرايم اونېشې دي چې په نتيجه کې يې کورنۍ نظام وشړېږي اوماشومان اواولادونه له کوره وشړل شي انساني اخلاقي لوړارزښتونه ترپښولاندې اوله انسان څخه داسې وحشي- ژوی جوړشي چې په ځنګله کې يې وحشي ځناورپه وحشت کې وشرمول

۴-۲-۸-په پانګوالې داسلام دلوړتياوجوهات

- په پانګواله نظام کې فرددشتمنۍحقيقي څښتن وي. په اسلامي اقتصادکې دشتمنيوحقيقي مالک الله اودانسان مقام دخليفه دی
- دلته يواځې فردي ملکيت دی په اسلام کې دوه ډوله ملکيتونه دي فردي اواجتماعي دي
- په پانګواله نظام کې مال دژوند هدف دی. مګر په اسلام کې مال اوشتمني دژوندتېرولو وسيله ده
- پانګواله سرکښ اومستبدنظام دی . اسلام دمالي طغيان اواستبداد څخه مبلمان ساتي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- پانگواله ټولنه په شتمنواونیستمنودووطبقوویشي. مګر اسلام ددواړو ترمنځ تعادل برابروي.
- په پانګواله نظام کې زکات شتون نه لري. اسلام دمسلمان په مال کې زکات لازم ګرځولی دی
- په پانګواله نظام کې فردي ملکیت له هررنګه قیوداتوازاداودحراماوحلالوبېلتون نه و دلویدیځ اقتصاددپلارادم سمیت دویناپراساس پربېرده چې کاروکړي دلته دروا اوناروا وسایلوامتیازنشته له هرې لارې نه چې ممکن وي پیسې په لاس راوړل دي که دسود اواحتکارله لارې وي اویادقماراولاټېري اویادمخدراتو،شرابو،دموسیقی،ګډا،نڅا اوزنا دهډودجوړولو له لارې.مګر په اسلام کې دحراماوحلالو قیودات دي

داسلام اقتصادي نظام دفردپه اقتصادي ازادی اعتراف کوي نه یې دکمونېزم په څېرمصادره کوي اونه یې ازاد بېواګوپرېږدي .اسلامي دولت کولی شي چې په مباشر ډول په اقتصادي فعالیتونو نظارت وکړي دسود،احتکار،غصب،قمار ،دوکې اوانفلاسیون مخه نیسي- ځکه چې سودي اوناروافعالیتونه ټولنې ته اقتصادي ،ټولنیز،اواخلاقي زیانونه وراړوي

۴-۲-۹-ځیني اصلاحات

تر۱۸۷۵م کال پورې انګلستان لوی پانګوال هېوادؤخودهمدغې پېړۍ په وروستیوکې متحده ایالات،المان اوله دویمې نړۍ والې جګړې وروسته جاپان رامنځته شو.له دې راوروسته دبشردحقونوکمېټې جوړې شوې همدارنګه دانتخابي اتحادیوجوړښت ددې سبب وګرځېد چې دبې کارۍ دله منځه وړلو اودژوندانه دمستوی دلوړتیاپه خاطرپه ځنواصلاحي اقداماتولاس پورې کړي اوس سرمایه داري دولتونودبې وزلو لپاره دمواصلاتو،تعلیم اوصحت څه ناڅه اسانتیاوې برابرې کړي دي .

۴-۲-۱۰-دنفوذ هېوادونه یې

انګلستان،فرانسه،جاپان ،المان ،هندوستان، پاکستان ،مصراودامریکا متحده ایالات دي چې په لویدیز بلاک سره شهرت لري

۴-۳-۱- کمونیزم(Communism)

کمون په عامه توګه هغې ډلې ته ویل کیږي چې دچارودادارې په خاطر یوله بل سره همکاري کوي اودلوړومقاماتودلاس وهنې څخه پرته کارونه سموي،په ځنواروپایي هېوادونوکې یوکوچني اداري واحدته هم کمون وایي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

خوکمونېزم له يوټولنيزاقتصادي نظام څخه عبارت دى چې په ټولوشيانوکښدخلکوپه مشارکت باورلري لکه خوراک څښاک ،پوښاک، کور،اوزدواج اويا په بله اصطلاح ددرې شيانواشتراک پيسى، ښځه اوځمکه ،دکمونستي نظام طرحه چې مارکس جوړه کړې ده مثال يې شفاخانې اوياعسکري پايګاه ته ورته ده چې هلته ورځخه خلک مؤقته استفاده کوي کمونيزم دداسې ټولنې په پښودرول غواړي چې هلته فردي مالکيت نه وي.بلکې ټول يې وخوري ويې څښي، وايې اغوندي اودهشي اوډله ئيزازدواج وکړي اويه کارلاس پورې کړي.

په کمونستي نظام کې دتوليدوسايل ،ځمکې ،کارخانې ،تعميرونه ،بانکونه ،شرکتونه ټول هرڅه دولتي وي په دې نظام کې نه څوک ځمکه لري ،نه کارخانه نه موټرې اونه بانکونه بلکې هرڅه ددولت په لاس کې وي دولت مکلفيت لري چې خلکوته دکارپه مقابل کې دخوراک،پوښاک دصحت اوتعليم خدمات برابرکاندي

۴-۳-۲- تاريخي شاليدې

کمونېزم داوسني وخت زېږنده نه ده اونه يې مارکس بنستګردى بلکې تاريخي سابقه لري دميلادنه نولس پېړى پخواليکوغورس په يونان کې عملى کړټولى ځمکې يې مصادره اوبيايې مساوي وويشلې دماشومانواجتماعي پالنه دولت پرغاړه واخېسته که چېرته به کوم ماشوم معيوب نړى‌ته سترګې پرانستې موريې په وژلومکلفه وه. په دويمه قبل الميلادپېړى‌کې د يهودويوه ډله دعمومي ملکيت غوښتونکې اودمساوات مدعى شوه دشتمنوپرخلاف يې مبارزه اعلان کړه ،په څلورمه قبل الميلادپېړى کې افلاطون دهمدغه نظام دتطبيق پلوي وکړه دشتمنيواودښځو اشتراک يې اعلان کړ.په شپږمه ميلادي پېړى کې ايراني مزدک په فارسي ملت کې د دشتمنيواودښځود اشتراک مدعي شو.

په اولسمه ميلادي پېړى کې ايتالوي مفکر (کامبافيلا)ديوکتاب په ليکلولاس پورې کړدهغه نظر داؤ چې شراوبدي دثروت په عمومي کولوله منځه ځي. همدارنګه په نولسمه پېړى په روسيه کې دنهلستانو په نوم يوه ډله دايراني مزدک دخوځښت په څېر رامنځته اودخير او عدالت اودفقراوغربت دله منځه تللو اعلان يې کاوه.

۴-۳-۳- دکمونيزم عملي پړاؤ

په نولسمه پېړى په ۱۸۴۷م کال دمارکس اوانګلزپه وسيله يې په لندن کې ديهوديانو په مالي مټ داساس ډېره کېښودل شوه او په ۱۹۱۷ م کال دلينن يهودى په وسيله په روسيه کې دبرې ترپړاوه ورسېد اوبيايې په اوسپنيز څواک سره په نړى کې پراختيا وموندده اومسلمانانوته يې سخت زيانونه واړول په پاى کې دالهي نصرت په زوراودافغان ولس په مټ دتاريخ کندې ته وسپارل شو.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۴-۳-۴- وتلې څېرې يې

۱-کارل مارکس

کارل مارکس يهودي کينه کښ،کبرجن اوتندخويه شخصيت ،له پانګوالې سره دسختې کينې ښبنتن ؤ،تلپاتې فقر،نېستۍ اولاس تنګۍ دشتمنوپروړاندې دمارکس کينې ته لاپياوړتياوبخښله، کمونيزم دکليسادمذهبي مشرانودتيريو،ظلمونو،خرافاتواوعبثيا تواودارويادطبقاتي خان خاني نظام پرخلاف يوغبرګون دی. په اولسمه اواتلسمه پيړۍ کې داروپاکارګرانواوبزګرانودفيوډالانواوسرمايه داراوکارخانه لرونکوله لاسه ډېرزيانونه وليدل دغه کارکارل مارکس دې ته وهڅاوه چې له دين څخه انکاروکړي اودين دملتونوافيون وبولي په ۱۸۴۸م کال يې په لندن کې دخپل ملګري انګلز په ملاتړاوديهودوپه مالي مرسته اوږدي غونډې وکړي ،يويې کمونستي بيان اوبل يې دپانګې په نوم کتاب خپورکړ.

۲-لينن

چې اصلي نوم يې والديمرالتيش بوليانوف دی ،په روسيه کې په ۱۹۱۷م کال دکمونستي خونړۍ انقلاب بنسټ ايښودونکی دی لينن ډېرسخت زړی ،ظالم اودکتاتور،سخت کينه کښ انسان ؤ.لينن په خټه يهودې خووروسته يي په روسي نوم شهرت موندلی،دکمونيزم عملي مؤسس بلل کېږي .

۳-ستالين

اصلي نوم يې جوزف فاديونوفتش دی دکمونست ګوندسرمنشي-اوله لينن څخه وروسته دکمونست ګوندلاربنودهم پاتې شوی په دکتاتورۍ،ظلم ،اوپه سخت زړي توب سره يې نوم درلود،تل به يې په خپلې رايې تېنګارکاوه ډېرجاه طلبه سړی ؤ.)

۴-تروتسکي

په خپله يهودي اواصلي نوم يې بروشتاين دی،په کمونست ګوندکې يې لوړمقام درلوددکمونست ګونددخارجه چارومسؤل ؤبياوروسته دوسلوال پوځ سرلښکروټاکل شوپه پای کې دستالين په امرله ګونده خارج اوپه داروځړول شو.

۴-۳-۵-دکمونيزم افکاراومعتقدات

- دالله تعالی له وجوداوله ټولومغيباتوڅخه انکارلکه روح،جنت ،دوزخ ،ملايکې،پيريان ،وحی،اخرت اوپه دې باورچې ماده دهرشي اساس اوبنسټ تشکيلوی.مارکس ويلي دي چې الله عزوجل نشته اوژوندټوله ماده ده، لينن وايي هريوديني فکرچې په الله عزوجل باوري وي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

حماقت اوجهالت دی په الله عزوجل باورپخوانی توره ارتجاع اودین دولسونودنښه کولووسیله ده، په کارده چې ددین پرخلاف جګړه اعلان شي.

- دوی له ټولودینونوسره مقابله کوي ادیان دپانګوالې اواستعمارپه چوپړکې ګڼي.
- ځانګړی (شخصي)ملکیت له منځه وړي اودمیراث دلغوه کېدوپلوی کوي.
- په ولسونودبرچی په زورخپل فکرتحمیلوي.
- کمونیزم ماده ازلي بولي او وایي چې ماده تل ده اوتل به وي اوله منځه نه ځي دوی طبیعت معبود بولي.
- په دی باورلرل چې ددنیاله ژونده پرته نه اخرت شته ،نه عذاب اونه ثواب.
- کمونیزم په اخ اوډب اوزورزیاتي باوري دی.
- لینن په دي باورلري چه که چیرته دکمونستي انقلاب دبري په لارکې دنړۍدخلکودرې پرځلوربرخې له منځه ولاړشي داکاردې سرته ورسېږي .
- کمونیزم په ټګی ،خیانت ،اوغدرباورلري اګرکه دخپل ګوندله غړوسره وي

۴-۳-٦- دکمونستي نظام اقتصاد ي بنسټونه

دکمونستي نظام اصول په لاندې ټکوکې راخلاصه کوؤ

- دفردی مالکیت بشپړلغوه کول او دولت ته یې تسلیمول.
- د وس په اندازه کارکول اود حاجت په اندازه اجوره اخیستل.
- دتولیداوتوزیع لپاره اقتصادي تګلاره جوړول.

په هرشي کې دخلکومشارکت لکه ځمکه ،کور،جامه ،سامان ،غذايي توکي اوازدواج دضرورت پراساس توزیع ،دلته دشتمنی وېش دکارپراساس صورت نه نیسی مارکسېزم وایي چې دکاراوکاریګرترمنځ هېڅ اړیکه نشته کاریګرچې هرڅومره کارکړی دخپل ضرورت له پوره کولو څخه پرته دهېڅ شي حق نلري کاردقدرت په اندازه اومعاش دحاجت په اندازه نوپه توزیع کې دکارموقف منفي دی

۴-۳-۷- دسوسیالیزم اوکمونیزم ترمنځ فرق

سوسیالیزم له کمونېزم سره دشتمنیوپه تمرکزیوشان نظرلري مګردتوزیع په سیستم کې سره جلاکیږی په کمونیزم کې توزیع دحاجت پراساس مګرپه سوسیالیزم کې دکارپربنسټ دکمونستي نظام دتطبیق لپاره لینن له خلکو دځمکوداخیستلو فرمان صادرکړ په زوردځمکو

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

اومالونواخيستل څه اسان کارنه ؤدکمونستي پلان دتطبيق لپاره دوی نولس ميليونه وګړي په روسيه کې په دارځړولي دوه ميلونه وګړوته يې سختې سزاګانې ورکړي په مرکزي اسياکې يې اولس نيم ميلونه خلک له تيغه تېرکړي دقراقرم دجمهوريت يونيم ميليون وګړي يې وژلي اوټوله سيمه روسي ګرځول شوې ده. پنځه ميليونه خلک يې په روسيه کې سا بيرياته تبعيدکړي په مرکزي اسيااوروسيه کې يې دېرش ميليونه دکرکيلې غوايي اوځلويښت ميليونه اسونه له منځه وړي،په روسيې اومرکزي اسياکې يې پنځوس زره جوماتونه داسونواوغوايانوپه غوجلواودګډااونخاپه مراکزوتبديل کړي .دروسيې اقتصاد او کرکيله درکود سره مخامخ شوهنو لينن د مارکس فلسفه تغير کړه اوکاريې دتوزيع معيار وياله سوسيالستي اقتصادوايي! کارګر هغه څوک دی چې دځپل کار په وسيله يې مادې ته تبادلي ارزښت ورکړی کار دقيمت اساس دی نوکاردقدرت په اندازه اومعاش دکارپه اندازه دتوزيع يواځنی وسيله کاردېنوپردې اساس لينن دمارکس فلسفه تغيرکړه دلينيزم په نوم اوچينايي ماءوزيتونګ دماءويزم په نوم ونوموله

دټولنې درې طبقات اوددوی پروړاندې داقتصادي نظامونودريز

طبقات نظامونه	اعلی	اوسط	ادنی
کمونيزم	حاجت	حاجت	×
سوسيالزم	کار	کار	×
اسلام	کار	کار+حاجت	حاجت

۴-۳-۸- اهداف او مقاصد

کمونيزم دبشريت او په خاص ډول داسلام په هکله لاندې کرغېړن ناولي اوبشردښمنه اهداف لري.

- ددين له منځه وړل:کمونستان چې په هراسلامي هېواد کې بريالي شوي دي ترهر څه دمخه يې ددين په ختمولو بريد کړی اوددين دبقاء ځلورواړه ستنې يې نړولي دي

۱:دعلماءو وژل:په هغو هېوادونو کې چې کمونيزم حاکم شوی علماء يې وژلي دي په روسي ترکستان کې يې پنځوس زره او په چيني ترکستان کې يې پنځه دېرش زره په البانيه کې يې

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

اوه سوه نهه خلوښت په عربي نړۍ کې یې یو نیم زر په افریقا کې نهه سوه او په افغانستان کې یې په زرګونو نامتو علماء وژلي دي.

۲:جوماتونه:کمونستان چې په کوم هېواد کې په سیاسي ډګر بري ته رسېدلي دي نو دجوماتونو په نړولو،بندولو،په ګودامونو،سینماګانو دګډا اونڅااودشراب خانوپه مراکزو یې بدل کړي دي.دمرکزي اسیا په شپږوجمهوریتونو ازبکستان،تاجکستان،ترکمنستان، قرغیزستان،قزاقستان اواذربایجان کې یې د ۱۹۱۸م نه تر ۱۹۴۱ کال پورې څوارلس زره جوماتونه له منځه وړي وړل په همدې توګه دچین کمونست لارښود ماؤزیتونګ اومارشال تیتودبالقان په اسلامي هېوادکې زرګونو جوماتونوسره هغه څه وکړل چې لینن اوستالین کړي ؤ.

۳:دیني مدرسې:یواځې په مرکزي اسیا اوروسیهٔ کې یې پنځه ویشت زره دیني مدرسې چې په دې کې لس زره ابتدائیه اوپنځلس زره لوی دارالعلومونه شامل ؤ ختمې اوعربی رسم الخط یې په روسي بدل کړ.

۴:داسلامي قوانینو له منځه وړل:په هر هېواد کې چې کمونېزم اقتدارته رسېدلی هلته یې داسلامي قوانینواوشریعت په له منځه وړلولاس پورې کړی داځکه چې دشرعي قوانینو تداوم او عملي کېدل ددین دبقاء لامل ګرځي.

نوکله چې په یو ملت کې دبرچې په زوروددین دغه څلورمحوري ستنې ونړېږي او پرځای یې دالحادي نظام برنامه اوپروګرام پلې کړای شي نو په خپله به دین ختم اودکمونېزم په وحشیانه منګولو کې به ښکیل پاتې شي.

- دکورني نظام ړنګول:دکمونېزم بنسټګر کارل مارکس په خپل لومړني کمونستي منشور کې په دې اړونده ویلي موږ دکورنۍ پای ته رسول غواړو په کمونستي نظام کې پلارتوب،مورولي،داولاد مخصوصه روزنه،خورتوب او ورورولي ،زړه سوی،خپلولي اوخپل منځي مرسته ،میراث اونورټول دیني شعایراو قوانین له منځه ځي دوی له بشري ټولنې دخارویو په څېرټولنه جوړول غواړي.

- دفردي مالکیت په بشپړ پای ته رسېدو سره داسلام دوه ارکان زکات،حج اود میراث احکام ړنګېږي په دغه نظام کې ټولې شتنمې سرکاري ملکیت ګرځي اوضبط کېږي له ضرورته پرته یوشخص دهېڅ شي څښتن نه ګرځي.

۴-۳-۹-سیاسي تګلاره

- یو ګوندي حکومت ،معناداچې دکمونست ګوندله غړوپرته څوک حق نه لري وزیر،والي،سفیر،قاضي اوولسوال شي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- دقدرت نه محدودیت:په کمونستي نظام کې مشران ټولواک وي اوهېڅوک یې صلاحیت محدودولی نه شي.
- دګوند ګټې په نظر کې نیول:دکمونست ګوند دغړودګټو ساتلو لپاره ددولت ټول وسایل استخدامول اوله هغوڅخه دفاع کول.
- تروراووژل:کمونست واکمن ګوندخپلومخالفینودخپلو لپاره،وژلو،بندي کولو،زوررولو ،سیاسي،اقتصادي ،فردي،اجتماعي او علمي حقوقوله محرومولو څخه کار اخلي.
- د زورله لارې دخپلې ایدیالوژۍ تحمیلول:دوی په زورپه خلکوخپله نظریه تپي فردي ازادي له منځه وړیاو ټول ملت دځو محدودوکمونستانو غلام ګرځوي.
- دانتقادمخنیوی:دوی هېچاته اجازه نه ورکوي چې دکمونېزم پرنظام نیوکه وکړي او که نه دژوندکولوحق له لاسه ورکوي.
- لاقانونیت:دکمونېزم پیروان په بنسټیز ډول په حکومت کولو معتقد نه دي دوی وایي چې حکومت او قانونډټولنیزو تضادونوزېږنده ده چې ټولنیز تضادډته دپای ټکی کېښودل شي دحکومت قیام ته اړتیا نه پېښېږي له همدې امله کمونستان دحکومت کولو لپاره قانون جوړول ضروري نه ګڼي بلکې دګوند دمشرهره خبره دفرمان حیثیت لري .
- فحشاء خپرول:کمونستان دخپل اقتدار په دوران کې دجنسي تعمیم اودفحشاودخپرولو لپاره له هرډول غیراخلاقي چاروڅخه ګټه اخلي دعفت،عصمت اوحیاء ضد چاروته اقدام کوي.
- دوی ماده ازلي اوابدي بولي په دې معنا چې ماده ابتداء اوانتهاء نه لري تل ده تل دی تل به وي په داسې حال کې چې مسلمانان دغه دواړه صفتونه دالله تعالی بولي.
- دکمونېزم مفکوره داباحیت ده دوی په حلالواوحراموباورنه لريانسان کولی شي ازاد ژوندوکړي هرڅه وخوري هرڅه وڅښي اوله هرچا څخه جنسي ګټه پورته کړي زنا،لواطت اوله محرماتولکه مور، خورااولورڅخه جنسي استفاده کولی شي.
- دوی پیغمبران مصلحین اوله عامو فلاسفه ؤسره یې یوشان بولي.

۴-۳-۱۰-دکمونېزم مزایااوعیبونه

الف :مزایااوښېګڼې

دکمونېزم پلویان ددغه نظام محاسنو اومزایاء وته داسې ګوته نیسي.

۱- دشخصي ګټواوشخصي حاکمیت پای ته رسول .

۲-له ټولو فردي اغیزوڅخه ددولت لېرې ساتل اوټولنیزې ګټې په نظرکې نیول .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ب : عیبونه اونیمگړتیاوې یې

۱- دفرد ازادي اوشخصیت له منځه وړل هلته خلک دحکومت یوه اله وي دهیځ رنګه ازادی اوحیثیت څخه برخمن نه وي

۲-په فردي ملکیت پابندي اودبشرله فطرت سره جګړه داځکه چې د فردي مالکیت ازادي اودموراوپلاردرلودل دبشرفطري غریزه ده .

۳- دتولید دکمیت اوکیفیت راټیټېدل ځکه چې هلته فردي ملکیت سیالی اوږقابت نه وي په روسیه کې دکمونستي انقلاب تربرې را وروسته دوید اړتیا وړغنم له لویدیزو هېوادو نو واردول.له همدې کبله روسي صنعت په نړ ی وال مارکیټ کې خریدارنه درلود .

۴- اخلاقي اوټولنیز فساد ته وده لکه زنا ،رشوت اوغلا داځکه چې په دې کې دیوشخص محدوده تنخوا وي چې سراوبرېې بس کېږي نوپردې اساس دلا س بري په صورت په نورونارو۱ لاروچارولاس پورې کوي.

۵- دټولودینونو، قوانینو اواخلاقو سره بشپړ ه مقابله اوهغه ته دتورې ارتجاع اوبورژوازي نظام په توګه کتل.

٦-ټولودینونوته افیون ویل مناسب کارنه ؤکه ظلم، خرافات ،له عقل سره ټکراو که دخانانواوسرمایه داروترڅنګ درېدل وي نودغه خودکلیسادرهبرانوجرم ؤکاشکې مارکس له اسلام سره اشنایي درلودی هېڅکله به یې داسې ناوړه خیالات نه وای وړاندې کړي .

۷-داقتصادي ازادی خاتمه : په کمونستي نظام کې شخصي ملکیت پای ته رسېږي هرفرددټولنې دماشین یوه پرزه ګرځوي دبشرازادي ،اراده اوشخصیت سخته ضربه ویني.

۸-دبشرفطري استعدادله منځه وړل : داچې ټول تولیدي وسایل دحکومت په لاس کې دي نوځکه هرفردته حکومت تنخواورکوي اوبه تنخوا کې دچافرق نه وي.نودلوړاستعدادڅښتنانوته دهغوی داستعدادپه برابرمعاش نه ورکول کېږي نوداستعدادڅخه استفاده نه کېږي په هیچاکې شوق اوجذبه نه پاتې کیږي.

۹-دمصرف کوونکیودازادی ختمول :په کمونستي نظام کې اقتصادي ازادي نه وي ځکه چې دحکومت له خوایواځې یوشی تولیدېږي دټولنې هرمصرف کونکی مجبوردی هماغه شی مصرف کړي اودخپلې خوښې اورضاءڅخه تېرشي همدارنګه دشیانوتنوع هم له منځه ځي .

۱۰-دکاردشوق اوسیالی خاتمه:په کمونستي نظام کې چې کله اقتصادي ازادي ختمه شي نوبیاپه خلکوکې دزړه داخلاصه دکارکولواوله نوروسره دسیالی جذبه پای ته رسېږي ځکه دګټې احساس انسان زیات کارته هڅوي اوټول جسماني اودماغي ځواکونه په کاراچوي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۱-دحکومتي کارکونکيوبې پروايي : داقتصادي کوښښ ،کارکولواودصنعتي پرمختګ لپاره جرئت ،تجربه ،نظارت
،اواداري صلاحيت ضروري دی دحکومت مامورين دمسايلواوکارونوچندان پروانه لري په نتيجه کې ټول پرمختيايي پرګرامونه خرابيږي زياتې پيسې مصرف اونتيجه يې منفي وي.
۱۲-دسياسي اواقتصادي قدرت تمرکز:دحکومت دنده دعواموخدمت هغوی ته دازاديوبرابرول دهغوی استعدادونوته
وده ورکول،دعاموخلکوکاراقتصادي څرخ پرمخ بيول دي مګرپه کمونيزم کې حکومت په اقتصاداودتوليدپه وسايلوخيته اچوي ،دهقاني ،دوکانداري ،دربوري،اودهرشخص دروزی کيلي په لاس کې اخلي ،دسياسي اواقتصادي قدرت تمرکز په دولت دبوج لامل ګرځي.
۱۳-په دروغودمساوات چيغې وهل : په کمونستي نظام کې درهبرانواونوروخلکو دژوندترمنځ دځمکي اواسمان فرق
وي ددولت دمساوات خبره بشپړه ناسمه ده دلته دکمونست ګوندخاني ده اوپه سرمايه داري نظام کې دسرمايه دارخاني ده.
۱۴-کمونستي دکتاتوري اوقدرت تمرکز:دروسې اوچين خلک ټول په کمونست ګوندکې شامل نه دي هلته جبر،زور،استبداداوبرچه حکومت کوي دکمونستي نظام مثال هغه وزن ته ورته ده چې دمتوپه زورفضاته پورته کيږي چې څومره زوروي هومره به پورته ځي چې زورختم شي پخپله دسقوط سره مخامخ کيږي .
۱۵-په کارګرانومفت کارکول :دکمونست ګوندلوړمقامه شخصيتونه په بيلابيلوپلموکارګران راغونډوي ورڅخه کاراخلي اومزدوري نه ورکوي يواځې په ډوډۍ يې بسياکوي.
۱۶-دانساني شخصيت خاتمه اودځنګله دژويوپه رمه يې تبديلول.
۱۷-دډيروتولنيزواړيکولغوه کول لکه ميراث اوهبه .

۴-۳-۱۱-په کمونستي نظام داسلامي اقتصادامتيازات

- **دهدف له حيثه**

۱- دکمونستي اقتصادموخه ټولنيزو ګټوته ترجيح ورکول اسلام دفرداوټولنې دګټوترمنځ توازن ټينګول غواړي
۲-په روحي احساس کې کمونيزم په مادي باور لري اوله روحانيت څخه انکارکوي اسلام مادي اوروحاني دواړه اړخونه رهبري کوي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **په دوه اړخیزه څارنه کې**

دبشر په لاس په جوړشوي اقتصادي نظام کې یواځې قانوني څارنه ده البته په اسلامي اقتصادکې ذاتي اوایماني احساس هم شامل دی مؤمن مسلمان پردې پوهیږي چې کـه چېرتـه دقـانون لـه منګولوڅخه وژغورل شودالهي محاسبې څخه به څنګه خلاصون ومومي .

- **دهدف په لوړتیا کې**

دکمونستي نظام موخه ټول خلک له مادي رفاه اوښه ژوندډی مګرداسلام په اقتصادي نظام کې مادي خوشالي وسیله ګڼلی شي .

- **دملکیت په ډګرکې**

کمونستي اقتصاددعامه ملکیت پربنسټ ټینګښت مومي په فردي ملکي اعتراف نه کوي مګرپه اسلامي اقتصادکې دوه ګونی ملکیت دی فردي اواجتماعي دواړه دي

- **دازادی په ډګرکې**

کمونستي اقتصاد دتولیدټول وسایل په څپله ولکـه کـې سـاتي ؛مګرداسـلام اقتصـادي نظـام لـه داسې پالیسی سره سخت مخالف په شرعي چوکاټ کې هرچاته ازادي ورکوي.په سودي تعامل ،احتکار،خیانت ،دوکې ،دقیمتونو په لوړولو،قماراودمخدره توکوپه سوداګری بندیزلګوي

۵-۱- اقتصادي مختلط نظام

دغه نظام دسوسیالستي اوپانګوالي نظام څخه ترکیب شوی نه دکمونیزم اوسوسیا لیز م په څېر دفرد ازادي سلبو ي اونه یې دپانګوالي په شان ازادپرېږ دي هدف یې اقتصادي ازادي اولویو احتکار ونو مخینو ی دی په دې توګه چې دتولید کونکي اومستهلک ګټې موازي خوندي ساتي

۵-۲-اقتصادي بنسټونه

۱-دعامه ملکیت اوسترو پروژوواک به ددولت په لاس کې وي ځانګړ ی ملکیت اوخا صې پروژې به ازاد ې وي .

۲-داقتصادي فعالیتونوپلان اورهبري به په یوه ټاکلې محدوده کې حکومت پرمخ وړي.مګرپه اقتصادي فعالیتونوکې به ازادي وي .

۳- داقتصادي مختلطه نظام هدف دخا صو ګټوساتنه اوحفا ظت

۴-دمختلط اقتصادي نظام ستره نښه دکارګرانودحقوقو ساتنه اودکاري فرصتونو برابرول اودعامواوکمزوروخلکورعایّت اوپالنه ده .

۵-مختلط اقتصادي نظام مستهلک ته ددولت له خوا اقتصادي ازادي برابروی په کمونستي نظام کې خو مستهلک دازادی څخه برخمن نه وي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵-۳-نیمگړتیاوې

۱- دګټې دهڅونکي نه شتون چې دکفاءت په عنصرمنفي اغیزه پرې باسي

۲- دخاصو فعالیتونو اودولتي نشاطاتوترمنځ دحدودو دمعلومولوسختوالی

۳- دخاصه نشاط اودولتي نشاط ترمنځ دانډول نابرابرې

۴- داسې اصولو اواجراء اتو ته دلاسرسي سختي چې ددواړو جهتونوترمنځ دتکرمخه ونیسي

۵- په دغه نظام کې تولید اواستهلاک دواړوکې دروا اوناروا امتیازنه وي

۱-۶-داسلام اقتصادي نظام

اسلام دژوند بشپړه تګلاره اواقتصادي سیستم داسلامي نظام مهمه برخه ده مثال یې دمعدې په څېردی چې ټول بدن ته غذایي توکي رسوي.داسلام داقتصادي نظام موخه عام تولید ته وده ورکول دي ترڅودخلکو بنسټیز ې اړتیا وې پورهاودټولني دګڼوطبقاتوترمنځ فاصلې رالنډ ې اودهرفرد لپاره برابره،منا سبه مادي پراختیااودسوکاله ژوندشرایط برابرکړی شي .

داسلام اقتصادي نظام مستقل نظام دی نه دپانګوالي پـه څېـردی چـې ټـول ملکیتونـه انفـرادي وګرځوي اودحراموانوحلالو قیودات په کې ونه اوسي اونه دکمونستي نظام پـه څېـردی چـې ټـول ملکیتونه دولتي کړي اوفردته دخپل حاجت دپوره کولونه پرته هېڅ په برخه نه وي .موږبه داسـلام اقتصادي نظام په لنډوټکوکې معرفي کړو

۱:پـه مـال اوثـروت دانسـان لاس عـارضي دی دټولوکایناتوحقیقي څښـتن الله تعـالی دی اودبشرملکیت مجازي دی دحقیقي څښتن دلارښوونوسره سم به په کې تصرف کوي

۲:په اسلام کې ملکیتو نه په درې ډوله دي فردي،عامه اودولتي،داسلام په اقتصادي نظام کې مشروع فردي ملکیت له هررنګه تېري څخه مصؤن اوخوندي دی هرشخص چې له روالاروڅخه څه شی ترلاسه کړي حق یې ګرځي،په همدې توګه فردي ملکیت په اسلام کـې داحـترام وړګڼـل کېږي،دفردي ملکیت په لغوه کېدوسره داسلام نظام ړنګېږی لکه دزکات ،حج اومیراث احکام.

۳:عامه ملکیت دالله تعالی هغه نعمتونه دي چې په تیارولوکې یې دچادهلو ځلودخل نـه وي لکه سیند ونه ،دچینواوبه ،ځنګلونه، دطبیعي ونوميوې،واښه،هوا،اوبه دبیابان ځناور،کـانو نـه،لویې لارې اودتېلوچینې دغه شیان عامه ملکیت دي هرچاتـه حـق حاصـل دی چـې ورڅخـه اسـتفاده وکړ ي؛البته کوم وګړ ي یې چې دشخصي ضرورت نه پرته دسوداګریزواهدافولپاره په کـارراولي دولت ته به ټکس ورکوي .

۴:دولتـي ملکیتونـه دعامـه ګټوپـه خـاطردي لکـه دبرښنابندونه،دبېړیو،وسلواوالوتکوصـنعت اوداوسپنې دویلې کولوفابریکې

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵:دهېواددهرېواســــــتوګن لپـــــاره دکاردوســـــايلو برابــــــر ول اوهمدارنګـــــه کور،کالي،ډوډۍ،صحي،ټولنيزې اوعلمي اړتياوې پوره کول په کې شامل دي.

۶:هرکاريګرته دهغه دلياقت سره برابره اومناسبه تنخواورکول لازمي دي په مـال کې زکـات ترټولوادنى حق دى اودلګښت محدودځايونه لري دزکات اندازه اودمصرف ځايونه يې الله تعالى ټاکلي دي هېڅوک په کې بدلو ن نه شي راوستلى.

۷:دولـت حـق لـرى اوکـولي شي داړتيا په مهـال دهېواد په اسـتوګنوعادلانه ټکـس ولګـوي ترڅولښکرې په وسلوسمبال اوله همدغوپيسوڅخه دهېوادپه وده ،ښېرازتيا،ابادى اوپرمختګ کې استفاده وکړى شي.

۸:پـه هرهغـه کاربنـد يزلګـول چـي ټـولني تـه زيـان اړوي لکـه ،سـود،احتکار،خيانت ،دنارواشيانوخرڅول،ددوکې بيه په تول اوګزکې کموالى دنرخونو ټيټول اوښکته کول

۹:دخير په چاروکې په لګښت دخلکو هڅونه اودهېواداستوګنوترمنځ ټولنيز تکا فـل رامنځتـه کول .په دې توګه چې هېڅوک بې کوره،بې پو ښاکه،بې خوراکه بې واده اوبې تعليمـه پـا تـې نـه شي.پـه روالاروچـارولاس تـه راغلـي ملکيـت دعـزت وړ؛مګرناروامليکتونـه دتنقيـدوړدي.هېڅ يوحکومت حق نه لري چې دزورله لارې له يوچاڅخه دهغه مال واخلي.

۱۰دالله تعالى بندګان په جسماني لحاظ په ښايست ،صحت اوددماغي قابليت له امله يوشـان نه دي په همدې اساس درزق اوروزي تفاوت يومنـل شـوى حقيقـت دى، اسـلام درزق اوروزى دلاسته راوړلوپه هلوځلوکې په مساوات قايل دى ،پـه ټولنـه کـې داقتصـادي تـوازن لپـاره يـې پـه شتمنودزکات فريضه لازمه ګرځولې ترڅو يې په اړوخلکوووېشي.اوپـا نګـه يـواځې دشـتمنو پـه لاس کې منحصره پاتې نه شي.

۱۱:داسـلام سـپېڅلى نظـام ديوهېوادتوليددټولووسـايلوددولتي ګرځولوپـه ټينګـه مخـالف دى؛داځکه چې دفرد لپاره سياسي ،ټو لنيزه اواقتصادي ازادي ضروري ده اسـلام جـابر (سر زورى نظام) له ښوغورځوي چې دخلکو درزق کليګا نې يې پخپل لاس کې نيو لې وي اوداسې نظـام هـم مخـالف دى چـې افرادوتـه ټـولنيزه اواقتصـا دي بـې واګـوازادي ورکـړي اودشـخصـى ګټوپـه خاطرټولنيز ي ګټې له خطرسره مخا مخ کړي.

۱۲:اسلام ددواړوټګلاروپرخلاف منځنۍ تګلاره ده چې هـم فـردي اوهـم ټـولنيزې ګټـې پـه نظرکې ساتي اسلام په بې ځايه لګښتونو پا بندي لګوې اوېذراواسراف يې بولي اسلامي حکومت کولى شي چې په شتمنى کې له نارواتصرفاتوڅخه دمخنيـوي پـه خـاطر دحکـومتي فرمـان څخـه کارواخلي،کومه شتمني چې يوچاپـه خپـل ژونـد کـې تيـاره کـړې دده ترمـړ ينـې وروسـته دده د خپلوانوترمنځ وېشل کېږ ي اوکه خپلوان يـې نـه درلـودل ټـول مـال بـه بيـت المـال تـه سـپا رلـى

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

شي ،دغــه قــانون دلــويې سرمايــــه دارۍ مخــه نيسي.. دلتــه يوڅــوک لــو ی فيــوډال (دلويوځمکوخاند)اوميليونرنه پا تې کېږي

لنډيز

۱ - ډېرزوړاوفر سوده اقتصادي سيستم فيوډالي نظام دی چې په رومي ملت کې سابقه لري په ټوله اسيا اواروپا کې رايج ؤ اصلي امتداد يې له لسمې ميلادی پېړ ی نه ترشپاړلسمی ميلادی پورېغځول کېږي په منځنيو پېړيوکې اروپايي ټولنه په درې طبقومشتمله وه

۱ - خانان او اشراف ، غلامان اوروحانيون

۲ - دغلامې اسباب په جګړوکې عدم اشتراک ، پو ر ، اوخان ته زيان رسول اوپه جګړو کې نيول .

۳ - غلامې ددې په خاطر وه چې خانان دمزوړوند وکړي ښه لباس واغواند ي ښه خوراکونه وخوري اودنځا لوی محفل جوړ کړي ددې لپاره يې دغريب دوينو څښلو نه پرته بله چاره نه وه

۴ - په باغونو اوځمکو به يې پرې کارکاوه اوپه پښو کې به يې زولنې پرتې وې په قمچينو به يې وهل اوله دوی به يې خوند اخيسته تورې به په لاسو کې ورکړې ترڅو يوبل وځرپوي دوی به په کتونوورته ناست او خت خت به يې خند ل .

۵ - په صليبي جګړوکی لس زره غلامان وتښتېدل اوهمدارنګه داروپا کې دصنعتي انقلاب په رامنځته کېدوسره غلامان ښارونو ته راوتښتېدل اوفيو ډالي نظام په پانګوالي بدل شو .

۶ - طبقا تي نظا م داسلام په تله شتون نه لري اسلام غلامی ته دپای ټکی کېښود .

۷ - پانګو اله دفيوډالېزم ځای نيوونکې دشخصي ملکيت دازاد ی پربنسټ قايمېږ ي دمال په لاسته راوړلواومصرف دواړوکې دهېڅ رنګه قيوداتو پابند نه وي .

۸ - فکري بنسټ يې رومي فلسفه تشکيلوی اودعيسی عليه السلام له لارښوونو سره سروکار نه لري .

۹- داتلسمې پېړ ی په منځنۍ برخه کې دجان لاک ، ميرابو ،اوفرانسواکيزني له خوايې داساس ډبره کېښودل شوه دادم سميت ، ريکاردواولوردکنزافکار هم په کې شامل دي .

۱۰- فردي ملکيت، په توليد اومصرف کې ازاد ي، سيالي اورقابت يې بنسټو نه دي

۱۱- دفرد کرامت ته درناوی دملکيت دفطري غريز ي وده اوپه توليدکې رقابت داقتصادی پرمختګ دلامل په حيث ددغه نظام دپيروانوله خوا مزايا ګڼل کېږي .

۱۲ - طبقات رامنځته کول ټولنيزوګټوته زيان اړول احتکار ، سود اخلاقي فساد ،دشمنی په وېش کی لوی خلل ،دالهی نعمتونو برباد ول، اخ اوډب ، ما ده پرستي، عصبي ليونتوب ددغه نظام عيبونه دي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳ -کمونېزم يوټولنيزاقتصادي سستم دی چې دپا نګوالي پرخلاف فرد ي ملکيت له منځه وړي په خوراک ،څښاک ،پوښاک کور اوازادواج کې ټول خلک مشترک وي .

۱۴ -تاريخي شاليدې دميلادنه نولس پېړی سابقهلري په څلورمه قبل الميلاد دپېړی کې افلا طون دهمدې نظام دتطبيق پلوي کړې په شپږمه ميلادي کی ايراني مزدک هم دشتمنيواودښځو داشتراک مدعي شو .مګرپه نولسمه پېړی کې يې مارکس ،انګلس اولينن ددې تصورعملي بنسټګردي اولينن يهودي په روسيه کې تطبيق کړ .

۱۵ -له الله تعالی اوټولومغيباتو څخه انکاراوله ټولودينونوسره مقابله دشخصي ملکيت لغوه کول ماده ازلي بلل ددوی معتقدات دي .

۱٦ -دسوسياليزم اوکمونېزم فرق: دشتمنيوپه تمرکزکې يو شان نظر لري مګرپه توزيع کې سره بېلتون مومي په کمونزم کې توزيع اوويش دحاجت پراساس ،په سوسياليزم کې دکارپراساس دی

۱۷ -سياسي تګلاره يې په جبر، استبداد اودکتا توري استواره اويوګونده حکومت باوري وي

۱۸ -دشخصي ګټو پای ته رسول اوله فردي اغېزوڅخه ددولت لېرې ساتل اواجتماعي ګټې په نظرکې نيول ددغه نظام پيروان ددغه نظام مزايا بولي .

۱۹ -فردي ازادي ختمول ، دکورني نظام ړنګول ، دبشر له فطر ت سره جګړ ه، اخلاقي اوټولنيز فسادته وده له ټولودينونو سره جګړه داقتصادي ازاد ی خا تمه، دکتا توري، جبراستبداد دانساني شخصيت خاتمه اونور ... ددغه ظا لمانه نظام عيبونه دي .

۲۱ -داسلام اقتصاد ي سيستم مستقل نظام دی نه دپانګو الې اونه دکمونېزم سره ورته والی لري دلته په ثروت اومال دانسان ملکيت عارضي دی حقيقي مالک يې الله تعالی اوبشر دخليفه حيثيت لري په اسلام کې درې ډوله ملکيتو نه دی فردي ، عامه اودولتي دهېواد هر استوګن ته دکار باربرابرول کور،کالي ډوډی اواوبه صحي اوعلمي اړتيا وې پو ره کول په کې شامل دي . هرکاريګر ته دهغه دلياقت سره برابره اومناسبه تنخوا ورکول لازمي دي اسلام په سود ، احتکار خيانت اودناروا شيانوپه توليد اواستهلاک بنديزلګولی دی دخيرپه چارو کې دلګښت هڅونه اودټولنيزتکافل رامنځته کول دي -داچې انسانان جلا استعدادونه لري داسلام سپېڅلی دين درزق اوروزي دلاسته راوړلو په هلوځلوکې په مسا وات قايل دی په ټولنه کې يې داقتصادي توازن لپاره دزکات نظام لازم ګر زولی دی

پوښتني

۱ - فيوډالي نظام بشپړشرحه کړئ

۲ - دسرمايه داري نظام او دکمو نستي نظام اقتصاد ي بنيا دونه شرحه کړ ئ .

۳- دکمو نېز م اوسياسياليزم.او داسلام اقتصاد ي نظام فرق راوپېژنئ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

پنځم څپرکی

په اسلام کې ملکیت اوډولونه یې

پیلیزه

ملکیت دبشر فطري غریزه ده داسلام سپیځلي دین وسط اومتو ازن نظام دی دکپیټا لستي اوکمونستي نظام په شان نهیوازې دفرد اونه یوازې دټولنې ترخنګ درېږي بلکې دفرداودټولنې دحقوقوموازې ساتنه کوي ددغه څپرکي زده ئیرې موخې دملکیت پېژندنه دشتمنیو ډولونه دفردي ملکیت اهداف دمال دڅښتن حقونه دفردي ملکیت دحقونو پولې ،عام اوټولنیزملکیت اودعا مه ملکیت موخې تشکیلو ي .

۵-۱- دمال پېژندنه

په قران عظیم الشان کې مادي شتمنیو ته مال ویل شوی ،مال ورته ځکه وایي چې دانسان زړه ورته میلان لري داچې دانسان بدن له مادي اشیاءو څخه جوړښت موندلی نودزړه دتمایل پربنسټ مال بللی کېږي.

۵-۱-۱-دملکیت تعریف

ملکیت په عربي ژبه کې په یوشي قبضې،واک او تصرف ته وایي اوپه اصطلاح کې یوشخص پورې دیوشي اختصاص ته ویل کېږي چې په شرعي توګه یې په لاس راوړی وي له اصولي او قانوني موانعو پرته له خپل ملکیت څخه اصالةً او نیابةً داستفادې حق ولري.

البته دلویدیز نامتو قانون پوه استهن یې داسې راپېژني:ملکیت په یوشي دیوشخص دحق ثبوت دی چې په استعمال اوتصرف کې یې دهېڅ قیداوشرط پابند نه وي دملکیت دغه تعریف په اسلام کې دملکیت له تصورسره هراړخیزبېلتون لري.

۵-۱-۲-دشتمنیوډولونه

په اسلام کې شتمني لاندې ډولونه لري ۱- دشکل له حیثه لکه نقدي شتمني او چلېدونکې روپۍ ۲-عیني پانګه لکه اسباب ،الات او ماشینونه ۳- داستعمال له حیثه:ثابته پانګه غیرمنقوله جایداد لکه ځمکه، کورونه،باغونه،تعمیرونه اوودانۍ ۴- متداوله پانګه ۵-منقوله جایداد،خام مواد،موټرې،الوتکې،بسونه اورګادي،مواشي اوداسې نور.. ....

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵-دجوړښت له حيثه مادي پانګه (پيسې،ځمکه،تعميرونه،باغونه۶- غيرمادي پانګه لکه نبوغ،استعداد،پوهه ،لياقت ۷- دشخصيت له حيثه:فردي (شخصي-شتمني) او عامه(اجتماعي شتمني)

۵-۱-۳- فردي او شخصي شتمني

پېژندنه يې:

شخصي شتمني هغه ده چې په ايجاداودکيفيت په جوړښت کې يې دبشري قوت اوکاردخلګو کارګر يې بايددملکيت حق ولري اوعامه شتمني هغه ده چې په هغې کې دبشري قوت اوکارونډه نه وي. اسلام سپېڅلي دين فردي ملکيت ثابت کړی اوله هر رنګ تېري اوتجاوزڅخه يې ساتنه کړې ملکيت يې تنظيم کړی ترڅوفقرته دپای ټکی کېښودل شي.

۵-۱-۴-دفردي ملکيت اهداف

۱-عادلانه سيالي

دعادلانه سيالۍ اورقابت له لارې ټولوخلکوته داسوده ژوند شرايط برابرول،اسلام دښه کارپه لوري خلک هڅوي رواسيالي دکاردښه توب لامل ګرځي چې په نتيجه کې عاموخلکوته داسوده ژوندشرايط په لاس ورځي رواسيالي احتکارله منځه وړي لازمه ده چې دغه داسلامي اوشرعي معيارونوپربنسټ وي .اسلام دمارکيټ له انحصارسره چې دمحدودوشتمنوپه واک کې وي په ټينګه مبارزه کوي دغه کارپه رسميت نه پېژني دغه کارداقتصادي فعاليت دبربادۍ لامل ګرځي.

۲- ددولت نه مشغولتيا

په توليدي اوکاروباري چاروکې ددولت نه مشغولتياچې خلک يې دکولووسه ولري په دې توګه چې دکمونستي نظام په څېربزګري ،دوکانداري ،درېوري،کلينري اوواړه واړه کارونه هم پخپله ذمه واخلي .ددولت ستر مسؤليتونه

- ددين ښونه اوساتنه
- دحدودواقامه
- په نېکيوامراودبديومخنيوي
- دعدل ټينګول
- دهېواددابادولوپلان جوړول
- داخلي امن اوبيروني دفاع

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- په مادي اوروحاني برخه کې دمملکت پرمختګ
- دمملکت دستروچاروورهبري اوڅارنه
- دلويوصنايعوپه پښبودرول
- نړۍ واله سوداګري
- صحت ته پاملرنه
- دلويوپروژورامنځته کول
- دمملکت په شامل پلان نظردرلودل.

۳-دمال دمينې دغريزې اشباع

انسان له مال سره په فطري توګه مينه لري دغه غريزه دفردي ملکيت له لارې پوره کېږي اسلامي فقهاؤدملکيت دلاسته راوړلوشرعي لارې چارې بيان کړي دي.

۲-۵-دمال دڅښتن حقونه

په دغه برخهکې به موږهغه حقوق بيان کړوچې اسلامي شريعت دمال څښتن ته ورکړي دي دغه حقوق څلوروبرخوته ويشل شوي دي .

۵-۲-۱- داستعمال اوتصرف حق

دمال هريوڅښتن ته دشرعي حدودوپه چوکاټ کې داستعمال حق حاصل دی قران عظيم الشان پردې ګواه دی چې په کايناتوکې دغه هرڅه الله تعالی دانسان دخدمت اوفايدې په خاطرپيداکړي دي انسان يې بايددنيوي اواخروي کاميابۍ په خاطرپه کارراولي خپل منقول اوغيرمنقول ملکيت هم ترميمولی اوهم تبديلولی شي دشريعت په حدودوکې دده په تصرفاتوهيڅ بنديزنشته مګرکمونستي نظام دانسان ارادې ته دپای ټکی ږدي دبرچې اوزورپه وسيله په انساني تصرفاتوپابندي لګوي .

دکمونستي اوپانګوالې اختلاف دملکيت په کميت کې ده ؛ ځکه په کيفيت کې دواړه يوشان دي په دواړوکې په زنا،شرابو،لواطت اوفحشاؤبنديزنشته اسلام له دواړونظامونوسره هم په کميت اوهم په کيفيت کې اختلاف لري.

۵-۲-۲- دګټې په خاطردکاروبارحق

هرڅوک حق لري اوکولی شي چې خپله منقوله اوغيرمنقوله شتمني په زراعتي صنعتي اوسوداګريزکاروبارکې دشريعت په چوکاټ کې په کارراولي،دشرعي کاروبارلاندې طريقې دي

- داچې خپله پانګه په خپله پخپله په کرنه ،صنعت اوتجارت کې په کارراولي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- چې خپل کاروبارله بل چاسره شریک کړي چې دیته مشارکت وایي .
- داچې خپله سرمایه په ګټه اوتاوان بل چاته وسپاري چې دیته مضاربت وایي.
- چې خپله پانګه په ټاکلې ګټې چاته ورکړي لکه سوددغه څلورم شکل حرام دی.

دسودحرمت دټول امت په اتفاق ثابت دی په قران عظیم الشان کې ګڼ ایاتونه اودنبوي حدیثوپه هریوکتاب کې دسوددحرمت په هکله نبوي مبارک فرمانونه اوداسلامي فقهې په هرکتاب کې دسوددحرمت مباحث شتون لري، په قران کریم کې الله تعالی اورسول دسودخوروپرخلاف دجګړې اعلان کړی ددغه الهي فرمان مطلب دادی چې کچېرته سودخواره دیوقوت اوځواک په توګه وي اسلامي حکومت چې دالله تعالی اورسول دنماینده حیثیت لري دوی به دسودخورودله منځه وړلولپاره عسکري اومسلح اقدامات ترسره کوي اوله پښوبه یې غورځوي.

۵-۲-۳-بل چاته دملکیت دانتقال حق

دمال هریوڅښتن کولی شي چې خپل ملکیت دعوض اوپه بلاعوضه توګه بل چاته انتقال کړي لکه نغده پانګه ،منقوله اوغیرمنقوله شتمني ،بیه ،هبه اووصیت، ددې پرعکس کرایه اوعاریت دمنافعوانتقال دی نه اصل ملکیت دملکیت دبلاعوضه انتقال لپاره اسلام خلک هڅولي دي ترڅودبیوزلولاس نیوی وکړي لېکن دغه دمرګ دبسترپرمهال ساقط کېږي دمیراث دقوانینوپربنسټ به دغه شتمني وېشل کېږي دهبې (ډالۍ)لپاره ضروري ده چې مقابل شخص یې قبوله کړي .

البته که چیرته یوڅوک هېڅ خپلوان ونه لري دحنفي فقهاؤپه نیزددټول مال وصیت کولی شي حقیقت دادی.چې دملکیت دانتقال حق هغه څوک استعمالولی شي چې دشریعت په رڼاکې داهلیت څښتن وي بې عقل ،لیوني ،پاګل اوسفیه(کم عقل) دخپل ملکیت دانتقال حق نه لري .

۵-۲-۴- دملکیت دتحفظ حق

دمال هریوڅښتن ته دبل چادتېري اوتجاوزڅخه دخپل مال دساتنې حق په برخه ده دملکیت حق به هلته حقیقي اغیزه وکړي چې څښتن یې دبل چادمداخلې څخه ازادي ولري دخپل مال دساتنې اوحفاظت لپاره هغه خپل ځان هم قربانولی شي اودشهادت مقام ته رسېږي دعبدالله بن عمروڅخه راویت دی پیغمبرصلی الله علیه وسلم فرمایي څوک چې دخپل مال دحفاظت پرورانډې ووژل شي هغه شهیددی .

په همدې توګه اسلام دغلواوداړه مارانودلاسونواوپښودغوڅولوحکم کړی دی .همدارنګه خپل مال هم ذخیره کولی هم شي څنې خلک دنغدې پانګې جمعه کول اوساتل داسلام دلاربښوونوخلاف بولي داپه هغه صورت کې چې دبخل پربنسټ وي؛ البته

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دخپلوراتلونکوضروریاتودپوره کولواودنوروښواهدافوپه خاطردمال په ساتلواوذخیره کولوکې څه باک نشته.

۵-۳- دفردي ملکیت دحقونو پولې

دشتمنۍ دتصرف اواستعمال لپاره چې اسلامي شریعت کومې پولې اوحدود ټاکلي دي په لاندې توګه دي

۵-۳-۱-دشتمنۍ د بربادولو بندیز.

دملکیت داسلامي تصورلومړی غوښتنه داده چې فردته دې دخپل ملکیت دضایع کولو واک ورنه کړی شي داځکه چې ملکیت دحقیقي مالک امانت دی امین دامانت دبربادولوحق نه لري بیاانسان ته دملکیت دحق دورکولو اصلي لامل دادی چې دژوند داهدافو دحصول لپاره یې وسیله جوړه کړي دمال بربادول ددغه هدف سره ټکرلري له همدې کبله الله تعالی انسان ته دغه حق نه دی ورپه برخه کړی قران عظیم الشان دمال بربادول دفساد په حیث معرفي کوي هلته چې فرمایي

﴿ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾ البقرة: ژباړه:او کله چې هغه ته قدرت په لاس ورشي نوپه ځمکه کې د هغه ټولې هلېځلې ددې له پاره وي چې فساد خپورکړي،کښتونه لوټ کړي اوانساني خوځات له منځه یوسي په داسې حال کې چې الله هیڅکله فسادنه خوښوي .

به یونبوي فرمان کې هم دمال دضایع کولو منعه راغلې ده پیغمبر علیه السلام فرمایلي دي (الله تعالی ستاسې لپاره درې شیان بد ګڼي بېځایه بحثونه ،دمال ضایع کول اوله خلکونه زیاتې غوښتنې کول)

ددغه روایت په توضیح کې حدیث پوهان داسې وایي : خپل مال په غیرشرعي لارولګول اوبې ځایه یې بربادول دمال ضایع کول دي دالهی لارښوونو په رڼاکې مال دانساني ژوندانه دبقاء مرستیال دی له دښمن سره دجګړې په حالت کې هم اسلام تروسې پورې دمال له بربادولو منعه فرمایلې ده ابوبکرصدیق رضی الله عنه چې دشام لوري ته دیزیدبن ابوسفیان ترمشرتابه لاندې کومې لښکرې لېږلې وې هغوی ته یې دلارښوونوپه ترڅ کې داسې فرمایلي ؤ زه درته لس وصیتونه کوم: ښځینه،ماشومان اوبوډاګان به نه وژنئ مېوه لرونکې ونې به نه غوځوئ دغذایي ضرورتونوڅخه پرته ګډې اواوښان مه ذبحه کوئ دشاتومچۍ به نه سوزوئ اونه به یې دخالې دخپرولو کوښښ کوئ نه به خیانت کوئ اونه به دبزدلۍ اوډارڅخه کاراخلئ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

البته دجګړې په حالت کې دښمن ته ماتې ورکول دمال له ضایع کولوپرته ممکن نه وي جوازيې شتون لري ؛مګرپه اسلام کې دمال ډېربادولو بندیزیوثابت اومنلی شوی اصل دی .

- **دلویدیز قانون له نظره**

دلویدیزقانون په دې هکله وايي (خپله منقوله اوغیرمنقوله شتمني دمطلق ملکیت له مخې یې دضایع کولو حق خپل څښتن ته په برخه ده په دې شرط چې بل چاته پرې بده اغېزه ونه رسېږي) داسې معلومېږي چې دغه بحث عبث ځکه دی چې څوک دماغي رنځورنه وي هېڅکه پردې کارلاس نه پورې کوي واقعیت دادی چې دلویدیزپه پانګوالـه نظام کېدکرنیزو اوصنعتي محصولاتوبربادول کومه داریانتیا خبره نه ده ځکه هلته دعرضې اوتقاضادتعادل درامنځته کولوپه خاطراجناس له منځه وړل کېږي څنې اجناس چې په څنډسره خرابېږي لوی شتمن یې په له منځه وړلولاس پورې کوي د۱۹۳۱ نه تر ۱۹۳۴ پورې برازیل شل لکه ټنه قهوه په سیند لاهوکړه په ۱۹۳۲ کال جاپان شل لکه اوشل زره پنې وسوزولې ځکه عرضه ډېره وه له تقاضا سره دعرضې دسمون په خاطریې پردې کارلاس پورې کړ .

۵-۳-۲-په ناروا لاروکې دمال دلګولو بندیز

دمال لګښت به په غیرشرعي مصارفوکې نه وي لکه زنا،قماراوشراب دټوپکواوراکټونوبې ځایه ډزې درقص اونڅا محفلونه جوړول اوداسې نور.. قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې داسې فرمایي ﴿ وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ ٱلشَّيَـٰطِينِ ۖ وَكَانَ ٱلشَّيْطَـٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا ﴿٢٧﴾ الإسراء]

۵-۳-۳-په اسراف بندیز

په قران کریم کې اسراف جامع اوهراړخیزه اصطلاح ده به رواچاروکېدزینت اوښکلا په خاطردزیات مال لګول اسراف دی دضرورت نه پرته دمال زیات استعمال دبېلابېلو مقاصدوپه خاطروي لکه شهرت اودشتمنۍ داظهارغیرشرعي احساسات پردې اساس اسراف دضروریاتودبشپړتیادحدنه اخوا اندازې ته ویل کېږي قران عظیم الشان اسراف ته داشارې په ترڅ کې داسې فرمایي:﴿ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ وَلَا تُسْرِفُوٓا۟ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

﴾الأعراف﴿زباړه:او خورئ څښئ او له حد نه تیری مه کوئ،الله له حدنه تیري کوونکي نه خوښوي.

عمرفاروق رضی الله عنه خپلوواليانواودولتي مسؤلینوته لیکلي ؤ چې لوړاودننګ تعمیرونه مه جوړوئ داځکه چې دغه دبدترینې زمانې اووخت نښه ده .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ایادامعقول کاردی چې دټولنې یوه خاصه طبقه دې دارام اوعیش سامان ځانته برابروي اونورخلک دې یوه مړۍ ډوډۍ نه میندہ کوي له مهم ترینو ضروریاتونه پرته په نوروولاروچارو کې دمال مصرفول مناسب کارنه بریښي

۵-۳-۴-په عیاشۍ اومزوچړچوبندیز

په عیاشۍ ،مزو اوچړچو کې مبالغه اوله حدنه تیرې ناوړه کاراوځان ساتل ورځخه ضروري دي له معاذبن جبل رضی الله عنه څخه روایت دی رسول الله صلی الله علیه وسلم یمن ته دلیږلوپرمهال ورته سپارښتنه کړې وه (ایاک والتنعم فأن عبادالله لیسوا باالمتنعمین : ژباړه : دمزواوچړچوڅخه ځان وساته ځکه چې دالله بندګان عیاشان نه وي په همدې توګه عمرفاروق رضی الله عنه عتبه بن ابی فرقد ته ویلي ؤ دمزوچړچو اودمشرکانو په څیردجامواودوریښموداغوستلوڅخه ځان وساته .

یوشخص په سوونوخادمان،موټرې،بنګلې لري اودښکلاپه سامان په لکونوروپۍ لګوي اوس پوښتنه داده چې دداسې خلکوپرخلاف څرنګه قانوني چلند په کاردی ؟ځواب دادی چې دهیواددداخل نه دې دعیاشۍ په سامان بندیزولګول شي اوپه همدې توګه ددغسې اشخاصو په تصرفاتودې سانسورولګول شي داسلامي حکومت مسؤلیت دی چې په داسې وګړودحجرقانون تطبیق کاندې .

۵-۳-۵-بل چاته دزیان رسولو بندیز

دفردي ملکیت استعمال په داسې ډول روانه دی چې نوروافرادواویاپې ټولنې ته زیان ورسیږي بل چاته زیان رسول ظلم اوتیرې ګڼل کیږي قران عظیم الشان دظلم اوتیري په کلکه غندنه کوي هلته چې فرمایي﴿ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾ ژباړه :حقه داده چې ظالمان هیڅکله فلاح اوبری نه مومي .

پیغمبرصلی الله علیه وسلم فرمایلی دي په اسلام کې بل چاته زیان رسول روانه دي په همدې توګه له ابوبکررضی الله عنه څخه روایت دی،چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي (هغه څوک دالله تعالی په لعنت اخته دی چې مؤمن مسلمان ته زیان رسوي اویاپې پرخلاف په دسیسولاس پورې کوي.

دضرررسولو ګڼ مثالونه زموږ فقهاؤ بیان کړي دي دمثال په توګه په خپل کورکې دېښې،ژرندې اویټې لګول په بازارونوکې درکشواوګاډوهجوم ،دنګ اولوړعمارتونه جوړول

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

وهمدارنگه دگاونډي دكورپه لوركړكې پربښودل اوداسې نور... شامل دي په دې هكله بايددهېوادقانو جوړونكې اداري تصميم ونيسي اودغه مسايل دې وڅېړي

۵-۳-۶-په ذي روحو املاكودتصرف حدود

په فردي ملكيت كې هغه ځاروي هم شامل دي چې كاركوي لكه غوايي،اس،خر،كچراو اوښ له دغوشيانوڅخه دوسې سره سم كاراخيستل په كاردي له هغوى څخه دوسې نه زيات كاراخيستل جايزنه دي همدارنگه خواړه اواوبه وركول يې حق گڼل كېږي په يوروايت كې راغلي دي چې دپيغمبرصلى الله عليه وسلم په يواوښ تېرېدل وشوه چې خپله ښېټه يې په ځمكه لگولې وه نبي صلى الله عليه وسلم وفرمايل دالله تعالى څخه ددغوځارويوپه باره كې ووېرېږئ ترڅوچې دسورلۍ وړتياولري پرې سورېږئ اوپه ښه حالت كې ورته خواړه برابروئ

۵-۳-۷-دملكيت دگټوركاروبارحدود

په اسلام كې دپانگې دگټوراستعمال لپاره هم څه حدوددي په هغې كې ترټولوزيات څرگندحدودبل چاته زيان رسول اودبل چابې ځايه استعمال(دهغه دكوښښونواوكارڅخه گټه پورته كول) دي دغه دومره پراخه موضوع ده چې دتفصيلي مطالعې لپاره يې يومستقل كتاب ته اړتياليدل كېږي؛لېكن موږ يې په لنډډول ورته اشاره وكړو.

په كاروباركې دمنفي اخلاقي حركتونوپه وسيله دگټې لاسته راوړل لكه دوكه اوفرېب، مبالغه امېزه اشتهارات ،ټيټ مال په لوړمعيارمعرفي كول،په تول اوپيمانه كې له ناسم معيارڅخه كاراخيستل،تاريخ تېرخوراكي توكي اودواگانې خرڅول،قيمتي ته دشيانوپه ذخيره كولولاس پورې كول،په سوداگريزه راكړه وركړه كې دجبراوزورڅخه كاراخيستل،دخرڅونكي له خوااخيستونكي ته دخپل مال عيب نه په گوته كول، داخيستونكي دزياتې اړتيااوداضطراري كيفيت څخه كارنه گټه نه پورته كول،په بشپړبازاراوملكت دڅوتنولكه ټينگول اودخلكوپرژوندلوبې كول،غوره بېلگه يې اوس مهال مافيايي كړي دي چې ددولتونوهم پرې زورنه رسېږي .

۵-۳-۸-دملكيت دانتقال حدود

بل چاته دخپل ملكيت په انتقال كې هم اسلامي شريعت څنې حدود ټاكلي دي چې هغې ته شفعه ويل كېږي ستادملكيت دغيرمنقوله جايدادپه اخيستلوكې ستاگاونډى زيات مستحق دى دهغه له اجازې پرته دغه عقد قانوناً نه نافذېږي،په همدې توگه دوصيت په صورت كې دمال په دريمه برخه كې نفاذ صورت مومي دوه نورې برخې دوارثانومال دى په هغه كې وصيت نه جاري كېږي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵-۳-۹-دپانګې دذخيره کولو اوساتلوحدود

دښمنۍ هرڅښتن کولی شي دځپلې کورنۍ دراتلونکي وخت داړتياؤ اودځپلووارثانولپاره دمال په ذخيره کولولاس پورې کړي؛ لېکن دغه حق بايدداعتدال لـه سـاحې څخه تجاوزونه کړي .اسلام هېڅاته دغه حق نه دی ورکړی چې ځپله پانګه بې ځايه ذخيره کړي اولـه چلندڅخه يـې وغورځوي دځپل ځان اودټولنې داړتياؤ دپوره کولو نه تېښته وکړي په اسلام کې بخـل لـه اسراف څخه کم نه دی دقران کريم دمطالعې څخه څرګندېږي چې دغه رنځ ډېرى ژورې ريښې لري پـه ټولنه ډېرې ناوړه اخلاقي اغېزې پرې باسي څرنګه چې اسراف اوتبذير بېځايه دمال دلګښت نـوم دی په همدې ډول بخل په ځپل ځای اوپه ځپل وخـت دمـال دنـه خـرڅ کولـونـوم دی پـه قـران عظيم الشان اونبوي احاديثو کې دبخل ډېره زياته غندنه شـوې ده. لنډه داچې دمـال څښـتن تـه دځپل مال اودارايي ذخيره کولو حق په برخه ده په شريعت کې دذخيره کولو معنـا اومفهـوم دانـه دی چې حقدارانوته ځپل حق ورنه کړی شي دبخل اوذخيره کولومفهوم دادی چې لـه ضرورتـه پرته ټولنه له الهي نعمتونوبې برخې کړئ شي .

۵-۴- عام(ټولنيز)ملکيت

۵-۱-۴-دعام ملکيت پېژندنه

داله هغه ملکيت څخه عبارت دی چې منافع يې داسـلامي دولـت ټولواوسېدونکوپورې اړيکـه ونيسي دهېوادچارواکي به يې دامانت په ډول ساتنه کوي اوپه عاموشرعي معتبرومصلحتونوکې بـه يې مصرفوي .

۵-۲-۴- موخې يې

دعام ملکيت څخه اسلامي شريعت پراخه هدفونـه لـري اومقصـديې دعاموګټولحـاظ سـاتل دي چې ځنې يې په لاندې توګه دي .

- دخلکودضروررياتوپوره کول اوپه عامومسلمانانوپراختيا .
- دحکومتي لګښتونوپوره کېدل:لکه امن ،دفاع ،صحت ،ښونه اوروزنه ،خدمات ،مواصلات ددولتي مامورينومعاشونه اومادي پرمختګ .
- په بې وزلوپراختيا:داچې دټولنې ټول وګړي په جسماني صلاحيتونوکې يوشان نه دي ځنې په طبيعي شکل معيوب،ګوډاوشل دي ځنې يې اوړدوجګړوشل اوشوټ ګرځولي وي کـه دزکات اونفلي صدقاتوله لارې ددوی ستونزې حل نه کړی شي نوټولنه به په طبقاتي نظام تبديلـه اودتباهۍ په کنده کې به وغورځول شي ځنې خلک به له مړښته چوي اوځنې نوربـه لـه لـوږې مري .
- دځمکې دابادۍ په عامو محصولاتوکې ددولت اوولس ترمنځ مرسته:په دې توګه چې

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library
بیت المال خالي وي نوشارې دښتي به ښنګه ابادې ،کانالونه اوبندونه بـه ښنګـه اعماراوکانونـه بـه ښنګه رابرسیره اواقتصادي فعالیتونه به ښنګه پرمختګ وکړي، تېل به ښنګـه اسـتخراج اودطبیعـي زېرموخخه به ښنګه استفاده صورت ومومي.

لنډيز

۱ – ملکیت دبشرفطري غریزه ده داسلام سپېڅلی دین متوازن نظام دی نه دفرداونه دټولنې ترڅنګ دربړ ي؛بلکې دواړه موازي پرمخ بیا یې

۲ – ملکیت په عربي ژبه کې قبضې ، واک اوتصرف ته ویل کېږ ي چې په شرعي توګه یې تر لاسه کړی وي له اصولي او قانوني موانعو پرته یې اصا لة اونیابة داستفادې حق ولري ؛مګر دلویدیز قانون یې دیوشخص دحق ثبوت ګڼي چې په لاسته راوړلواستعمال اوتصرف کې یې هېڅ قیودات نه وي .

۳ – په اسلام کې شتمني فردي اواجتماعي دې دفردي شتمنۍ موخه :۱- عادلا نه سیالي اورقابت ۲- په تولیدي چاروکې ددولت نه مشغولتیاداځکه چې دولت سترمسؤلیتونه لري لکه ښونه اوروزنه دحدودواقامه ،په نېکیوامراو دبدو چارومخنیوي، عدل ، دفاع ،امنیت ، صحت، بېروني سیاست تجارت او صنعت. ۳- دمال دمیني دغریز ې اشباع

۴ – دمال دځښتن حقونه :داستعمال اوتصرف حق، دګټې په خاطردکار وبارحق ،بل چاته دملکیت دانتقال حق، دملکیت دتحفظ حق

۵- دفردي ملکیت دحقونو پولې : دشتمنی دبربادولوبندیز ، په ناروا لاروکې دمال دلګولوبندیز په اسراف بند یز، په عیاشي اومزو بندیز، بل چاته دزیان رسولوبندیز ، په ذېروحو املاکو دتصرف حدود ، دملکیت دګټورکاروبارحدود، دملکیت دانتقا ل حدود، دپانګې دذخیر ه کولو اوساتلوحدود

٦ – عامه ملکیت چې منافع یې ددولت ټولواستوګنو ته شمول پیدا کړي دعامه ملکیت هدفونه دادی – دخلکودضروریاتو پوره کول ، دحکو متی لګښتونو پوره کېدل په بې وزلوړا ختیا ، دځمکې دابادۍ په برخه کې ونډ ه اخیستل

پوښتنې

۱ – ملکیت په اسلام اودغربي مفکورې له نظره ولیکئ .

۲ – دفرد ي شتمنی اهداف راپه ګوته کړئ.

۳ – ددولت ترمسؤ لیتونه کوم دي ؟

۴ – دمال دځښتن حقوق وښایاست؟

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

شپږم څپرکی

داسلا مي دولت دبيت المال سرچيني

پيليز ه

اسلامي پوهان څلورشيان دبشردفطري اړتيا وڅخه بولي :خو راک ، پوښاک ، کور، سياست اوحکومت، حکومتونه په فوځ ،صحت ښوونې اوروزنې اودهېواد درغاونې لپاره لګښت ته اړتيا لري اولګښت خوپه بيت المال سره سرته رسېږ ي اوبيت المال سرچينې غواړي ددغه څپرکي زده کړه ئيز موخې داسلامي بيت المال عوايد :ملي شتمني، کاني ذخيرې، زکات اوعشر، جزيه ، فئ، غنيمت، دځمکې کرايه کاروباري ګټې ،اوقاف اوعطا يا ، عشور، اموال فاضله ،لقطه، ماليات، ګټې عايد اتي سرچينې ، تعزيري مالونه اولاوارثه شتمنى دي

٦-١-ملي شتمنى

دهيوادتولې غيرمملوکه ځمکې دځمکې پرسطحه کاني ذخيرې ،ځنګلونه ،څرځايونه ،پلونه ،سرکونه ،بارکونه، سيندونه ،جهيلونه چينې ،غرونه ،اګرکه دفردي استفادې په خاطرورڅخه هرڅوک ګټه اخيستلى شي ليکن په مجموع کې اسلامي رياست تـه دټولنيزواهـدافودتحقق په خاطر دګټې اخيستنې بشپړحق په برخه ده داوبودذخيروڅخه به داوبورسولواود بربنسادتوليدلپاره کاراخيستل کېږي چې ددې ټولوعوايداومحصولات دبيت المال اقتصادى مهمه سرچينه جوړوي.

٦-٢-کاني ذخيرې

په دولتي ځمکوکې ټول ددولت مال شمېرل کيږي دولت به يې دعوض په مقابل کې چاتـه په اجاره ورکوي .

٦-٣-زکات اوعشر

دبيت المال په سرچينوکې مهمه سرچينه داسلام بنسټيزرکن رکات دى په قـران عظيم الشان کې دېرش ځايه راغلى اوپه اوه ويشت ځايونوکې دلمانځه سره يوځاى ذکرشوى په هربالغ مسلمان دنصاب په درلودلوسره په کال کې يوځل لازميږي .دنابالغوهلکانوپه مال کې نشته؛ البته عشرپرې لازميږي منکريې کافراو نه ورکونکې سره يې جګړه هم کيداى شي حکمت اومصلحت يې دادى چې له شتمنودې واخستل شي اوپه بې وزلودې وويشل شي.

٦-٣-١- دزکات بيلابيل مالونه اونصابونه

١-سره اوسپين زر:دسپينوزرونصاب دوسوه درهمه ٢،٤٢٠گرامه او٣٦تولې پنځه ماشې اوڅلوررتې کيږي دوه نيم فيصده زکات پرې لازميږي ،دسروزرونصاب شل ديناره ديودينارورن يومثقال اوسنى اندازه يې اوه نيمې تولې اويا٨٧،٠گراموسره برابره ده

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲-بانک نوټونه

هررنگ نغده پانګه که دسیکوپه بڼه وي اویادنوټ په شکل وي په دې شرط چې ارزښت یې دسرواویاسپینوزرونصاب ته ورسیږي زکات پرې لازم دی.

۳-سوداګریزسامان

لکه ځمکه ،تعمیرونه،باغونه ،موټرې ،غله دانه ،لرګي،پنبه ټوکر،څپلی،قرطاسیه باب لنډه داهرشی چې تجارتي شکل غوره کړي دهغې په قیمت کې دوه نیم فیصده زکات لازمیږي؛البته دحمل اونقل وسایل چې دخپل ضرورت لپاره وي زکات په کې نشته کارخانې،الوتکې ،بیړۍ ،ماشین الات اودسفربري موټروپه حاصلاتواوګټه کې دوه نیم فیصده زکات لازمیږي.

۴-حیواني محصولات

لکه اوښان،ګډې،اوزې،پسونه ،غواوې،اومیښې زکات لري داوښانونصاب پنځه دګډواواوزوڅلویښت دغوایانودېرش دی

۵-کرنیزمحصولات

هغه څه چې ځمکه یې تولیدوي عشرپه کې لازم دی ثبوت یې په قرانکریم شوی دځمکې دتولیداتوزکات دحاصل اخیستلوپروخت فرض دی حنفي فقهاءدځمکې په ټولوپیداواروکې زکات لازم بولي په ارټې اودټیوب ویل په وسیله دخړوب شویوځمکونصف العشریعنی په شلومنوکی یومن عشرلازمیږي په همدې توګه که لږوي اوکه ډېرعشرپه کې شته.

۶-۴-درکاز پنځمه

په ځمکه کې ښخې خزانې چې اسلامي دورنه مخکې مهرولري پنځمه برخه یې بیت المال ته تحویلیږي اوکه داسلامي دورمهرپرې باندې وي دلقطې حکم غوره کوي دغه پنځمه برخه په نبوي فرمان سره ثابته ده

۶-۵- خراج

خراج دځمکې دهغې کرایې نوم دی چې اسلامي حکومت یې دخپلوځمکوپه مقابل کې دکافرانوڅخه اخلي هغه ځمکې چې په زورسره فتحه شوي ټولې دولتي دي حکومت یې خلکوته په کرایه ورکوي چې دغه بیاپه دوه ډوله دي

۱:خراج وظیفوي:

چې ځمکې هرڅومره وکړه دولت ته به لس منه اویاشل منه تحویلوي

۲:خراج مقاسمه

دمحصولاتوپه تناسب ده چې هرڅومره یې وکړه په نیمایي اویاپه دویمه برخه کې لازمیږي،عمرفاروق رضیرالله عنه دایران اوعراق ځمکې خراجي ګرځولې وې.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

٦-٦- جزیه

جزیه دنورودینونوښتنانوباندي دټکس څخه عبارت ده چې داسلامي هیوادتابعیت ولري دعسکري خدمت اوامنیت په بدل کې ترې اخیستل کېږي که اسلامي حکومت ددوی امنیت تامین نه کړي جزیه پرې نشته .دجزیې حکم په قران عظیم الشان ثابت دی . ماشومان ،ښځې ، ډاګان،ګوډاوشل ورڅخه مستثنی دي .

٦-٧- فئ (تسلیمي)مال

داهغه مال ته ویل کېږي چې له جګړې پرته دمسلمانانوته په لاس ورشي که هغوی تېښته وکړي اویاتسلیم شي .دفئ په مال کې منقول اوغیرمنقول جایدادراځي دغه دولتي مال ګرځي اوپه غازیانو،نه وېشل کېږي دحشرپه سورت کې ددې ذکراغلی دی

٦-٨-غنیمت

داله مال څخه عبارت دی چې له کافرانوسره په جګړه کې دزورله لارې ترلاسه شي ددې مال پنځمه برخه بیت المال ته ځي اوځلوربرخې په مجاهدینووېشل کېږي داسلام په لومړي دورکې هرچاجهادکاوه ؛مګراوس خودولتونه خپلوسپاهیانوته وسایل برابروي پردې اساس دجګړې په ډګرغنیمت شوې وسلې دولتي مال ګڼل کیږي؛ البته یوصورت داکېدای شي چې دوسلوقېمت ورکړي .

٦-٩-دځمکې کرایه

هغه زراعتي فارمونه چې دولت یې په اجوره اوکرایه ورکوي په همدې توګه سرایونه دوکانونه دموټرواډې اوداسې نور....

٦-١٠- کاروباري ګټې

اسلامي ریاست دخپلوټولنیزوګټولپاره بېلابېلې دګټې لارې چارې په کاراچوي دمثال په توګه په مضاربت چاته پیسې ورکوي اویابېلابېل شرکتونه جوړوی لکه هوایي شرکت ،ددوا شرکت ،نساجی شرکت اوصنعتي شرکتونه اوداسې نور.........

٦-١١- عطایااوقاف

دبیت المال دسرچینوڅخه عطایا(مالي مرستې)اواوقاف دي مسلمان له زکاته پرته خپل مال،ځمکه اوجایدادالله تعالی په لارکې دهدیې هبې اووصیت له لارې وقف کوي او په مرستې لاس پورې کوي درسول صلی الله علیه وسلم نه وروسته دمدینې خلکوخپلې ځمکې،باغونه اوکورونه مهاجرینوته وړاندې کړل ؛مګررسول الله دغه کارغوره ونه باله هغه دمدینې په شاوخواځمکوکې مهاجرینوته دکورونوجوړولواهتمام وکړ.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library
په دې زمره کې دمسلمانوهېوادونواودنړۍ والې ټولنې اودنوروودولتونومرستې هم راځي داسلام په لـومړي دورکـې بـين لملـلي اداره نـه وه البتـه ددې ثبـوت شـتون لـري چـې رسـول الله دډېروحکمرانانوډالۍ قبولې کړي دي دمصرپاچامقوقس اودحبشې پاچانجاشي ورتـه دليـک پـه ځواب کې ډالۍ استولې وې .

۶-۱۲- عشورياواورداتي ټکس

اسلام دازادتجارت غوښتونکی دی غواړي چې ديومملکت اضافه توليددې بـل هېوادتـه پرتـه لـه قيده ولاړشي داسلام په لومړيووختونوکې به چې مسلمانانوبېرونيوهيوادونوکې کاروبارکاوه هغوی له مسلمانانومحصول اخيسته مګرکافران به چې اسلامي هېوادته دسوداګرۍ لپاره راتلل پردوی به هيڅ نه ؤپرهمدغه اساس عمرفـاروق رضـی الله عنـه خپلوواليانوتـه وليکـل دکافروسـوداګروڅخه دومره محصول واخلئ چې څومره يې زموږله سوداګروڅخه اخلي .

دغه ټکس به په کال کې يوځل اخيستل کېده کله به يې چې واردات اضافه کـول نومحصـول بـه يې کم کړاوچې کمول به يې محصول به يې زيات کړهغه شيان به چې خرابيدل پـه هغـې بـه يـې محصول نه اخيسته عبدالله بن عمرفرمايي چې عمرفاروق رضی الله عنـه دتيلواوغنموپـه محصـول کې ترنيمايي پورې کموالی راؤست ترڅوپه مدينه کې يې مقدارزيات شي .

۶-۱۳-اموال فاضله

له دې څخه له بېلابېلولاروبيت المال ته دمال راتلل دي لکـه دمرتـدمال اوجايـداد،دباغيانو، اهـل ذمه ؤمال دځنګلاتوحاصلات ،دکانودپنځمې برخې حاصل.

۶-۱۴- لقطه اوبې څښتنه مال

په دې کې ټول شيان شامل دي چې څښتن يې ورک شوی وي لومړی بايددڅښـتن درک معلـوم شي که چېرې ترپوکال پورې معلوم نه شي نوبيادې خيرات اويادې بيت المـال تـه تحويـل کـړی شي .

۶-۱۵-**اضطراري ټکس** :دکوم مصيبت ،سيلاب ،زلزلې اويادخزانې دتشوالي له امله حکومـت پـه شتمنوټکس لګولی شي

۶-۱۶- ګنې عايداتي سرچينې

لکه دبرېښنا،هوايي ،ځمکني اوبحري جهازونـه، دډېروسـکاره ،تېـل ،ګـيس، مـالګې داوسـپنې داستخراج څخه ترلاسه شوي ګټه ،عمـربن عبدالعزيزرحمـة الله عليـه دعـراق يوجهيـل پـه کرايـه ورکړی ؤ همدارنګه لاوارثه شتمني هم په دې جمله کې دي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

اووم څپرکی

دملکیت دلاسته راوړلوشرعي لاې چارې

داچې انسان اشرف المخلوقات اوملکیت دبشرفطري غریزه ده کوم نظام چې دبشرله فطرت سره جګړه کوي پاینښت نه لري دملکیت دترلاسه کولو لپاره اسلامي شریعت یوچوکاټ لري دملکیت دلاسته رواړلولپاره مورته دغه وېش ډېرمناسب ښکاري لکه په مباح شیانوقبضه ،دمعاهدې په وسیله دملکیت انتقال ، دمیراث په ذریعه دملکیت انتقال ،دملکیت دثمراتوله لارې ملکیت ته وده ورکول ددغه څپرکي زده کړه ټیزې موخې دملکیت دلاسته راوړلوشرعي لارې چارې اودفردي ملکیت په تصرفاتوکې ددولت مداخله اوتړلنیزاقتصاد ي پلاتونه دي

شرعي لاې چارې

۷-۱-۱-په مباح شیانوقبضه

تول هغه شیان چې دچاپه ملکیت کې نه وي اواسلامي قانون یې په شخصي- ملکیت کې دراتلوقابل وګڼي په انفرادي ملکیت کې راتلای شي ددې اطلاق دښاړوځمکوپه ابادولو،په ښکاراودښکارپه ابتدایي قبضې ترسره کېږي په استثنایي حالاتوکې هغه غازي چې کافرووژني سامان یې دده ملکیت ګڼل کېږي.پیغمبرعلیه السلام فرمایي (من قتل قتیلافله سلبه) ژباړه : چاچې یوکافرووژاه سامان یې دهم ده دی.دښاړوځمکوڅخه علاوه دځنګله ښکاري حیوانات ،اوبه ،واښه اوپه همدې توګه دغیرمملوکه ځمکوونې بوټي اومیوې هم په کې شاملې دي .دښکارپه وسیله په حیواناتودقبضې لپاره شرط دادی چې اسلامي ریاست ددولتي مقاصدولپاره خاص ګرزولې نه وي .سمندرونه ،دریابونه ،داویولویي ذخیرې په انفرادي ملکیت کې نه شي راتلی؛البته دضرورت په اندازه هرڅوک ترینه ګټه اخیستلی شي، کومې اوبه چې له دغوذخیروڅخه ووېستلی شي اومحفوظې کړی شي په شخصي- ملکیت کې راتلی شي. دڅاګانواوبه په بنسټیزه توګه مباح دي مګردڅاه څښتن کولی شي دښاوخواځمکودخړوبولوڅخه یې منعه کاندي دسیندونوپه اوبوکې چې کوم کبان موندلی شي هغه عام مباح دي دقبضې په صورت کې شخصي- ملکیت وګرځېد؛البته دبل چاپه ځمکه کې مباح شي ته درسېدواویاتېرېدلولپاره دهغې دڅښتن اجازه ضروري ده .

کانونه اوښخ کړی شوې قیمتې سکې اوڅرګندمعادن چې په لاسته راوړلوکې یې زیات کوښښ ته اړتیانه وي لکه قیر،پاره سیماب اونورکیمیاوي موادلکه سلفر،فاسفورس ،نایتروجن ،اکسیجن ، هایدروجن پراکساید اوپه داسې نورو...دقبضې په صورت کې پرې ملکیت حاصلیږي ؛البته دغه ذخیرې په بشپړدول ټولې په فردي ملکیت کې نه شي راتلی داړتیاپه اندازه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library
ورڅخه استفاده کولی شی.باطني معادن چې په لاسته راوړلوکې یې لګښت زیات وي اوکشف یې لویو تخنیکي امکاناتو ته اړتیاولري لکه دسرواوسپینوزرو
اواوسپنې کانونه، دحنفي، شافعي اوحنبلي فقهاؤپه نیزدکه چېرته دغه شیان په مملوکه ځمکه کې وموندل شي دځمکې د څښتن ملکیت ګڼلی شي مګرپه غیرمملوکه اومباحوځمکوکې که وموندل شوه دموندونکي ملکیت ګڼل کېږي ؛مګردمالکي فقهاؤپه نیزددغه ټول داسلامي ریاست مال دی؛ البته ښخ شوي قیمتي اوتاریخي اثاردسرواوسپینوزروکوزې، لوښي اوسکې که ځرګنده شي چې داسلامي دورنه دمخه، نه دکوم مسلمان اویاذمي مال دی دغه شیان دموندونکي مال ګڼلی شي په دې شرط چې په مملوکه اویاغیرمملوکه ځمکه کې وموندل شي که په دولتي ځمکه کې وموندل شي ددولت مال ګڼلی کېږي کچېرته داسلامي دورښې پرې وموندل شي اوپه شخصي ځمکه کې وموندل شي دلقطې حکم لري دموندونکي ملکیت نه شي ګڼلی،دځنوفقهاؤپه نیزددفینې (ښخ شوي) دمشتبه کېدوپه صورت کې غیراسلامي دورپورې دې وتړل شي.

۷-۱-۲-دمعاهدې په وسیله دملکیت انتقال

دملکیت دلاسته راوړلودویمه لاردتړون په وسیله دملکیت انتقال دی چې دغه په دوولاروترسره کېږي یودعوض په مقابل کې لکه سوداګریزه راکړه ورکړه اوبل بلاعوضه لکه دهالی اوانعام ، په همدې توګه له دې جملې څخه وصیت هم دی چې دمالک له مړینې وروسته اړونده ملکیت انتقالېږي دوصیت نه پرته په نوروتړونونوکې ددواړوخواوو رضایت او خوښي شرط ده.
دهبې(بخشش) اووصیت په لړکې داسلام اصول دادي چې دغه معامله به دجبر،زوراودوکې پربنسټ نه وي چې یولوری دبل شخص دبوداتوب ،کمزوری اوداحتیاج څخه ګټه پورته کړي وي ،ځنوختونوکې دملکیت انتقال دجبراوزورپه وسیله ترسره کېږي ددې کارځرګندمثال دشفعې حق دی په دې توګه چې یوڅوک خپل کور،ځمکه اویاغ خرڅوي ددې ځمکې داخیستلولومړی حقداردده ګاونډی دی .

۷-۱-۳- دمیراث په وسیله دملکیت انتقال

دملکیت دانتقال بله وسیله دوینې اشتراک دی چې دمړي تروفاته وروسته دده مال دقران عظیم الشان اونبویسنتود لارښوونې مطابق وېشل کېږي، د لویدیزپه قانون کې یوشخص کولی شي خپل مال پېشواویاسپي ته دوصیت په توګه ثبت کړي؛ مګراسلامي قانون دغه صلاحیت مرګ ته له نیژدې شخصیت څخه اخیستی ؛البته دده وصیت دمال په دریمه برخه کې جاري کېدای شي دوه برخې مال دوارثانودی دهریووارث برخې شریعت ټاکلي دي ؛داځکه چې په اسلام کې دملکیت حقیقي مالک الله تعالی دی دبشرحیثیت نیابتي دی په همدې توګه دکورني نظام

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

داداري دبقااواستحکام په خاطردميراث طريقه ډېره ضروري ده يوځل دفرانسې ددولت پارلمان پريکړه کړې وه چې دهرشخص ترمړينې وروسته بايدده مال دولتي شي ددې قانون په پلې کېدوسره دفرانسې ټول اقتصادي څرخ په ټپه ودرېدهرچاويل ترمرګه مې همدغه مال بس ده چې زماوارثانوته په ميراث نه ورکول کېږي زه کاروباراوماموريت څه کوم،په پای کې دفرانسې دولت دغه قانون بېرته لغوه کړ .

۷-۴-۱-دملکيت ثمرات

دملکيت دلاسته راوړلووروستنی وسيله دملکيت ثمرات دي لکه دباغونوميوې،څاروي ګډې،اوزې چې بچې زيږوی اوزياتوالی مومي دغه ټول شيان دمالک مال ګڼل کيږي . همدارنګه مزارعت هم دملکيت دثمراتو دجملې څخه ده په کوموهېوادونوکې چې هلته صنعت پرمختګ نه وي کړي هلته تمرکز په کرنه وي چې دېته مزارعت وايي.

۷-۱-۵-دشاړو ځمکو ابادول

رسول الله صلى الله عليه وسلم دشاړوځمکو داباددولواودهغې دملکيت په باره کې هغه اصول غوره کړي کوم چې په ځمکه کې دبشري توکم له پيل څخه دود ؤاوهغه داچې هر څوک شاړه ځمکه اباده کړي هغه دهمده ده په يونبوي فرمان کې داسې راغلي دي(عن جابران النبي صلى الله عليه وسلم قال من احيا‌ارضاميتة فهي له) ژباړه: له حضرت جابربن عبدالله څخه روايت دی چې رسول اکرم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي،هرهغه چاچې شاړه ځمکه اباده کړه هغه دهغه ملکيت دی.

په دې خبره خوټول اسلامي مجتهدين اوفقهاء سره متفق دي چې شاړې ځمکې داباددولوپه وسيله دهغه چاحق ګرځي چې اباده يې کړی ،امام ابوحنيفه دامام اجازه شرط بولي ؛مګر نوراماما‌ن دشاړوځمکوپه ابادولوکې دوخت دامام اجازه شرط نه بولي خوامام مالک شاړې ځمکې په دوه ډولو وېشلي اوويلي يې دي هغه شاړې ځمکې چې ابادې سيمې ته نيژدې وي دهغو په ابادولو کې دحکومت منظوري اواجازه شرط ده اوهغه چې له ودانې څخه لېرې پرتې وي په هغې کې دامام اجازه شرط نه ده

۱-۷-٦-کانونه

له ځمکې څخه وروسته په اقتصادي لحاظ ترټولوستره اقتصادي سرچينه تشکيلوي څکه چې دزياتروصنايعولومړنی موادکانوڅخه په لاس راځي اسلامي قانون پوهانو په دووبرخووېشلي دي

۷-۷-۱-ظاهري معادن :دظاهري معدنونوڅخه مقصدهغه معدنونه دي چې جوهريې دکارڅخه پرته ښکاره وي کاراوکوښښ يې پرتاځي دحصول لپاره اجراء کېږي که کارسخت وي اوکه اسانه خودظاهرولومحتاج نه وي لکه مالګه اونفت ،ياقوت اوداسې نور......

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲-۷-۸-باطني معادن

دباطني معدن څخه هدف هغه دی چې له کاره پرته یې حقیقي جوهرنه څرګندېږي لکه سره زر،اوسپنه اوداسې نور... ظاهری معدنونه دچاپه ملکیت کې نه راځي اونه یې دوخت مشر،کوم شخص ته په شخصی ملکیت ورکولی شي افرادیواځې په هغه مقداردمالکیت حق لري چې دمعدن څخه یې راوېستلي وي اوپه خپل تصرف کې یې راوړي وي خوپه دې شرط چې دمعقول حد څخه تجاوزونکړي اوداجتماعي ضررسبب ونه ګرځي،باطني معادن چې دځمکې سطحې ته نژدې وي حکم یې دظاهري معادنوپه څېردی دځمکې په تل کې دپرتومعادنوحکم دباطني معادنوپه شان دي

۷-۲- د فردي ملکیت په تصرفاتوکې ددونت مداخله

داسلامي ریاست سترمسؤلیت مسلمان ښاریان ددین پابندګرځول په هېوادکې داسلامي شریعت نفاد،دټولنیزوګټوساتنه ،دعدل قایمول اوهرشخص دنوروخلکوله ضررڅخه خوندي ساتل دي،اسلامي ریاست ذدې مسؤلیت لري چې خلک دالله تعالی په دین روان اوداسې تدابیرپه کارواچوي چې ټولنه دپرمختګ ،خوښي،امن اوسکون زانګوجوړه شي ، بشري تاریخ څرګنده کړې ده چې په ټولنیزژوندکې سمون قانون رامنځته کولی شي. یواځې په ښوونه اوروزنه ،هڅونه اولارښونه کارنه شي کېدای حضرت عثمان رضی الله عنه څومره ښه ویلي دي (الله تعالی چې دزورپه څواک څومره اصلاح اوسمون رامنځته کوي یواځې دقران په تبلیغ نه شي رامنځته کېدای. پردې اساس دولت مکلفیت لري چې دفردي ملکیت په تصرفاتو کې مداخله وکړي اودزورڅخه کارواخلي.

۷-۲-۱-حجر(بندیز)

دحجرشرعي مفهومدیوشخصدمالي تصرفاتوله مخنیوي څخه عبارت ده چې دغه بندیزدده اودنوروخلکودګټې په خاطروي. سفیه(ناپوه) هغه شخص دی چې خپله شتمني داسراف په توګه په غیرشرعي لاروچارودخپلې غوښتنې سره سم په لګښت رسوي ددې کاریواساسي عامل ناپوهي اودخپلوګټواومصالحوڅخه تېرېدل دي. په ناپوه دبندیزدلګولودمشروعیت دلیل دالله عزوجل دغه وینا ده﴿ وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥﴾ ﴾النساء ژباړه:اوخپل مالونه چې الله هغه ستاسې لپاره دژوندد سمبالښت وسیله ګرځولي ده ناپوهانوته مه سپارئ البته دهغو دخوراك اواغوستن لپاره ورکړئ اوهغوته سمه لارښوونه وکړي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

نوپه ناپوه سړي به دده دخپلوانوله غوښتني سره سم بنديزولګول شي ترڅوونه شي کولای چاته خپل مال دهبې(ډالۍ)د اخيستلواوخرڅولودتړون په صورت کې ورکړي دغه بنديزبه تر هغه پورې پاتې وي ترڅوسمې لارې ته راوګرځي اوپه ده کې دپوهې نښې نښانې څرګندې شي دپوهې نښې نښانې يې دادي.۱:داچې دځوانۍ نښې پرې څرګندې شي نارينه وي اوکه ښځينه ۲:د ليوني څخه دليونتوب دنښوله منځه تلل هم په کې شامل دي ۳:هغه فاسق انسان چې په بدوچارويې لاس پورې کاؤدحق په لاره برابرول اودناپوهۍ له چاروڅخه يې ايسارول دي

الله تعالی په خپل سپېڅلي کلام کې دغه مطلب داسې بيانوي ﴿وَٱبۡتَلُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ فَإِنۡ ءَانَسۡتُم مِّنۡهُمۡ رُشۡدٗا فَٱدۡفَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ النساءڅپاره:اويتيمان ترازموينې لاندې ونيسئ ترڅې پورې چې هغوی دنکاح کولومنګ ته ورسيږي بياکه تاسې په هغوکې اهليت وليده نودهغوشتمني هغوی ته وسپارئ

✓ **دحجر(بنديز)سببونه**

۱-دناپوهۍ له کبله :

دغه ناپوهي که دعمردلږوالي اوياداچې په خپلوګټودېرلږپوهېږيبه دغه بنديزکې له کوچنيوالي څخه دده روزنه کيږي اوورته ويل کيږي چې ستاپه پيسودژوندانه دارومداردی بی ځايه پيسې لګول ښه کارنه دی ځنې وخت بيادحجر(بنديز)په اسبابوکې دعمرزياتوالی هم شامل وي.

۲-دفسق اوګناه له کبله:

داچې خپله شتمنی دګناه په چاروانارواؤکې په کارواچوي نو په بنديزسره يې دمال له ضايع کېدوڅخه مخنيوی کيږي .

۳-دپوروړتوب له امله:

دېل چادحقوقودساتنې اودده دمال دساتنې په منظورکه چېرته يې ټوله شتمني په پورکې له منځه تلله اويايې پورپه موجوده شتمنۍ ورلاؤښت نوپه دغه صوت کې به دپورورکوونکوپه غوښتنې سره سم پرې بنديزولګول شي.

۷-۲-۲- احتساب

احتساب داسلامي رياست مهمه فريضه ده په نېکيوامراودبدومخنيوی يې مهمه دنده ده دغه يوه هراړخيزه وجيبه ده چې دژونډله هراړخ سره سمون خوري دتاريخ په بېلابېلوپړاؤنوکې به سلامي حکومتونوورته ځانګړی اهتمام کاوه اوپه دې نوم يې ځانګړې ځانګه درلوده دغې ځانګې په مادي ،معنوي ،اخلاقي ټولوبرخوکې فعاليت کاوه ديته به يې ليدل چې کوم نېک

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

خوپه عملي توگه نه دی پرېښودل شوی اویاخوپه ښکاره توگه په بدعمل لاس نه دی پورې شوی .

رسول الله صلی الله علیه وسلم داسلامي ریاست دمشرپه حیث منځایي ته ورتلویوځل یې دغنموپه ډېری کې خپل مبارک لاس ننوېست غنمولوندوالی درلودوېې فرمایل داولې؟ سوداگرپه ځواب کې ورته وویل دېته دباران ځاځکي رسېدلي دي ،رسول الله ورته وویل دابه دې لپاسه گرځولي وای فرمان یې صادرکړچې ځوک له موږسره په خیانت لاپورې کوي له موږځخه نه دی) په همدې توگه یې ددې کارلپاره یوځانگړی مامورمقررکړی ؤچې دغه کاربه یې سرته رساوه دعمرفاروق رضی الله عنه دخلافت په وخت کې به هغه پخپله هم ځنې وخت دغه کارکاوه یوځل یې مخلوطي شیدی په ځمکه واړولې ترڅودغه کار،بل ځوک تکرارنه کړي هغه عبدالله بن عتبه په رسمي ډول په دې کارگومارلی ؤ موږبه داوسني وخت له ظرفواوشرایطوسره سم ځنې چارې په گوته کړو.

- **په اقتصادي برخه کې**

ناکاره اوایکسپایرشویوخوراکي توکواودواگانوځارنه اوسوزونه ،دقصابۍ دغوښوکتنه اومعاینه په همدې توگه په چای اومساله کې دملاوټ، په تېلواوشیدوکې داوبوگډون، مارکیټ ته دلوکسوشیانوپه راوړلواوهمدارنگه په توکرداصیل اوکم اصل اودنرخونوځارنه هم شامله ده.

- **په اخلاقي برخه کې**

دبداخلاقیو،گدا،نخا،سرود،قمار،لاټري اومبتذلوفلمونوځارنه په اطرافي سیمو کې دځارویوځارنه چې په خرواوقچروځوک زیات باروانه اچوي اوهمدارنگه په غوایي زیاته یوی ونه کړی شي په همدې توگه دحمامونواخلاقي لوری اودنظافت ځارنه ،همدارنگه دسلمانیانوځارنه چې مستعملې چړې ونه کاروي اودغاښونوډاکتران مستعمل وسایل په کاررانه ولي ،دبې پردگۍ بې سرۍ، بې حیایي ځارنه دنانوایي ځارنه؛ ترڅوحفظ الصحه مراعات کړي په بازارونوکې دچټلیواوگندگیواوهمدارنگه ددوداوچاپېریال دککړتیااودموټرودحمل اونقل ځارنه ترڅودزیات بارځخه خلک ډډه وکړي.

په روحاني برخه کې:

دبېلمازانو،دجماعت دتارکینو،روژه خورومرتدینواوبېرونیوجاسوسانو،قاتلانو،غلواوداړه مارانواورشوت خوروځارنه .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۳-۲-۷-دنرخونو،مزدوريواوكرايوتاكنه

په عاموحالاتوكې دسوداگرواوتوليدكونكيولپاره ددې خبرې بشپړه ازادي په برخه وي چې شيان څنگه خرڅوي په هغه شان يې خرڅ كړي، په دغه برخه كې نرخونه دعرضې اوتقاضاپربنسټ ټاكل كيږي اسلامي رياست په دې هكله مداخله نه كوي لېكن څنې وخت اسلامي رياست دعامه گټودساتنې اودزيان دمخنيوي په خاطرنرخونه ټاكي اودغه ازادي سلبوي دمثال په توگه دغذايي توكودكمبودپروخت عرضه كمېږي اوتقاضا زياتېږي اونرخونه لوړېږي سوداگرله دغه فرصت څخه استفاده كوي اوپه احتكاراوداجناسوپه ذخيره كولولاس پورې كوي ددغه صورت حال دپای ته رسولويوه لاره دادی چې نرخونه تعين اوداحتكارمخه ونيول شي همدارنگه څنې وخت ټول ښارته محدودسوداگرسامان راوړي دوی دخپلې اجاره داری څخه گټه اخلي په عاموخلكوخپل نرخونه تحميلوي ددغه كار مخنيوی داسې كېدای شي چې دولت ددوی ښلونه راوغواړي اوددوی مصارف محاسبه اوترهغه وروسته دوی ته دگټې يونرخ وټاكي؛ البته دغه يوخاص حالت دی چې رياست دعامه مصلحت په خاطرپه اقداماتولاس پورې كوي ؛مگرپه عادي حالاتوپه طبيعي بڼه چارې پرمخ ځي اومداخلې ته اړتيانه پيښيږي .

زموږله نظره دټولوستونزاصلي لامل په ايمان كې ضعف اوكمزورتيااوهمدارنگه اقتصادي پسماندگي ده ،كه دهېوادپه دننه كې هرڅه توليداوهرشي دخپل كوردننه وي دومره ستونزې نه راولاړيږي، غربت اوافلاس جهل رامنځته كوي اوجهل دبې ايمانی سبب گرځي دبې ايمانی څخه لوټ،غدر،خيانت اوفساداودفسادنتيجه تباهي ده .

۴-۲-۷-په شتمنوټكس لگول

دعشراوزكات شرعي حقوق دېرلږمال دی دزيات محصول اړتيادرې لاملونوله امله پيښيږي .

۱-داچې دشرعی محصولاتود(زكات اوعشر-)عايدلږ وي ددفاع ،جهادفی سبيل الله ښوونې اوروزنې،اسلامي دعوت اودعامه كفالت لپاره كفايت ونه كړي .

۲-داچې اسلامی رياست دهېواددااقتصادي تعميراوپرمختگ لپاره مال ته اړتياولري.

۳-په ټولنه كې داقتصادي توازن دمزواوچړچودڅښتنانودعياشی دمخنيوي په خاطر،ابن حزم ظاهري رحمة الله عليه ويلي دي چې كه چيرې دكفالت عامه لپاره دزكات اود(فئ)دمال عوايدبس والی ونه كړي كه امام عادل وي نوپه شتمنومزيدټكس لگولی

۵-۲-۷-له شتمنوڅخه ددوی له اړتيادزيات مال غوښتنه

په عاموحالاتوكې دټولنيزومالي اړتياوودپوره كولوپه موخه اسلامي رياست دشتمنوپه مالونوټكس لگولی شي ؛مگرپه اضطراري حالاتوكې چې دټولنيزوگټوخوندي كول ممكن نه وي لكه دسخت قحط، سيلابونو،زلزلو،افتونواويادناڅاپي تحميل شوې جگړې له امله دډېرمال

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دلګښت اړتیارامنځته کیږي په دغسې سختوحالاتوکې داسلامي ریاست لپاره ددې خبرې جوازشته چې له خپلوشتمنوښاريانوڅخه ددوی له ضرورته دزیات مال غوښتنه وکړي ترڅوهېوادپرې دهلاکت اوبربادۍ څخه خوندي کړی شي. داپه واقعیت کې دهغوی دګټوغوښتنه هم ده چې دهغوی دمال په وسیله ددغه سترخطرمخه نیوله کیږي دپیغمبرصلی الله علیه وسلم په سپیڅلي وخت کې به چې دغسې ناڅاپي حوادث رامنځته شوه په یواعلان سره به خلکوخپل مالونه وړاندې کول هلته ایماني اواخلاقي څواک پیاوړی ؤ.دتبوک دغزاپرمهال پیغمبرصلی الله علیه وسلم دعامې تیارسې اودفي سبیل الله جهادلپاره دمرستې اعلان وکړابوبکرصدیق رضی الله عنه دخپل کورټول مال اوشتمني راوړه، عمرفاروق رضی الله عنه نیم مال اوحضرت عثمان رضی الله عنه په سوونواوښان له سامان سره بارررسول الله ته وړاندې کړل ،په اوسني وخت کې چې نه هغه شان پیاوړي ایمانونه دي اونه اخلاقي لوړتیادلته به ریاست دخپلودولتي صلاحیتونوڅخه کاراخلي اوله دغې ستونزې سره به مقابله کوي .

٦-٢-٧په پېرودلو،عاریت اوپوراخیستلوکې دزوراستعمال

اسلامي ریاست چې له چاڅخه دپورغوښتنه کوي اویادمؤقت وخت لپاره دعاریت په توګه یوشی اخلي اویاله کومې اداري،تنظیم اویاله کوم فردڅخه څه شی ترلاسه کوي په عاموحالاتوکې به دهغوشرایطوپابندي کوي چې دافرادولپاره ټاکلی شوي دي په دغه صورت ددواړولوریوخوښې ضروري ده د زوراوجبرله لارې له یوچاڅخه دیوشي په پو،عاریت اودپیرودلوپه توګه اخیستل جوازنه لري؛ مګرپه ځنوځتونوکې داسې حالات رامنځته کیږي چې دیوسترټولنیزمصلحت اوګټودتحقق په خاطربه زوراستعمالوي دمثال په توګه دیوشخصي شرکت څخه دعاریت په په توګه په مؤقت ډول دیوبلډوزرضرورت درواخله اویاریاست ته دپوردضروت د پېښېدو،دجګړې په وخت اویادغذایي توکودکمبودپه مهال اویاپه عاموحالاتوکې دسرکونو،ویالوداورګاډي دپټلی ،جوماتونو،دصنعتي مراکزودتعمیراوپراختیاددفاع ،ښوونې اوروزنې اویادعامه کفالت اوداقتصادي پروژودپرمختیااودټولنیزوپلانونودبشپړتیالپاره اړتیاوي په دغسې ټولوحالاتوکې زورهم استعمالولی شي دپیغمبرصلی الله علیه وسلم اوابوبکرصدیق رضی الله عنه په زمانه کې مسجدحرام شاوخوادیوال نه درلودهرکله چې عمرفاروق رضی الله عنه خلیفه شونوشاوخواډېرکورونه یې ړنګ کړل اودجومات په احاطه کې یې شامل اودکورونوښتنانوته یې مالي عوض ورکړ،په تاریخ کې ددې ګڼ مثالونه شته دي.

٧-٢-٧- دولتي انحصارات

اسلامي ریاست دخپلواقتصادي پرمختګونولپاره دټولنیزوګټوپه نظرکې نیولوسره ځینې چارې په خپل انحصارکې راولي لکه دوسلې جوړولوفابریکې دپوځي اړتیاوړسامان الات ،اتومي څواک

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

همدارنگه دټیلیفون محکمه اومرکزي بانک ،په لوړه کچه دبرښنابندونه ،سرکونه ،پلونه ،هوایي اډې ،داورګاډي پټلۍ اودسوداګریزوبندرونوانتظام ،دفولادوکارخانې، کانونه اوبیروني تجارت په خپل واک کې اخلي. اسلامي ریاست ته دغه صلاحیت په برخه ده چې دضررد لېرې کولواودعامه ملي ګټودساتنې په موخه ځنې کاروباري اداري اوصنعت دخلکوله لاسه ویاسي ددولت په انحصارکې یې راولي

۲-۷-۸- دملکیت دتحدیدواک

داسلام سپېڅلي دین دملکیت په هکله دشمېراواندازې په اعتباردکوم تحدیداړتیانهویني ، دملکیت دلاسته راوړلوروااوناروالارې چارې یې خلکوته ښودلې دي په همدې توګه داړتیاپرمهال دټکس لګول اودزیات مال اخیستل شامل وولېکن ځنې وخت داسې پېښیږي چې دټولنیزوګټودساتنې لپاره مناسبه وي چې یوشخص دیوخاص ملکیت له محدودې اندازې څخه زیات ونه لري .دملکیت دسانسورپه لړکې یوهم په اسراف اومزوچړچوبندیزلګول اوپه ټولنه کې دپیسودوېش داندول ساتل، داجاره داري اوداقتصادي ځواک دتمرکز مخنیوی اودهېواددطبیعي وسایلوڅخه په ښه طریقه ګټه اخیستل دي .داسراف دمخنیوي په خاطرپه مثال کې دعمرفاروق رضی الله عنه پالیسي وړاندې کولی شوهلته چې یې ویلي وو یوشخص له درې تعمیرونوزیات نه شي جوړولی.

په اوسني وخت په اسلامي هېوادنوکې زیاتره ځمکې ځنې کورنیوته استعماري ځواکونوقباله کړې دي دبېلګې په ډول په ځنو اسلامي هېوادنوکې د فرانسې انګلستان اوامریکاپه مداخلې سره ډېرلوی لوی جایدادونه ،شرکتونه اولویې پانګې ددوی برېڅو ته ورکړې شوې دي ترڅوددوی تروتلووروسته ددوی ګټې خوندي وساتي په هندوستان ،پاکستان اوبنګال کې په زرګونه جریبه ځمکې انګریزانوورته قباله کړې دي اسلامي ریاست حق لري چې دځمکواصلاحات ترسره کړي

۲-۹-۹- ټولنیزاقتصادي پلانونه

په اوسني وخت کې اسلامي ریاست دټولنیزاقتصادي پلان نه برته پرمختګ نه شي کولی موږورته په لنډډول کتنه کوو

- ملي تولیدته دملي اړتیاوسره سمون په برخه کول
- دتولیدي وسایلوڅخه بشپړه ګټه اخیستنه
- له تزلزل اوکاواکه کیدوڅخه داقتصادژغورنه
- وزګارتیاته دپای ټکی ایښودل اوهرچاته کارپیداکول

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- پرمختللی اقتصاد
- په بیروني سوداګری کې توازن ساتل

پلا ن ته اړتیادخه په خاطر؟

۱ ـ که چېرې ملي اړتیاوې مخې تـه کېښودل شي اوملي تولیـدیوپلان پربنسټ تنظیم نه شي نوتولیدبـه دملـت حقیقـي اړتیـاوې بشـپړې نـه کـړي ددې اصـلي لامـل دادی چـې دازادو تولیدکونکیوزیاته پاملرنه ګټې وټې ته وي هغوی هغه شي پسې زیاته هڅه کوي چې دطلب په اعتبارېې ګټه زیاته وي .

۲ـ یوداسی ژوندچې له پلان څخه پرته ګډوډپه مخه درومي دهېوادله تولیدي وسایلوڅخه ګټه نه پورته کېږي دکښت وړځمکې شاړې پرتې وي کانې ذخیرې معطلې پاتې وي پـه همـدې توګـه دتولیدوسایل بې کاره پراته وي .

۳ ـ داوسني ازادبازاریوه ځانګړې ستونزه دعدم استقرارکیفیت دی دکار،ملي تولیداودشیانوپه نرخ کې ستره ناانډولتیاتولنې ته سخت زیان اړوي ازادمعیشت دعدم استقرارلورته بیـایي داسـتقرارلپاره پلان ډېرضروري دی .

۴ـ وزګارتیااوبې کاري داوسني وخت ستره ستونزه ده دادپلان په وسیله له منځه وړل کېږي.

۵ ـ نن ورځ وروسته پاتې هېوادونه دپرمختـګ لپـاره دپرمختللیوهېوادونوڅخـه پـانګې اودماشـین الاتوانتقال ته اړتیاویني په دې هکله دبیروني پالیسی یوپلان ته اړتیاپه سترګوښکاري.

لنډیز

۱- دملکیت شرعی لارې چارې: په مباح شیانوقبضه ، دمعاهدې په وسیله دملکیت انتقال دمیراث په وسیله دملکیت انتقال، دملکیت ثمرات ، دشاړوځمکوابادول اوکانونه دي.

۲ ـدفردي ملکیت په تصرفاتوکې دولت مداخله کولی شي دهغې دجملې څخه حجردی چې اسباب یې ناپوهي ،فسق اوپوردي په همدې توګه دولت په اخلاقی اوروحاني احتساب هم لاس پورې کولی شي دنرخونو اومزدوریواوکرایوټاکنه، په شتمنو ټکس لګول اوله شتمنو څخه ددوی داړتیا څخه دزیات مال غوښتنه هم شامله ده په همدې ډول په پېرودلو، عاریت اوپور اخیستلو کی هم زوراستعمالولی شي

پوښتنې

۱ ـ دملکیت دلاسته راوړلو شرعی لارې ولیکئ.

۲ ـ دحجر اسباب شرحه کړئ داحتساب په هکله خپل معلو مات ولیکئ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

اتم څپرکی

په عقدونواو معاملاتوکې داسلام

اقتصادي سیاست

پیلیزه

داسلام سپېڅلي نظام عقدونواومعاملاتوته ډېرارزښت ورکړی داسې قواعداواصول یې وضع کړي دي چې بېلابېلې اړیکې تنظیموي برابره خبره ده چې دبشراړیکه له له خپل رب له خپل ځان او که له نوروافرادو،ټولنواودولتونوسره وي داسلامي شریعت په قانوني اصطلاح کې دغې برخې ته معاملات وایي.

داچې انسان ټولنیز مخلوق دی خپلې اړتیاوې په خپله نه شي پوره کولی؛ بلکې دنوروخلکوپه وسیله به یې اړتیاوې بشپړې شي ،ددغو اړتیاؤ بشپړېدل دیوتړون پربنسټ صورت مومي چې همدغه تړون عقد بللی شي.ددغه څپرکي زده کړه ئیزې موخې عقدونه ،دبېې ارکان اوشرطونه دبېې ډولونه دسلم عقداوداجارې عقدتشکیلوي .

۸-۱- عقدونه

۸-۱-۱-دعقد لغوي پېژندنه

دیوشي دواړه اړخونه یوځای کول اوسره تړل عقدبلل کېږي په همدې توګه دیوشي په استحکام اوتقویې یې هم اطلاق کېږي.

۸-۱-۲- دعقد اصطلاحي معنا

عقد ددووتنودتصمیم ترمنځ اړیکې تنظیمولوته وایي دواړه لوري مکلف دي چې دتړون التزام وکړي لکه بیه ،په څنووختونوکې التزام دیوه تن په عزم اوقصدسره سرته رسېږي دمثال په توګه طلاق اوداسې نور.

۸-۲-بیه

۸-۲-۱- تعریف ، مشروعیت اوارکان یې

انسان ټولنیزمخلوق دی نه شي کولی خپلې اړتیا وي په خپله پوره کړي دانساني استعدادونوپه بېلتون کې دالله تعالی همدغه حکمت پروت دی چې انسانان یوبل ته په کارراشي که داسې نه وای بیادبشري تمدن بېړی ترساحله نه شوه رسېدلی نو له همدغه امله خلک خپلې اړتیاوې په مارکیټ کې پوره کوي اوهلته بیه او داجناسوتبادله صورت نیسي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۸-۲-۳-دبیې پېژ ندنه

په عربي ژبه کې بیه دیوشي شي په مقابل کې دبل شي مقابلې ته وایي چې یوته مبیعه اوبل ته ثمن (قیمت) وایي

۸-۲-۴- بیه په فقهي اصطلاح کې

بیه دمال تملیک دی په مال سره ددواړولوریو په خوښې سره البته دشراء (اخیستلو) تعریف داسې شوی دی : په ملکیت کې په عوض سره دیو شي راوستل دي.

۸-۲-۵- مشروعیت یې

جوازیې په قران عظیم الشان ، نبو ي سنتو اودامت په اتفاق سره ثابت دی . الله تعالی فرمایلي دی

﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلۡبَيۡعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْۚ ﴿٢٧٥﴾﴾ البقرة

په نبو ی مبارک فرمان کې هم داسې داې راغلي دي . (افضل الکسب بیع مبروروعمل الرجل بیده) رواه احمد ژباړه :غوره کسب اوکار سپېڅلې بیه اوپه خپل لاس کارکول دي .

په دغه نبوي مبارک حدیث کې د سپېڅلې بیې ذکرراغلی دی سپېڅلې بیه هغه ده چې خیانت، دوکه اوغولو ل اومعصیت په کې نه وي همدارنګه دټول امت په ا تفاق سره بیه رواکاراودملکیت داسبابودجملې څخه ده .

۸-۲-۶- دبیې ارکان

بیه شپږ ارکان لري ۱- صیغه (ایجاب اوقبول) ۲- عاقدان (بایع اومشتري) ۳ –معقودعلیه (جنس اوقیمت)

دغه هر یورکن احکام اوشرطونه لري چې تفصیل یې په لاندې توګه دی

۱- صیغه :

الف هرهغه وینا چې ددواړورضااوخوښي پرې څرګندیږي برابره خبره ده چې په وینا،استازي اولیک سره وي

ب : راکړه اورکړه په دې توګه چې دیوشي نرخ معلوم وي له ویناڅخه پرته تبادله صورت ونیسي

ج : دایجاباوقبول دمجلس وحدت

د: دایجاب اوقبول ترمنځ عدم جلا توب

هه :دمتعا قدینودیوبل داوازاوریدل

۸-۲-۷- عاقدین (بایع اومشتري)

په بایع اومشتري کې دغه شرطونه باید په نظر کې ونیول شي

۱- چې دواړه دتمیز (عقل اوبلوغ) څښتنا ن وي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲- داچې عاقد به داختيارخښتن وي

په معقو دعليه (جنس اوقيمت) دواړوکې داشرط دی چې

۱- دواړه جنس اوقيمت به پاک وي

۲- چې دنفعې شرعي وړتيا به ولري نوپردې اساس دحشراتو بيه صحت نه لري

۳- مبيعه به دبايع په ملکيت کې وي

۴- چې دتسلمېدووړتيا ولري

۵- مبيعه به هم معلومه اونرخ به يې هم معلوم وي .

٦- چې بيه به مؤقته نه وی لکه تريو کال اودووپورې

۸-۲-۸- دبيې ډولو نه

بيه دتبادلې په حيث څلو ډولونه لري ۱-مطلقه بيه:لکه په نغدوديوجنس خرڅول ۲- دسلم بيه:دغه مبادله ددين دی په عين سره اويا ديوشي خرڅون وي په نېټې په معجل نرخ سره ۳- دصرف بيه : دنغد و پيسو خرڅون اوتبا دله ده چې لاندې شرطونه لري

ا:دبېلتون دمخه دپيسوقبض ۲:دجنس داتحادپه صورت کې تماثل، معنا داچې زيادت اونقصان په کې جايز نه دی

۳:په عقد کې فوريت چې نېټه په کې نه وي که چېرته ددغوشرطونوڅخه يوهم پاتې شي دصرف بيه فاسد ه وگرزېد ه

۴ - دمقايضې بيه: مقايضه جنس په جنس اخيستلو ته وايي لکه په جوارو اويا غنم په گډ اوغوايي اوداسې نور ...

۸-۲-۹-دقيمت دتحديد په اعتبار دبيې ډولونه

۱- مساومه بيه - په دې کې دمبيعې دلومړي قيمت يادونه نه کېږي

۲ - مزايده بيه - په دې توگه خپل سامان بازارته عرضه کوي چې څوک يې به لوړنرخ اخلي . پلوري يې

۳-دامانت بيه - دېته دامانت بيه څکه وايي چې په دې کې بايع دخپل رأس المال دامانت خبروركوي اودا درې ډولونه لري

الف : مرابحې بيه : لومړی نرخ + گټه

ب: دتوليې بيه - له زيادت اونقصان نه پرته په خپل اصلي نرخ دمبيعې خرڅول

ج : وضيعه بيه : له خپل اصلي نرخ څخه په ټيټه بيه خرڅون

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۸-۲-۱۰- دبيې وېش دقيمت دسپارلو په اعتبار

۱ - لاس په لاس :چې قيمت تاديه اوجنس ترلاسه شي

۲-نسيا بيه : چې جنس تر لاسه اوپيسې په نېټه وي

۳- دمبيعې تأ جيل : چې قيمت وسپا رې اومبيعه وروسته ترلاسه کړي لکه دسلم اواستصناع بيه مؤجل العوضين بيه : لکه دپورپه پوربيه اوداجوازنه لري .

۸-۲-۱۱-دشرعي حکم په اعتبار دبيې ډولونه

دشرعي حکم په اعتبار بيه ګڼ ډولو نه لري تفصيل په لاندې توګه دی .

۱-منعقد ه بيه – چې ددې په مقابل کې باطله بيه رازي

۲-صحيح بيه – چې په مقابل کې يې فاسد ه بيه رازي

۳ -نافذ ه بيه – چې په مقابل کې يې موقوفه رازي

۴ -لازمه بيه چې په مقابل کې يې غيرلازمه رازي

تفصيل يې

منعقده صحيح لازمه بيه هغه ده چې په اصل اووصف دواړو کې رواودبل چاحقورپورې مربوط نه اوهم په کې خيارنه وي . ددې حکم داده چې دغه بيه ثابته ده .

۲ -غير لازمه بيه هغه ده چې خيار په کې وي .

۳- مو قوفه بيه –هغه ده چې دبل چاحق ورپورې نبنتی وي لکه دبل چاسامان دهغه له اجازې پرته خرڅول

۴-باطله بيه –هغه ده چې اصلا جايز ه نه وي لکه دنجس شي اوغيرموجوداوياچې ديوشي تسليمول اوسپارل مشتري ته سخت وي .

۵- فاسد ه بيه –هغه ده چې وصف کې يې جهالت وي لکه دنامعلوم کوراوموټراويايوسامان خرڅول .

-۳-دځينوشرعي عقدونونمونې

په يقيني توګه اسلام ځينې تړونونه تنظيم کړي اواحکام يې ورته څرګندکړي دي ددغوتړونونوله جملې څخه:

-۳-۱-دسلم عقد

شرعي معنا يې

دنېټه لرونکي شي خرڅون اوپه سملاسي توګه يې دقيمت له سپارلوڅخه عبارت ده ،يعنې داچې اخيستونکی دسامان قيمت په سملاسي توګه سپاري اوسامان به ترټاکلې نېټې وروسته مشتري ته ورکوي خودسامان موجوده قيمت به په نسبي توګه لږوي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۸-۳-۲-دسلم مشروعیت اوجواز

سلم دامت په اتفاق سره په هرهغه مال کې جایزدی چې پیمانه اویاتول کېدی شي په دې هکله دابن عباس رضی الله عنه حدیث دی هغه وايي(پیغمبرصلی الله علیه وسلم دمهاجرپه توګه مدینې منورې ته تشریف راوړپه داسې حال کې چې خلکوپه میوو (خرماؤ)کې یوکال،دووااودرې کلونوپورې سلم کاؤرسول الله صلی الله علیه وسلم داسلامي ریاست دبنیادګذارپه حیث فرمان صادرکړ ویې ویل(څوك چې په خرماؤکې سلم کوي نوپه معلومه پیمانه تاکلي وزن ترمعلومې نېټې پورې دې وکړي

همدارنګه له حضرت ابن ابي اوفی رضی الله عنه څخه روایت دی وايي چې موږبه دپیغمبرصلی الله علیه وسلم په زمانه اودابوبکراوعمر رضی الله عنه دخلافت په دوره کې په غنمو،اوربشواودممیزو په معلومه پیمانه ترټاکلې نېټې پورې سلم کاؤ)

له دغوحدیثونو څخه دغه نتیجه ترلاسه کووچې په اوسني وخت کې سلم زراعتي امانت بللی شي اسلامي شریعت دسلم په جوازسره دقرض دلاس تهراوړلوپه خاطردمسلمانانولپاره له سودڅخه لېرې لاره پرانستې ده،په دې کارسره دبزګرانولپاره هم په ځانګړې توګه اسانتیارامنځته کېږي په دې معناچې له دوی څخه هریوتن کولای شي په اسانه توګه پور ترلاسه کړي،چارې به یې اسانه اوله سودي بلااوګناه اودسودخوړونکوله تېرې څخه به وژغورل شي.

۸-۳-۳-دسلم شرطونه

- داچې صفات یې ترکنټرول لاندې راتلی شي لکه مکیلات اوموزونات .
- جنس،نوعه،اندازه،ښار، نوی توب، زوړوالی، ښه والی،ټیټوالی یادونه.
- داچې اندازه به یې په پیمانې سره په مکیلاتواووزن سره په موزوناتوکې څرګنده وي
- داچې نېټه به یې معلومه وي لکه میاشت اوداسې نور.. که چېرته یې سملاسي اویانېژدې مودې پورې یې په سلم لاس پورې کړ،سلم یې روانه ګرځي.
- داچې په کوم شي کې سلم کېږي پخپل ځای کې به یې موجودیت عام وي ؛البته که چېرې په نادره توګه موندل کېده سلم جواز نلري.
- پانګه باید دتړون په مجلس کې قبض کړی شي .
- داچې په ذمه واري سره په سلم لاس پورې کړی شي یعنې(چې له یوه لوري پیسې
- اوله بل لوري دجنس ذمه واري وي که چېرته په سلم کې له دواړولوریوجنس وي نه صحیح کېږي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- که چېرته دسلم دواړه لوري نغدي پیسې وي نودغه دسود حیثیت غوره کوي .
- هرکله که یوځوك چې دسلم معامله ورسره شوې دسلم دتړون له تطبیقولوڅخه ناتوانه

شي دغه تړون دحسنه پور شکل غوره کوي په هغه اندازه پیسې ورتـه بېرتـه سپارل ضروري دي چې څومره یې ورڅخه اخیستې دي.

۸-۴- داجارې تړون

دغه ددوو لوریوترمنځ یوتړون دی چې یولوری منافع اوبل لـوری کرایـه وروسپاري چې درې شرطونه لري

۱:دمنفعـت معرفـت:معنـاداچې دغـه منفعـت بـه جـایز وي نـوپردې اسـاس د زنا،موسیقی اوبایوکوردکلیسا،شرابخانې اوقمارخای لپاره په کرایه نیول جوازنه لري .

۲ـ داجرة معرفت : دمیاشتې کرایه اویادمیاشتې خدمت چې هغه کاروړته مشخص کړي

- **داجارې ډولونه**

۱-دعین اجاره: معناداچې یوشخص دیوشي منافع په کرایه ورکوي اواصل شی دڅښتن وي لکه کور،ځمکه،باغ، سرای په اجاره ورکول.

۲-اجیرمشترک:دغه په یومعین شي دګټې اخیستلوتړون دی چې صفات به یې ټاکلي وي لکه دجاموګنډل اویادیوسامان ترمیم اوداسې نور..........

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

نهم څپرکی

دملکیت دلاس ته راوړلوناروالارې چارې

پیلیزه

داسلام اقتصادي نظام جلانظام دی دمال په لاسته راوړلواومصرف دواړوکې قیودات لري دلته دحلالو اوحراموچوکاټ دی دملکیت دلاسته راوړلوروا لارې چارې اوناروالارې چارې په قران عظیم الشان ،نبوي سنتواواسلامي فقه کې په بشپړتفصیل سره بیان شوي دي . موږ په په دغه څپرکي کې دملکیت دلاسته راوړلوپه هغولاروچاروبحث وکړو چې ناروابڼه لري، لکه دغــــدراودوکې بیـــې ،غش اوخیانت ،دقـــدرت اونفوذاســـتعمال ،غلا ،غصـــب، دزنااجوره ،رشوت ،احتکار ،قمار اوسود.

۹-۱- ناروا لارې چارې

اسلامي شریعت دنورو نظامونو په شان نه دی چې دحلالو اوحرامو چوکات ونه لري دلته دملکیت په لاسته راوړلوکې دروا او ناروا قیودات دي اوهغه دادي.

۹-۱-۱-دغدراوخیانت بیې

دغدرمعنااوحکم: غدرپه لغت کې دوکې ته وایي ددوکې بیه هغه ده چې په بنکاره اخیستونکی ته دوکه ورکړي او باطن یې نامعلوم وي ددوکې په بیه کې هغه نامعلومې بیې شاملې دي چې اخیستونکی یې په حقیقت نه پوهیږي لکه په اوبوکې دکبانوخرڅول چې لاتر اوسه لا ستا لاس ته نه دي راغلي یوځل جال اچول خرڅول او داسې نور..څنواسلامي فقهاؤددوکې په بیه کې دهغه شي بیه هم شامله کړې چې هغه شی له تاسره نه وي اونه یې لاس ته راوړل ممکن او نه یې دترلاسه کولوباوروي همدارنګه مخاضره (مځکې له پخېدلودمیووخرڅول)محاقله (په وږیــــوکې دغنموخرڅـــول پـــه غنمویانـــدې) مزابنـــه (دلمـــدوخرماؤخرڅول پـــه وچوخرماؤباندي)دځاروي په خیټه کې دبچي خرڅول دځاروي پرشادوږیوخرڅول اوداسې نور هم شامل کړي دي.

۹-۱-۲-غش (خیانت)

غش دصفایي ضداودخیانت په معناهم راځي خیانت اودوکه په دې سره هم رامنځته کېږي چې اخیستونکي ته مبیعه معلومه نه وي اونه یې لیدلې وي اویاخوخرڅونکی دروغ ووایي

- ✓ **شرعي حکم یې**

حکم یې حرام دی په دې هکله ګڼ حدیثونه راغلي دي چې مورته په خیانت کې دشریعت حکم څرګندوي پیغمبرصلوة الله وسلامه علیه فرمایلي دي(من حمل علیناالسلاح فلیس مناومن

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

غشنافليس منا)ژباړه :چاچې پرموږوسله راپورته کړه له موږڅخه نه دی هريوڅوك چې له موږسره خيانت اودوکه وکړي له موږڅخه نه دی
په هم دې ډول په يوبل روايت کې راغلي دي(ومن باع عيباولم يبينه لم يزل في مقت الله ولم تزل الملائکة تلعنه)يعنې : هرچاچې يوشی له عيب سره خرڅ کړاوهغه عيب يې څرګندنه کړدتل لپاره به دالله په لعنت اخته اوتل به ملايکې پرې لعنت وايي .

✓ **دخيانت شکلونه**

خيانت ګڼ شکلونه نيسي-دټګی داشکالوڅخه په تول کې کموالی،دسامان په اخيستلو دمشتريتېرزول ،دخرڅون په خاطردڅاروي دغولانځ ډکه پرېښودل اونه يی لوشل،له بانډواواطراف څخه ښارته دسامان راوړونکو پسې لارې ته ورتلل اوخپله سورلی دهغه دسورلی ترڅنګ تېرول،ورته ويل چې پرمايې خرڅه کړه .

۹-۱-۳-د قدرت اونفوذاستعمال

اسلامي شريعت کومه شتمني چې دسلطې اونفوذله لارې لاس ته راغلې وي دملکيت دلاس ته راوړلوناروالاره چاره بولي له دغې لارې چې کومه شتمني لاس ته راغلې په مصادره کولو يې لاس پورې کوي اوبيت المال ته يې سپاري ،په دې هکله ګڼ روايات ددې خبرې څرګندونه کوي چې پيغمبرصلي الله عليه وسلم اوله ده څخه وروسته مبارکواصحابودواکمنی او قدرت څخه دګټې اخيستنې له لارې دملکيت لاس ته راوړل ناروابللي دي له دوی څخه هريوه به په انصاف سره له بيت المال څخه استفاده کوله که چېرته به ديوچاشتمني زياته شوه :نو عمررضی الله عنه به يې مالونه مصادره کړل اوبيت المال ته به يې سپارل. ددوی له جملې څخه حضرت سعداوابوهريره رضی الله عنهم هم ځونددوی مالونه يې ضبط کړل.

دحاکمه قدرت اونفوذڅخه دګټې اخيستنې په لړکې ډالی، بخششونه اوهغه شتمني چې حاکمان،واليان،مامورين اودچارواکوخپلوان،دولتي مؤظفين يی له دولتي مالونو، ځمکواويادخلکودشتمنيوڅخه دزور،حاکمه قدرت اومنصب په وسيله لاس ته راوړي ،په هم دې ډول هغه شتمني چې واليان ،مامورين اودولتي مؤظفين يی دبهرونيواووطني شرکتونوڅخه دترونونوپه نتيجه کې ترلاسه کوي هم شاملې دي.

۹-۱-۴-غلا

دغلاپېژندنه:ببله شك اوشبهې په پټه توګه له محفوظ ځای اويا له ساتونکي څخه دبل چادمال اخيستل دي پدې شرط چې نصاب ته ورسيږي چې له لس شرعي روپيوڅخه عبارت دي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

✓ حکم یې

په کتاب الله،نبوي سنتواودامت په اتفاق سره حرامه ده الله تعالی فرمایلي دي﴿ وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ فَٱقْطَعُوٓاْ أَيْدِيَهُمَا جَزَآءَۢ بِمَا كَسَبَا نَكَٰلٗا مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ٣٨

﴾المائدة:ژباړه اوغل که ښځه وي اوکه نارینه ددوی لاسونه پرېکړئ دادهغودخپلې ګټې بدله ده اودالله له لوري دعبرت وړ سزادالله قدرت پرټولوغالب دی اوهغه دپوهې اوحکمت څښتن دی..

همدارنګه اسلامي امت دغلادجریمې په حراموالي اتفاق کړی دی له غله څخه به دغلاشوي مال غوښتنه کېږي که چېرته ورسره ؤښه اوترښه اوکنه په مقابل کې به یې تاوان ورڅخه اخیستل کېږي ؛داځکه چې غلاشوې شتمني دمال دڅښتن ده او دحدتطبیق دالله تعالي حق دی نوپردې اساس دغلاشوي مال په ورکولودحداقامه نه ساقطېږي ،مؤمن مسلمان ته روانه ده چې دغلا مال په داسې حال کې په بیه واخلي چې ده ته ښه معلوم وي چې دغلادی .

۹-۱-۵-غصب

په ښکاره توګه دزورله لارې دبل چادحق اخیستل دي حکم یې نارواوکوونکی یې ګناه ګاردی الله جل جلاله دغه مطلب داسې بیانوي ﴿ وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ

﴾البقرةیعني:اوخپل مالونه په خپلومنځونوکې په نارواتوګه مه خورئ .په همدې ډول دوداع په خطبه کې داسې راغلي دي پیغمبرصلی الله علیه وسلم فرمایي(ان دماءکم واموالکم واعراضکم حرام علیکم کحرمة یومکم هذافي شهرکم هذافي بلدکم هذا)یعني:بېشکه ستاسې وینې،مالونه او ستاسې پت اوعزت یوپربل داسې حرام دی لکه ددې ورځې حرمت په دې میاشت اوستاسې په دې ښارکې .

✓ دګټې اخیستنې حکم یې

له غصب شوي مال څخه په هېڅ صورت ګټه اخستل روانه دي که چېرته یې په سوداګرۍ اچولي ؤبېرته یې خپل څښتن ته سپارل ضروري دي برابره خبره ده چې له خپلې شتمنۍ سره یې یوځای کړي اوکه په جلاتوګه یې ساتلی وي که چېرې مال له منځه ولاړغاصب به یې مثل اویاقیمت ورکوي برابره خبره ده چې دده په کړنې سره بربادشوی وي اویادبل چاپه وسیله رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي(ان النبي صلی الله علیه وسلم قال من وجدعین ماله عندرجل فهواحق به ویتبع البیع من باعه)ژباړه:پیغمبرصلی الله علیه وسلم فرمایلي دي چې هرڅوک خپل

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

مال له یوسړي سره ومومي دی یې ډېرحقداردی اومشتري به له بایع څخه خپل تاوان واخلي)

۹-۱-۶-دزناجوره اودکاهن شېریني

بې لـه شـکه الله تعـالی ناپاکـه روزي پرموږحرامـه گرځـولې ده لـه دې جملـې څخـه دزنـاجوره اودکاهن شېریني هم ده.دزناجوره له هغه مال څخه عبارت دی چې دزناکارې ښځې لپارهٔ له دې څخه داستفادې پـه مقصدورکول کېږي دغـه داخبـستونکې اوورکـوونکې دواړولپـاره نـارواده داځکه چې پـه دې کـارکې هغـه ټولنیزمفاسـددي چـې دټولنودړنگېـدولامل اودنسبونوداختلاط اودهغه پټ اوناموس دتوئېدلوسبب گرځي چې الله جلت عظمته یې ساتنه واجب اودشریعت لـه اهدافوڅخه یې یوهدف گرځولی دی.

په هم دې ډول ددغه کارپه رامنځته کېدلودحلالې نکاح په لـوري دخلکومینـه لـه منځـه ځـي اودبېلابېلوامراضـوباعث گرځي.لـه زناڅخـه ډډه کـول الله عزوجـل دمؤمنانویوصـفت گرځـولی؛ نوپردې اساس هریوکاراوکسب چې دزنالامل گرځي حـرام او نارواده،دکـاهن شـېریني لـه هغـې اجورې څخه عبارت ده چې هغه دروغژن ته ورکول کېږي چـې دغیبودپېژنـدنې وینـاکوي دغـه ویناخویادعلاج لپاره وي اویاغلادپېژندنې په مقصدترسره کېږي . .

په یقیني توگه پیغمبرصلي الله علیه وسـلم دغـه کـارحرام بللـی داځکـه چـې پـه دغـه کـارکې دروغ،خیانت اوحیله هم وي ډېرځله دشرك اوکفردرجـې تـه رسـېږي پیغمبرصـلي الله علیـه وسـلم کاهنانوتـه لـه ورتللوڅخـه خلـك وېـرولي دخپلـې وینایـه تـرخ کـې یـې ویـلي دي(مـن اتی کاهنا(عرافا)فصدقه بمایقول فقدکفربماانزل علی محمدصلی الله علیه وسلم) یعنـې:هرڅـوك چـې کاهن ته ورغی هغه یې په خپله ویناکې ریښتینی وباله،بېشکه یې په هغه څه کفرغـوره کړچـې پـه محمدصلی الله علیه وسلم نازل کړی شوی دی ..

۹-۱-۷- رشوت

- ✓ **درشوت پېژندنه**

دغه له هغه مال څخه عبارت دی چې دوخت حکمران،ماموراوقاضي ته دخلکودیوکادکولوله امله ورکړی شي چې دغه کارله رشوته پرته هم کېدلی شو بېشکه الله عزوجل رشوت حرام گرځولی دی ﴿ وَلَا تَأْكُلُوٓاْ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ وَتُدْلُواْ بِهَآ إِلَى ٱلْحُكَّامِ لِتَأْكُلُواْ فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ بِٱلْإِثْمِ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ البقرةٔ اوتاسې په خپلومنځوکې یودبل مال په نارواتوگه مه خورئ اومه یې هغوحاکمانوته په دې غرض وړاندې کوئ چې تاسې ته په قصدي توگه اوظلم سره دنورو دشتمنۍ دخوړلوفرصت په لاس درشي)

درشوت په توگه دمالونو ورکړه حاکمانو،قاضیانواومامورینوپورې منحصره نـده بلکـې ددې گـڼ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

شکلونه دي لکه منتخبووکيلانوته پيسې ورکول ترڅو رايه ورکړي اوجمهور رئيس شي داځکه چې منتخب هيئت دلويديزپه اساسي قانون کې ددولت درېيم ځواک جوړوي.درشوت ورکړه دېولتې دسقوط اوړنګېدلوله اسبابوڅخه ده هغه چې دتل لپاره غيراسلامي ټولنې ورسره لاس په ګرېوان دي درشوت دحرمت په هکله نبوي څرګندفرمانونه موجوددي امام ابوداؤددحضرت ابي هريره رضی الله عنه په روايت دپيغمبر صلی الله عليه وسلم دغه وينانقل کړې ده(لعنة الله علي الراشي والمرتشي في الحکم)يعنې دالله تعالي لعنت دې وي په رشوت ورکوونکي اوپه پرېکړه کولوکي په رشوت اخيستونکي.

دپورتني دليل پراساس هرهغه شتمني چې درشوت له لارې ترلاسه شوې وي حرام مال بلل کېږي لا زمه ده چې دغه مال مصادره شي اوپه بيت المال کې کېښودل شي داځکه چې دغه مال په ناروالاره ترلاسه شوی هغه چاته سزاورکول په کاردي چې چااخيستې،چاورکړې اوچا ددوی ترمنځ دمنځګړي رول اداکړی دی .

۹-۱-۸- احتکار

داسلامي فقهاؤ(قانون پوهانو)په رايه احتکار عبارت دی دخوراکي شيانواويااله خوراکه پرته نورتوکي چې خَلك ورته اړتياولري بندول اولوړنرخ ته يې ساتل دي.

اوسني اقتصادپوهان يې داسې تعريفوي:دزياتې ګټې، دلاس ته راوړلوپه خاطردعرضې اوتقاضاپه نظام واکمنی ته احتکارويل کېږي .داسلام سپېڅلي دين داحتکار له ټولوډولونوڅخه دخلکومخه نيولې ده.امام قاضي ابويوسف رحمة الله عليه وايي دهرهغه شي بندول اوپخپله قبضه کې ساتل چې خلکوته زيان رسوي احتکارګڼل کېږي اګرکه سره زراوياجامې وي .له دې امله چې په احتکارکې دسوداګرۍ اوصنعت ازادي له منځه ځي دخلکوپه وړاندې درزق اوروزۍ دروازې بندېږي لا زمه ده چې خلك کاروکړي اوروزي ترلاسه کړي په همدې توګه داحتکارپه وسيله درواسيالی اورقابت روح چې دښه سامان جوړولواودتوليددپرمختګ لامل ګرځي وژل کېږي .دنبي عليه السلام ارشاددی(الجالب مرزوقوالمحتکرملعون)يعنې څوك چې بازارته دخوراك شيان راغواړي هغه ته رزق ورکول کېږي اومحتکر سړی ملعون دی

✓ **داحتکار حالت**

۱:چې ذخيره شوی مال يې دخپل ځان اوخپلې کورنۍ له ضرورته ديوکال په اندازه زيات وي داځکه چې پيغمبرصلی الله عليه وسلم به دخپلې کورنۍ دلګښت لپاره ديوکال خرځ ذخيره کاؤ.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۲:دغې خبرې ته انتظاروبستل چې کله به دسامان نرخ بنه لوړشي په داسې حال کې چې خلك ورته ډېر سخت ضرورت محسوس کړي

۳:چې دمال ذخيره کول په داسې وخت کې رامنځته شي چې خلك خوراکي موادو اوجاموته ډېراړوي

✓ هغه شی چې احتکارنه ګڼل کیږي

۱:هغه شی چې يوسړی يې دخپل ځان اودخپل اهل او عيال دخوراك لپاره داقتصاديستونزوله وختونوځخه پرته ذخيره کوي

۲:هغه خوراکي موادچې دراتلونکي وخت داستهلاك لپاره ذخيره کيږي داځکه چې د خوراکي موادوتوليددموسم په اعتبار وي اواستهلاك يې ټول کال دربرنيسي دساري په توګه غلې داني .

۳:هغه چې دولت يې په احتياطي ډول دحوادثودرامينځته کېدلودمقابلې لپاره ذخيره کوي په دې کارکې يې هدف دتوليد کونکواومستهلکينوحمايه وي

۹-۲-۹-قمار

✓ پېژندنه يې

هرهغه لوبه چې ددوواويازياتووګړوترمينځ دمال په وسيله ترسره شي دلوبې غالب لوری به له مغلوب لوري ځخه مال ترلاسه کوي .

✓ دقمارشرعي حکم

دقماردټولوډولونوپه حراموالي کې داسلامي پوهانوترمينځ هيڅ اختلاف نشته البته داس اواوبن په ځغلولواودغشوپه وېشتلو کې اسلامي شريعت دمسابقې جوازورکړی اوانعام يې هم روا بللی دىدقماراوجواری په حرمت دالله عزوجل دغه وينا دليل دی

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٌ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ ﴿٩١﴾ ﴾المائدة.يعني:ای مؤمنانو!دا شراب،جواري دادرشلې اوغشي- داټول ناولي اوشيطاني کارونه دي له هغونه ډډه وکړئ هيله ده چې تاسې ته به بری در په برخه شي شيطان خوداغواړي چې دشرابواوقمارپه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

وسیله ستاسي په منځ کې عداوت اودښمني واچوي اوتاسې دالله له یادولواولمانځه څخه منع کړي؛ نوایاتاسې له دې چارې څخه لاس اخلئ)

پدې کې هیڅ شك نشته چې قمارکول لویه ګناه اوعظیم جرم دی دعقل غوښتنه همدغه ده چې قمارحرام دی داځکه چې دغه کارپه فرداوټولنه ډېرې بدې اغیزې پرې باسي قماردالله تعالی جلت عظمته له طاعت اوله لمانځه څخه منع کېدل اودمال اوشتمنی دړنګولواودتولیددتعطیل لامل ګرځي.

قماریوناځاپه کورونه ړنګوي پداسې شان چې له شتمن څخه سمدستي نیستمن جوړوي اوله نېستمن څخه شتمن،قمارپه ناروا توګه دخلکودمالونودخوراك وسیله ده چې ډېروجرمونوته بلنه ورکوي چې له دې جملې څخه دغلااودډېروپستو اوټیټوکړووړوسرته رسول دي په حقیقت کې قماردانسان په زړه کې تل اضطراب اوپریشاني رامنځته کوي اودرنځونوسبب اواعصاب له منځه وړي

✓ دقمارداشکالوڅخه

هغه شیان چې په هغوکې قماررامنځته کیږي په دانو،سطرنج دقمارپه نوروالا تو،درولیت اوبینجوپه لوبه، لا ټري،سوداګریزې تشویقي مسابقې اوانعامونه،ناروامسابقې اوداسې نور......

۱۰-۲-۱۰- سود

داسلام په اقتصادي نظام کې دسوداګرۍداصولوڅخه یواصل دسودحرمت دی .

✓ دسود (ربا) پیژندنه

سودله زیاتي مال څخه عبارت ده چې په مقابل کې یي مالي عوض نه وي.دغه ډول سود،له اسلامه دمخه په جاهلې جزیرة العرب کې رواج ؤداسلام دخلاتده لمرپه راختلو سره حرام وګرځول شو.

✓ دسوددترویج تاریخ

دمیلادنه دوه زره کاله دمخه دبینالنهرین بزګرانوبه دخپلوکرنیزواړتیاؤدپوره کولوله پاره دبتخانوله منجاورانوڅخه قرضونه اخیستل،اوکله به یې چې کښتونه وریبل اودرمندونه به یې دننه کړل،نودبتخانومنجورانوبه له خپل ورکړي پورسره سره دقرض سودهم ورڅخه اخیسته. داسلام ترراتګ پورې په ګردعربي ملت کې هم دسود ناوړه دود جاري ؤ،د جاهلیت په زمانه کې عربودسودراکړه ورکړه ددولت ګټلوغوره کاروبارګاڼه .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

✓ په نوروادیانواوملتونوکې سودته لنډه کتنه

۱-دیونانیانوله نظره

پخوانیویونانیانوسوداقتصادي رنځ باله ،یونان سترفیلسوف ارسطو په نغدوپیسوکې دزیات والي په کلکه غندنه کړې ده دغه یې غیرطبیعي کسب بللی دی، په هم دې ډول افلاطون یې هم غندي اووایې (هیڅا ته روانه ده چې بل څاته د سودپه توګه پورورکړي .-

۲-دیهودي مذهب له نظره

په تورات کې سودپه غوڅ ډول حرام ؤخو یهودیانوالهي حکم تحریف کړ هرکله چې یهودیانودالله تعالی له نیغې اوسمې لارې څخه انحراف اوله الهي سپیڅلي شریعت څخه یې په مخالفت لاس پورې کړدخپل رب احکام یې مات اودخپلو پیغمبرانواونېکانوخلکوپه وینوتویولوېې لاس پورېکړپه نتیجه کې په الهي غضب اولعنت اخته شوه،یهودودتورات ښوونې تغیرکړې سود یې له غیر یهودي سره جایز وباله .

۳-په نصراني مذهب کې

په سودخوړونکو باندې انجیل ډیره سخته نیوکه کړې ده په انجیل مقدس کې داسې راغلې دي (هرکله چې سود خورمړ شي دتکفین حق نلري) کلیسا له سود سره په کلکه مبارزه وکړه دسود خوړونکو پرخلاف یې دجګړې اعلان وکړپه منځنیو پیړیوکې چې په پانګه به هرڅومره ګټه لپاسه وه سود ګڼل کېده ،دکلیساغونډه چې په ۱۱۷۹م کال کې جوړه شوه داسې پریکړه یې صادره کړه کوم خلک چې په ښکاره توګه سودي راکړه ورکړه کوي که مړه شي ګناه ګاردي دوی به په عیسوي دوداودستور نه شي ښخولی او پاپ به ددوي خیراتونه هم نه قبلوي .

۴-په اسلامي شریعت کې دسودحکم

دسودي تعامل په هکله په قران عظیم الشان کې شرعي حکم بیان شوی دی الله تعالی فرمایلي دي﴿ وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْ ﴿٢٧٥﴾ ﴾البقرة:ژباړه: اوالله عزوجل بیه رواوسودیې حرام ګرځولی دی .په هم دې توګه دالله دریښتیني استازي په مبارکه ژبه په حجة الوداع کې دسودي تعامل بطلان اعلان شو هلته یې چې وفرمایل (قضی الله ان لاربا)یعني:دالله تعالی پریکړه اوغوڅ فرمان دی چې سودي تعامل به نه وي.حقیقت دادی چې اسلامي شریعت دوخت اسلامي چارواکوته صلاحیت ورکړی چې سودخوړونکوته مناسبه سزاورکړي لکه دسودبېرته ورکول، په بندي کولومحکومیت تردې پورې چې ورسره جګړه اوو‌ژنه هم په کې شامله ده.خوک په سودي تعامل لاس پورې کوي او روایې بولي نوپه دغه صورت کې مرتدګرځي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵-دسود دحراموالي تاريخ

داسلام په سپیڅلي دین کې دسودبشر دښمنه کاروبارپه نهم هجري کال کې دتل له پاره حرام او دجاهلیت دنوروناوړه کړو،وړوپه شان ممنوع وګرځولی شو .

۱۱-۲-۱۰-دسود ډولونه

✓ **نسیاسود**

نسیاسوددې ته ویل کیږي چې یو شخص بل ته پوروركړي اوداداءکولوتاریخ اوموده وټاکي اوبیا پردغه پوربانـدې په سلو پسې ۲%،۳۰%،۷۰% سودمقررکړي چې کله نیټه پوره شي ،نوسودخورله مدیون څخه پورله ټاکلي سودسره ترلاسه کوي؛مګرکه چېرې پوروړي په ټاکلې نېټه پورله سودسره ورنه کړ؛ نوسودخورورته وایې چې پورمې راکړه هغه بیچاره بیامهلت ورڅخه وغواړي نوسودخوردپورمخکښې سودله اصل پورسرهیوځای کړي ،بیایې په سودتربلې نیټې پورې ورکړیدنسیا سودزیاتوالی داسې هم کیږي دمثال په ډول یوشخص له بل څخه په ژمي کې یوه بوری غنم نسیا ترلاسه کوي په دې شرط چې په دوبي کې به یوه نیمه بوری ورکوي ،اوس دغه نیمه اضافه بوری دورکړي پور قیمت نه دی بلکې یواځې ددغې مودې په عوض کې یې ورکوي چې پرې تېرېږي .

✓ **رباالفضل(دزیات اخیستلوسود)**

دسوددویم ډول (رباالفضل) یعنې زیات اخیستل دي دمثال په ډول یوشخص بل ته سل زره افغانۍغټې نوټونه ورکوي اوله هغه بل څخه سل زره افغانی واړه نوټونه لاس په لاس غواړي پدې شرط چې زریاپنځه سوه یاسل یایوه دپاسه سل زره ورکړي ،داسوداو حرام دی.

په غلودانو کې سودداسې دی چې یوشخص له بل سره غنم ،یاجواریااوربشې یاوریجېاوداسې نوربدلوي یوپلویوه بوری یایومن ورکوي اوبل لاس په لاس یوه نیمه بوری یانیم من ورکوي داپه جنس کې سوددی څکه چې که څه هم لاس په لاس دي ؛مګر زیاتوالی له یوپلوه په کې کړای شوی دی .اسلامي شریعت په دې باره کې دوه اصول اېښي دي

الف:که چیرې له دواړوپلورونکو څخه دپلورلواوپیرودلوشی جنس وي ،یعنې سره زره په سرو،سپین زرپه سپینو، غنم په غنمو او وربشې په وربشو ،خرماپه خرما جوار په جواروواداسې نوروبدلوي؛ نو په دوی کې دکره اوعمده اومتوسط په نظرکې شرعانه شي نیولی،بلکې برابرپه برابربه یې پلوري اوپه تولکې یې برابر والی واجب دی ، اوکه نه نوسودپه کې راځي .

ب : که کچېرې اجناس بدل شي یعنې سره زره په سپینو ، غنم په اوربشو،وریجې په جواروواداسې نوروبدلولی شي نو بیایوطرفه زیاتوالی په کې روادی مثلاًیوه توله سره زر په دوه تولوسپینوزرویومن غنم په دوه منه اوربشوبدلون روادی؛مګرنسیاپه کې روانه ده،بایدلاس په لاس

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

وي. نبي صلی الله علیه وسلم په دې باره کې په ډاګه فرمايلي اوداسې حکم يې کړی دی (عن عبادة بن الصامت قالقال رسول الله صلی الله علیه وسلم الذهب بالذهب والفضةً باالفضة والبربالبروالشعير بالشعيرو التمرُ بالتمروالملحُ بالملح مثلاً بمثلٍ سواءً يدًا بيدٍفاذااختلفت هذه الاصناف فبيعواکيف شئتم اذاكان يدًا بيدٍ)ژباړه:له عباده بن صامت څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي : سره زرپه سرو زروبدلول،سپين زرپه سپينوزروبدلول غنم په غنمو بدلول اووربشې په اوربشو بدلول خرما په خرمااومالګه په مالګه بدلول لاس په لاس برابرپه برابراوکله چې دغه اصناف يعنې قسمونه سره بدل شي ،يعنې تبادله په يوجنس سره نه وي نوپه کموالي اوزياتوالي سره موچې څرنګه خوښه وي معامله سره وکړئ خوپه دې شرط چې دواړه لاس په لاس وي .

مطلب داچې که غنم په غنمو،سر په سر بدلولی شي نوپه دوه شرطونو سره روادي يوداچې په تول اووزن کې سره برابروي دويم داچې لاس په لاس وي نه زياتوالی په کې روادی اونه پور،اوکه جنس بدل شي غنم په اوربشويايه مالګه يابل شي ،او سره په سپينو بدلول وي نو زياتوالی کموالی په کې روادی.

په سودکې صرف دوه اساسي اومحوري اشياءدي يو قدراوبل جنس هغه قدراوجنس چې تول او پيمانه په کې وي ،اوهغه شيان چې په تول اوپيمانه يې پلورل اوپيردل رواج نه وي لکه څمکه بدلول فرش،ظرف ،فرنيچراو معدوداشياء(هغه چې خرڅول يې په شميروي) په هغوی کې په خپل جنس سره په بدلولوکې زياتوالی کموالی فقهاؤجايزګڼلی دی،رخت، هګی ،خاورې، يوپسه په دوويوه هګی په دوه پنځه ګزه رخت په شپږګزه ورکول روادي په دې شرط چې لاس په لاس قبض کړای شي څکه چې په مذروع(ګز کېدونکو) او معدود(چې شمارل کېږي) دسودشرعي معيارچې پيمانه اوتول دی موجود نه دی نو سود هم په کې نه راځي .

۱۲-۲-۱۰-دسودزيانونه

✓ **دسود اخلاقي زيان**

په انسان کې بنسټيزجوهر روح اوحميده اخلاق دي په همدې اساس که چيرې دسود اخلاقي څېړنه وکړای شي نودا به ثابته شي چې د سود خوری په وجه په سود خور کې د زړه سوی اوعاطفه، له منځه وړي اوپرځا ی يې شومتيا کنجوسي،زړه سختي ، ظلم او ځان پالنه رامنځته کوي .

✓ **سود د غربت د زياتوالي وسيله**

په سودي سيستم کې مال اودولت د څوکسانو سودخوړونکوپه لاس کې شي چې له دې امله دغه دولتمند زيات بډای اوغريب زيات غريب شي څکه څه چې ګټې هغه سود خوړونکوته

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

په سودکې ورکوي د بې کاري خپسه په اکثریت باندې مسلطه وي اودغه حقیقت اوس دلویدخ دپانگه وال نظام اقتصادي ماهرینوهم منلی دانگلستان نامتو اقتصادي ماهرلارډکینز (Lard Kenz) ویلي دي ترڅوپورې چې سود خوري دیومعقولې طریقې په وسیله له منځه بونه تلی شي تر هغه پورې له نړۍ څخه بېکاري نه شي ختمېدلی اوبشري نړۍ تراوږده وخته پورې دغه بې روزگاري زغملی نه شي

✓ **دسود ټولنیززیان**

دسوداجتماعي زیانونه دادي چې په ټولنه کې کرکه اوخپل منځي نفرت منځته راوړي دوگړواوملتونوترمنځ د ښمني ایجادوي اوافلاس منځته راوړي په ټولنه کې د دولت اوشتودآزادانه گردش مخنیوی کوي له بې وزلانو څخه دشتو مخ بډایانو ته گرځوي د بې وزلانو په زړونو کې دبډایانواوسود خوروپه مقابل کې کینه پیدا کوي چې تصادم ته منجرکیږي.

✓ **دسود تمدني بدې اغیزې**

دلومړي نړۍ وال جنگ پرمهالانگلستان دامریکا له متحده ایالاتو څخه دیوسترپور معامله وکړه چې د Bretton Wood پرمعاهدې سره شهرت لري ،انگلستان غوښتل چې ددوی خوشاله اوشتمن دوست چې په جگړه کې یې ترخنگ ولاړؤله سوده پرتهپوریه ورکړي خوامریکا له سوده پرته قرض ورکولو ته تیاره نه وه .انگلستان دخپلو اقتصادي ستونزوله امله اړؤچې دغه ورکول ومني دغه سودي تعامل چې کومې ناوړه اغیزې په انگریزي قوم پرېښودې هغه دادي .

دانگلستان نوماندااقتصادپوه لارډکینز چې دانگلیس ددولت په نمایندگۍیې دغه معامله کړې وه دبېرته ستنېدوپرمهال یې د برطانوي دولت په شاهي ماڼۍکې دخپلو خبروپه ترڅ کې داسې وویل! زه به ټول ژونددغه غم اوخپگان هېرنکړم چې امریکا موږ ته له سوده پرته پوررانه کړ.مستر چرچل چې ډېرسخت امریکه نوازشخصیت ؤداسې وویل دغه ډېرناوړه چلندچې له موږ سره شوی دی ریښتني خبره داده چې دغه چلند زموږ په اړیکو ډېره بده اوناوړه اغیزه پرې وېستلې ده.دهغه وخت دمالیې وزیر ډاکټر ډالټن چې کله ددغې معاملې منظوري پارلمان ته وړاندې کړه دخپلې وینا په ترڅ کې وویل دغه دومره ستراولوی اقتصادي بارچې پرموږایښودل شوی موږ له جگړې اوس راوتلي یودغه زموږ دسرښندنواوهلوځلوډېره اریانونکې ډالۍ ده چې موږ دگډو اهدافو په خاطروزغملې زموږ غوښتنه داوه چې حسنه پوربه راکړي خوبه ځواب کې موږ ته وویل شوه چې دغه دعملي سیاست تگلاره نه ده.

لنډیز

۱ – دملکیت دلاسته راوړلو ناروا لارې چارې: دغدربېي ، غش ، د مال په لاسته راوړوکې دنفوذ استعمال ،غلا ،غصب ،د زنااجوره اودکا هن شیریني ،رشوت ،احتکار، قماراوسوددی

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

لسم څپرکی

شرکتونه اودکاریگرو حقوق

پیلیزه .

دېرخلک داسې وي چې دومره پانګه يې نه وي ترڅويوه پروژه پرې سمبال کړي څنی مهال يوشخص پانګه نه مګر مهارت لري دپانګې دګټوراستعمال يوه لاره داهم دی چې يوڅوتنه خپله پانګه سره يوځای کړي په کاروبارګډه اوتاوان کې سره شريک شي ګټه اوتاوان دسهمونواوبرخوپربنسټ ووېشل شي.همدغه ته شرکت وايي داسلام کامل اوبشپړ نظام له نن نه يونيم زرکاله دمخه په دې هکله قوانين لري .

ددغه څپرکي زده کړه ئيز ې موخې دشرکتونوپېژندنه.تاريخي شاليد په اسلامي قانون کې دشرکت ډولونه دمضا ربت تړون اودکاريګروحقوق دي

۱-۱۰-شرکتونه

✓ **پېژندنه يې**

په اصل کې دمالونوګډون ته وايي چې يو تر بله يې نوپيرونه شي، په واقعيت کې يودخوښې تړون دی چې په ايجاب(وړانديز)او قبول سره صورت نيسي.

✓ **تاريخي شاليد**

روماني قانون ورته ترډېره بربېده وده ورکړې وه خوکوم ځانګړی تاريخ نه لري په منځنيو پېړيودارو پاپه طبقاتي نظام کې به بېوزلودخواکمنوبندګي کوله؛مګردوخت په تېرېدو سره په اروپايي ټولنه کې بدلون رامنځته شوبډايان کمزوري اوکمزوري قدرتمند شول. البته ددويم نړی وال جنګ پرمهال انجيوګانوشتون پيداکړ؛خواصلي سرچينه اودنظريې بنسټيز اصول يې دنولسمې پېړی په لوموړيوکې راڅرګند شول .په (۱۹۶۳)مکال دفرانسې حکومت دخاصوشرکتونودعامولوقانون جوړکړچې وسلې عسکري توکي اوالوتکې جوړولی ﷺ،داسلامي نړی يو شمېر هېوادونو هغه تګلارې وکارولې چې په فرانسې اوانګلستان کې روانې وې پرته له دې چې سوچ او فکر وکړي په داسې تقليدې لاس پورې کړ چې ښه اوبد ټول يې په يوه تله وتلل دېېلګې په توګه دمبډيا،علمي څېړنو،پوهنتونونو،رسمي ادارواوپه اقتصادي برخوکې،اقتصادي جوړښت چې اوس کومه بڼه غوره کړې ده بدلون يې بيااسان کارنه دی ،تراوسه له ستونزو ډکې هلې ځلې روانې دي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۰-۲- په اسلامي قانون کې دشرکت ډولونه

اسلامي فقه دشرکتونوپه لړکې دلویدیز څخه څوارلس پېړۍ سابقه لري ډېرد تأسف ځای دی چې موږ هرڅه لویدیزوالو ته منسوبوو موږ به په اسلامي فقه کې دشرکتونوپه ډولونوبحث وکړو په پیل کې شرکت په دوه ډوله ده .

- ✓ دملکیت شرکت
- ✓ دتړون شرکت

دتړون شرکت درې ډوله لري ۱- دمالونو شرکت ۲- د وجوه شرکت (درول شرکت) ۳-شرکة الابدان (دکار شرکت)

۱۰-۲-۱- دمال شرکت

دغه شرکت ځانګړي شرایط لري او په دوو ډولونو ویشل کېږي .

- دمفاوضې شرکت

پـه دې توګـه چـې دوه تنـه سره شریـک شي او یـو بـل تـه صـلاحیت ورکـړي چـې خرڅون،اخیستل،مضاربت،وکالت،سفراوګروي هریوکولی شي اویودبل ضامن به وي.

- دعنان شرکت

چې دوه تنه په یوکاروبارکې سره شریک وي لازمه ده چې په ګټه او تاوان کې هـم سره شریـک وي کـه څېرې پانګـه ددواړو برابـره ؛مګرکاروبـاري صـلاحیتونه او عمـلي جهـدبل زیـات وي . نوپردغه اساس ددواړوترمنځ فرق امکان لري همدغه ته دعنان شرکت وایي

۱۰-۲-۲- دمال دشرکت شرطونه

۱ـ داچې دشرکت مال به حاضروي په غیرحاضرمال اوپورسره شرکت نه صحیحکېږي.

۲ـ دشرکت سرمایه به نغدې پیسې وي په دې صورت کې دټولو علماءوپه.اتفـاق شرکـت صـحت پیداکوي په موزوناتواوعـددیاتوسره شرکـت صـحیح نـه دی ؛مګرشرکـت پـه قیمـت سره صـحت مومي.

- ✓ دوجوه (رول) شرکت

په دې توګه چې دوه تنه په یوکاروبارکې سره شریک شي ؛مګریو هم پانګه ونه لري بلکې دخپل اعتباراوشخصیت څخه کارواخلي اوګټه په خپلو منځونوکې په نیمه اویادرېیمي سره ووېشي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

✓ شركة الابدان (دكار شركت)

دغه شرکت ته صنعتي اوبدني شرکت هم وايي په دې توگه چې يوکاردوه تنه په ټپکه نيسي- اودکارمحصول په نيمه اويادرېيمه وېشي دشافعي فقهاءونه پرته دټولوپه اتفاق جايز دی. دغه شرکت داسلام دپيل څخه پرې عمل روان دی .

۱۰-۳-دمضاربت تړون

پېژندنه يې :مضاربت هغه استثماري(دگټې وټې) عمل دی چې پانگه به له يوه لوري اوکاربه له بل لوري وي لومړي ته دمال څښتن اودويم ته مضارب وايي .

داچې ټول خلك يوشان نه دي څنې شتمن اوځنې نيستمن دي ،شتمن سړی مال لري خودمال په گټه وټه کې دپوهې څښتن نه وي؛ خوبل لورته يوسړی نيستمن دی؛ خوله دې سره سره دشتمنې په چلندکې دپوهې خاوندوي ؛نودمضاربت په صورت کې پانگه دهغه چا لاس ته ورځي چې دکارکولواهليت لري ،چې په نتيجه کې ټولوته گټه رسېږي

مضاربت په قران کريم ،نبوي سنتو اودامت په اتفاق سره رواده .داصحابوکراموله يوه ټولگي څخه نقل شوی چې دوی به ديتيم مال په خپلومنځونوکې په مضاربت سره ورکاؤددوی له جملې څخه حضرت عمر ،حضرت عثمان ،ابن مسعوداوابن عمررضوان الله عليهم اجمعين دي

✓ دمضاربت ډولونه

۱_ مطلقه مضاربت :داله هغه مضاربت څخه عبارت دی چې تروخت ځای اوهېڅ رنگ اقتصادي تصرفاتوپورې مقيدنه وي

۲_ مقيدمضاربت :هغه دی چې دوخت ،ځای ټاکلي سامان او ټاکلې سوداگرۍ پورې مقيدوي.

✓ دمضاربت ارکان

دمضاربت ارکان ايجاب اوقبول دی که چېرې ايجاب اوقبول مطلق اوازادوي دې ته مطلق مضاربت وايي اوکه ايجاب مقيد وي مضاربت به هم مقيدوي.

✓ دمضاربت شرطونه

۱- دواړه لوري به داهليت څښتنان وی.

۲-پانگه به نغدي معلومې پيسې وي اومضارب (کاريگر)ته به سپارل کېږي .

۳-داچې پانگه به په سملاسي توگه کاريگرته سپارل کېږي ددې په خاطرچې کاريگرته دکارکولواوتصرف فرصت په لاس ورکړی شي که چېرته دپانگې څښتن دمضاربت کوونکي سړي سره يوځای په کارلاس پورې کړمضاربت فاسدوگرځېد .

۴-داچې گټه به په معلومونسبتونوخوره وره وي نوپردې اساس دځينوپيسوټاکنه دگټې په حيثيت

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

جوازنلري .

۵-په هيڅ صورت کې کاريگردزيان تحمل نشي کولی دده برخه به په گټه کې وي

۱۰-۴-په اسلام کې دکاريگرو حقوق

✓ په اسلام کې دکارارزښت

داسلام سپيځلی دين کاردرزق دلاسته راوړلوستره وسيله بولي قران عظيم الشان انسان ته وايي چې دغه ستره ارته ځمکه ستادخوځښت اوعمل لپاره ده،نوپردې اساس کاريواځې حرفه،مزدوري ،صنعت اوسوداگري نه دی،بلکې کارپراخه ډگرونه لري هرهغه شی چې انسان يې داجورې په مقابل کې ترلاسه کوي له کارڅخه عبارت ده،برابره خبره ده چې که هغه جسماني کاروي اوکه دماغي اومعنوي،اداري اويافني.

✓ په اسلام کې دکارډگرونه

مسلمان ته لازمه ده چې دخپل ځان لپاره داسې کار انتخاب کړي چې دده سره وړاوسي او په سمه توگه يې سرته ورسوي اسلام خلک کارته هڅوي اوعبادت يې بولي امام ماوردي ويلي دي په اسلام کې دکار ډگرونه دادي ۱-کرنه اوزراعت ۲-صنعت ۳-تجارت

✓ دکاريگرو ډولونه

۱-دطب، فزيک کېميا اوساينس پوهان ،دپوهنتون استادان ،وزيران ،واليان،عسکري منصب داران ،دکارله حيثه ددوی معاشونه زيات وي.

۲-غيرمتخصص وگړي لکه مزدوران دوی ډېرشمېرلري تنخوايې لږه وي مادي جهدوړاندې کوي معاشونه يې دعرضې اوتقاضا پربنسټ ولاړوي.

۳-سوداگراوکروندگر،دوی هم جسماني جهد ترسره کوي دخپل محصول دتوليدڅخه برخه ترلاسه کوي لکه بزگردخپلې کروندې اوسوداگردخپلې سوداگرۍ څخه گټه اخلي.

۴-ددولت ټيټ رتبه مامورين دوی فکري جدوجهدسرته رسوي دخپلوعلمي اسنادوپه برابرمعاش اخلي؛البتهدټولوهېوادوالودحقوقواوشخصيت په هکله اسلام لاندې ټکي په نظرکې ساتي.

الف- په انساني کرامت کې دټولنې ټول طبقات سره مساوي دي ټول دادم اولاداودالله تعالی بنده گان دي شتمنواوچاروکوته دهغوی دشتمنۍاومشرتابه پربنسټ احترام اوکمزورواونيستمنوته دهغوی دفقراوضعف له امله سپک کتل روانه دی داسې تصورله اسلامي عقيدې څخه انحراف اوبېلتون گڼل کېږي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ب- داچې اسلام هېڅ‌ته امتيازي حقوق نه ورکوي اونه يوه طبقه پربلې مسلطه اوواکمنه ګڼي داسلام دلومړي دورمشرانو واليانو ،پوځي منصبدارانواوعاموماموارينودومره توپيرسره نه درلودسره له دې چې بيت المال له ماله ډک ؤ مګرملي امانت يې باله .

۱-۴-۱۰- دکار شرطونه

✓ دکار وړتيا:لازمه ده چې دکار ټولې لارې چارې وپېژني اوپه هغه وفا وکړي اوپه سمه توګه يې ترسره کړياووړکارځان ته انتخاب کړي داسې کاردې ځان ته نه انتخابوي چې اهليت يې ونه لري.

✓ اخلاص: دکارپه سرته رسولوکې به له اخلاص څخه کاراخلي اوپه سمه توګه او ورين تندي سره به يې سرته رسوي.

✓ په ژمنو وفا: دکارښتن ته لازمه ده چې دکارټول شرايط مراعات کړي چې دکار د تړون په مهال يې کړي وي.

✓ محاسبه او څارنه: په اسلام کې دوه ډوله څارنه شتون لري يوه يې ايماني اوبله يې قانوني.اسلام چارواکوته امرکړی دی چې دژوندپه ټولوبرخوکې قانون پلې کړي اوڅارنه يې وکړي ترڅوعدالت رامنځته شي.

۱۰-۴-۲- دکاريګروحقونه

اسلام دکاريګرودکارتړون اودکاريګروحقوق په لاندې توګه مراعاتوي.

✓ دټاکلې تنخواژرتر ژره ورکول.

✓ دماموارينواوکاريګروله خوا په سمه اوصحيح توګه دکارسرته رسول .

✓ دکارله پيله ورته دتنخوامعلومول ترڅوجهالت پای ته ورسېږي.

✓ دکاردطبيعت اوکيفيت څرګندول.

✓ دکاردمودې ټاکنه .

✓ له دليله پرته دماموارينواودکاريګرودتنخوانه کمول .

✓ له ماموارينواوکاريګروسره له ترحم اوعاطفې څخه کاراخيستل .

۱۰-۴-۳-دکفالت اورعايت حقوق يې

دماموارينواوکاريګرومعاشونه به دهغوی داړتياؤپوره کونکي وي لکه طبي ، ښوونيز ،اوټولنيزخدمات ټول په کې شامل دي.دغه درعيت دحقوقوڅخه په مشرانوڅنې حقوق دي.له مستوردبن شدادرضی الله عنه څخه روايت دی هغه وايي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي (من ولی لناشياً فلم تکن له امراة فليتزوج امراة ومن لم يکن له سکن فليتخذ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

مسکناًومن لم یکن له مرکب فلیتخذ مرکباً ومن لم یکن له خادم فلیتخذ خادماً فمن اتخذ سوی ذلک کنزاً اوابلاً جاءالله به یوم القیامه غالاًاوسارقاً) ژباړه:چاته چې زموږ له خوایوکاروسپارل شوکه مېرمن يې نه وه نوحکومت دې ورته واده وکړي که کورېې نه ؤکوردې ځان ته جوړکړي اوکه سورلی يې نه وه سورلی دې ونیسي اوکه خادم يې نه ؤخادم دې ځان ته ونیسي- چاچې له دې نه پرته څه پيسي اواوښان پيداکړل دقيامت په ورځ به دخاين اوغله په حيث رادرومي .

په يوبل روايت کې راغلي دي دهغه روايت يوه برخه داسې ده (ان اخوانکم جعلهم الله تحت ايديکم فمن کان اخوه تحت يده فليطعمه ممايأکل وليلبسه ممايلبس ولاتکلفوهم مايغلبهم فان کلفتموهم مايغلبهم فاعينوهم) ژباړه: بېشکه ستاسې مسلمان وروڼه الله تعالی ستاسې خادمان جوړکړي دي اوالله تعالی ستاسې ترلاس لاندې ګرځولي دي نودچاچې کوم مسلمان وروردده ترلاس لاندې وي نوچې څه خوري هغه به پرې خوري هغه لباس به ورته اغوندي کوم چې خپله يې اغوندې دومره کارپرې مه باروئ چې دوی يې تحمل نه شي کړای که تاسوددوی له تحمل نه زيات کارپرې کښږود نوبيادې ددې کاريه تحمل کې ورسره مرسته وکړي

۵-۴-۴-دکاريګرداجورې بنسټ صحيح عرف

داسلام سپېڅلي دين دمزدورداجورې لپاره يوه ټاکلې اندازه نه ده ټاکلې ځکه ظروف،شرايط،کار،وخت،دتوليد شوي سامان نرخ،دژوندمستوی داټول يوتربله سره فرق لري په يوروايت کې راغلي دي چې هرکله ابوبکرصديق رضي الله عنه دپېغمبر صلی الله عليه وسلم تروفاته وروسته دمسلمانانوولسمشرانتخاب شوسباته سهاربازارته روان ؤاوپه خپل سريې دسوداګرۍ رخت اچولی ؤ،عمرفاروق اوابوعبيده بن الجراح رضی الله عنهم په مخه ورغلل دواړومشرانوورته وويل داڅه کوې؟ ته خواوس دمسلمانانومشرشوې، هغه ورته په ځواب کې وويل زمااولاداوعيال به څه خوري دواړومشرانووويل موږبه تاته تنخواوټاکونودوی دواړوورته هره ورځ دنيم ګډ په اندازه تنخواوټاکله .

نن ورځ دمعاشونواوتنخواګانوموضوع ټولنيزمصلحت دی اوداسلامي ټولنې دنفوسو لويه برخه رانيسي پرهمدې اساس عادلانه قانون به دغه ستونزه حل کوي اوهرچاته به دهغه دکارمطابق تنخواټاکي په دې برخه کې سستي ظلم اوبې انصافي ګڼل کيږي .

لنډيز

۱ -اسلامي فقه دشرکتونو په اړه دلويديزڅخه ځوارلس پېړۍ سابقه لري په پيل کې شرکت په دوه ډوله ده ۱ - دملکيت شرکت ۲ - دتړون شرکت

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

یوولسم څپرکی

داسلام بانکي نظام

پیلیزه

انسان ټولنیز مخلوق دی غذا،لباس اوکورته اړتیا لري خپلې اړتیاوې دنورو دمرستې څخه پرته سرته نه شي رسولی،په معاصروخت کې بانکي سیستم دضروریاتو دجملې څخه ده.داسلام بانکي سیستم دوحې څخه خړوبیږي

ددغې څپرکي زده کړه ئیزې موخې دبانک معنااومفهوم،تایخچه یې،بانکي چارې داسلامي تمدن په سیوري کې،بانکي چارې دوخت ارزښتناکه اړتیا،دبانک ډولونه،بانکي نظام دپا نګوالی اوسوسیالیزم په سیوري کې،دکاپیټالستي نظام بانکي اصول،داسلامي بانک پیژندنه ،اهمیت اوتاریخچه یې، داسلامي بانکداری اصول، داسلامی بانکونودبری لارې چارې داسلامي بانکونوپرووړاندې خنډونه،داسلامی بانک کاري څرنګوالی ،داسلامی بانک خدمات په ټولنیزه وده کې داسلامي بانکونورول،داسلامی بانکونودبري شرطونه ،داسلامي بانکو نودټولنیز مسؤلیت دګرونه بیان کړو.

۱۱-۱-دبانک معنااو مفهوم

دبانک کلمه دځنو علماءوپه نظردایټالوي کلمې(BANK)څخه اخیستل شوی معنا یې دسرمایي اوزروکارول دي .

ځنې نور یې جرمن لفظ(بیک)څخه اخیستل شوې بولي چې دمشترکې اوګډې سرمایې په معنا ده .

۱۱-۲-جامع تعریف یې

بانک له هغې اداري څخه عبارت ده چې د زرواوپیسو معامله پرمخ بیایي دخلکو پس اندازشوې پانګه دامانت په توګه راټولوي اوبیایي اړوخلکوته دتولیدي اوغیرتولیدي چارولپاره په پورورکوي،په لږ سود یې امانت اخلي او په لوړپوریې په سود ورکوي.

۱۱-۳-دبانک تاریخچه

تاریخ پوهانولیکلي دي چې بانکي چارې دمیلاد څخه اتلس پیړی دمخه دحمورابي تر دورپورې اړیکه نیسي هلته چې دپورونودراکړې ورکړې قوانین یې تنظیم کړل څلور پیړی دمخه دمیلادڅخه یونانیانوهم بانکي چارې کارولې له یونانیانویې رومیانوته هم انتقال وکړ.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۱-۴-بانکي چارې داسلامي تمدن په سیوري کې

دشریعت په رڼا کې مسلمانانو داسلامي دورپرمهال داخلي اوباندنۍ حوالې پېژندلې .زبیربن عوام رضی الله عنه دخلکو مالونه په مکه کې اخیستل اوپه عراق کې وروریې دخلکوحوالې اجراء کولې همدارنګه دبصرې په ښارکې په(۴۰۰هـ)کال خلکوچکونه دسوداګریزواهدافو لپاره په کارول ددې کار لپاره یې مهراوګواهان هم درلودل.

پخواوختونوکې چې پیاوړي اومنظم دولتونه نه ؤهرې خواته دغلواوداړه مارانوزوراوتسلط ؤروپۍ ساتل دځان بلاګرځېدله اوخپل ځښتن ته دهلاکت اوبربادۍ سبب کېده خلک مجبورؤیاتولې روپۍ مصرف کړي اویایې په ځمکه کې ومنډي. په پای کې خلکوخپل مال اودولت ځینو مخورواودقدرت ښتنانوسره امانت ایښوده په پای کې دامانت ساتل زرګرانوونیوه ؛ځکه هغوی سره دجواهراتواوګاڼوذخیرې موجودې وې دساتنې لپاره یې داوسپنې لوی اودرانه صندوقونه اوسیفونه جوړکړي ؤاووسلوال یې هم درلودل.زرګرانوبه سندورکړ،لومړی پلابه یې پیسې هم ورڅخه اخیستلې کله چې زرګرانواو صرافانو ډېره ګټه ولیده؛نودحفاظت کمېشن یې لغوه کړوروسته بیا نوردېرخلک میدان ته ر اووتل دامانتونو دلاسته راوړلو لپاره یې خلکوته تمه اوحرص ورکړاویوڅه اندازه سودیې هم ومانه. لومړی مادرن بانکدلومړي ځل لپاره دایټالیادوینس په ښارکې په (۱۵۸۶)میلادي کال جوړشو.

۱۱-۵-بانکي چارې د وخت ارزښتناکه اړتیا

بانکي چارې دوخت مهمه اړتیاده له دې نه پرته دخلکوژوندسخت ګرځي،داوسنې تمدن لپاره بانکونه لاندې خدمات ترسره کوي.

- ✓ دپیسوساتل اوبدلول.
- ✓ له یوه ځایه بل ته دپیسو حواله کول.
- ✓ په صادراتواوواردا‌تو کې اسانتیاوې ؛داځکه چې بانکونه داعتمادځای وي.
- ✓ بانکونه دشراکتونو سهمونه هم خرڅوي.
- ✓ دمالي سندونوساتنه اودسیاحتي چکونوصادرول.
- ✓ له خلکودمالونوراجمعه کول په صنعت،سوداګرۍ او زراعت کې یې په کارول.

پرهمدې اساس بانکي خدمتونه ددې وخت مهمه اړتیا ده چې ورڅخه غفلت له امکان نه وتلې خبره ده

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۱-۶-دبانک ډولونه

- **مرکزي بانک**

دغه دحکومت بانک وي ديومملکت په نظام کې مهم حيثيت اومقام لري د نوټونو چاپول دمملکت مالي نظام ته قوت بخښل ،په مالي چاروکې دحکومت مشاور ،دبهرونيوپيسو تبادله،دنوروبانکونوڅارنه،دنوروسوداګريزو بانکونو لپاره وروستني پناه ځاى،په زرواوروپيوکنترول،دقيمتونو دپورته کېدواوښکته کېدومخنيوى.

- **تجارتي بانک**

دادګډې پانګې څخه جوړېږي په داخل کې سرمايه برابروي له خلکوامانتونه اخلي بيايې نوروا ړوخلکوته ورکوي دپانګې دانتقال اوساتنې دنده هم اجراء کوي.

- **صنعتي بانک**

دصنعتي ادارومالي اړتياوې پوره کوي دصنعت لپاره اوږده اومتوسط قرضونه ورکوي ديومملکت لپاره صنعتي بانک ضروري دى.

- **زراعتي بانک**

دځمکې څښتنانو ته اوږده اولنډ مهاله پورونه ورکوي ترڅوپرې تراکتورونه،کيمياوې سره اوتخمونه واخلي.په هغوهيوادونو کې چې اقتصادېې په زراعت ولاړوي دغه بانک ډېراړين دى.

- **دتبادلې (صرافي)بانک Exchange Bank**

دابانک دتبادلې اوصرافى کارکوي دنوروهېوادونوکرنسي-اخلي اوخرڅوي يې او دبهروني تجارت لپاره پانګه برابروي خوپه دغوبانکونوپه عمومي ډول دحکومت دبانک له خوابنديزونه لګېدلي وي دمملکت داقتصاد اومالي پاليسى خلاف کارنه شي کولى.

- **دپس انداز(بچت)بانک**

دا بانک دخلکو څخه لږ لږ بچت اخلي او هغه په سود ورکوي اوخلک سودته هڅوي.(۲:۵۰)

۱۱-۷-بانکي نظام دپانګوالې اوسوسياليزم په سيوري کې

هريونظام ځانته اساسات اوفکري بنسټونه لري چې اقتصادي سيستم په هماغو بنيادونوټينګښت مومي .موږ به ددوو معاصرونظامونوکاپېټالستي اوسوسيالستي نظامونو بانکي سيستم ته اشاره وکړواوبيا به وروسته داسلام بانکي نظام ترڅېړنې لاندې ونيسو.

۱۱-۸-دکاپېټالستي نظام بانکي اصول

✓ سودي اصل په دغه نظام کې دسودپربنسټ تعامل صورت نيسي په لږ سود يې اخلي اوپه زيات يې ورکوي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

✓ زیاته ګټه لاسته راوړل :دبانکونوهدف دزیاتې ګټې لاسته راوړل دي ؛اګرکه له اخلاقي ارزښتونواویاد ټولنې له ګټوسره په ټکروي.

✓ دزیاتو ګټو ستونزه: بانک پوروړوته پورورکوي اوزیاته ګټه ورڅخه اخلي دپوردتأخیرپه صورت کې اصل پانګه دګټې سره یوځای په سود محاسبه کېږي دافلاس په صورت کې پرې قانوني اجراءات صورت نیسي په همدې بنسټ اقتصادي ستونزې رامنځته کېږي.

۱۱-۹-دسوسیالستي نظام بانکي سیستم

په سوسیالستي نظام کې ټول بانکونه ددولت په واک کې وي دلته ځانګړي اواجنبي بانکونه شتون نه لري په سوسیالیستي نظام کې بانکي سیستم په لاندې توګه دی.

✓ **دولتي بانک**

دنوټونوچاپول،ددولتي حسابونوساتنه اوددولتي پروژوځارنه.

✓ **سوداګریزبانک**

دبهرونی سوداګری ذمه واري پرغاړه اخلي .

✓ **ذخیروي بانکونه**

دغه بانکونه دخلکوله تنخواګانوڅخه یوڅه برخه په اجباري ډول ستنوي په سوسیالستي نظام کې سودوي ؛مګر په پانګواله نظام کې سوددعرضې اوتقاضاپر بنسټ صورت مومي ؛البته په سوسیالستي ټولنه کې دسود مقداردکمونست ګوند مرکزي کمېټه ټاکي،سره له دې چې مارکسستي نظام په فکري لحاظ سود نه مني او دغه کاردسرمایه دارانه نظام لویه اشتباه بولي مګردواقعیت په ډګربېې له سود ه پرته بل بدیل پیدا نه کړ،په نړۍ وال تجارت کې دوی له سودي تعامل څخه ګټه اخلي

۱۱-۱۰-داسلامي بانک پېژندنه

اسلامي بانک هغه بانک ته ویل کېږي چې ټول فعالیتونه داسلامي شریعت دقوانینو اواصولوپه رڼاکې ترسره کوي.

- **اهمیت یې**

بیله شکه چې بانکونه داقتصاددملادشاتیرحیثیت اواساسي محورګڼل کېږي دخلکو شتمني خوندي ساتي اوهغوته حرکت ورکوي اوله هررازسودي تعامل څخه لېرې وي داسلامي اقتصاددودې اساس ګڼل کېږي.اسلامي بانکونه په اوسني وخت کې داسلامي نړۍ وال خوځښت دهڅوپایله ده په اسلامي نړۍ کې دلویدیځ دپانګواله سودي سیستم لارې چارې په کارواچول شوې له تباهۍاوبدبختۍ نه پرته یې بله لاسته راوړنه نه درلوده.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **تاریخچه یې**

دلومړي ځل لپاره دپاکستان په کلیوالوسیموکې دشلمې پېړۍ دپنځمې لسیزې په وروستیوکې رامنځته شو،دویمه تجربه په مصر،سوډان اوجده اوبیا یې په اسلامي نړۍ کې رواج وموندچې په (۲۰۰۴)کال شمېر یې ۲۸۴ اودکارونو حجم یې ۲۶۱ میلیارده ډالروته ورسېد.

۱۱-۱۱-داسلامي بانکدارۍ اصول

- ✓ په معاملاتوکې دسودنه موجودیت اودمشتریانوسره په ګټه او تاوان کې شرکت.
- ✓ په ټولومعاملاتوکې دظلم نه موجودیت.
- ✓ دټولو هغواجناسو،نه تولیداو نه تعامل چې اسلامي شریعت حرام ګرځولي دي
- ✓ داحتکار څخه ځان ساتل.

۱۱-۱۲-داسلامي بانکونو دبري لارې چارې

اسلام دښمنه ډلې اوافراداسلام داقتصادي نظام اواسلامي بانکدارۍ پرضد ناوړه تبلیغات کوي اووایي چې خلک دزراعت ،تجارت،صنعت دکسب اوکارلپاره پانګې ته اړتیا لري، هېڅوک بې سوده سرمایه نه ورکوي .دپورته شبهاتودحل لپاره به موږ داسلام بې سوده بانکي سیستم تشریح اوداسلامي بانکدارۍ ښې لاسته راوړنې او دبریالارې چارې به په ګوته کړو.

- ✓ په بشپړه توګه دشرعي ظوابطواومقاصدورعایت.
- ✓ دمعاصروپرمختللیووسایلواوابتکاراتو څخه کاراخیستل.
- ✓ دماموړینو ایماني عنصر پیاوړتیا.
- ✓ عام ولس داسلامي بانکونوپه خدماتواواهدافوپوهول اود سودي بانکونوپه زیانونو یې خبرول.
- ✓ ټولو سیمو ته داسلامي بانکونو پراختیا
- ✓ دداسې مالي بازارجوړول چې اسلامي بانکونه ځانته راجلب کړي.
- ✓ داسلامي بانکونو دکړنو قانون جوړول

۱۱-۱۳-داسلامي بانکونو دپرمختګ پروړاندې خنډونه

داسلام اقتصادي نظام داسلامي نظام برخه ده چې اسلامي نظام بشپړ حاکم نه وي اسلامي بانکي نظام لاندې ستونزې لري.

- ✓ بدلېدونکي سیاسي اواقتصادي حالات اوشرایط.
- ✓ اداري فساد او ناوړه اخلاق او دخلکو عدم باور.
- ✓ دمحلي پیسو دنرخ ګډوډي او نه ثبات.
- ✓ دیومنظم قانوني اوتنظیمي کمیسون نه شتون .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- ✓ دمرکزي ديني کمېټې څارنې او تفتيش نشتوالی .
- ✓ دمتخصصينودخاصو شرعي مجالسو،نه شتون.
- ✓ ځانګړی محاسبوي سيستم څکه دلويديزدسودي نظام معيارونه کافي نه دي.

۱۱-۱۴-داسلامي بانک کاري څرنګوالی

اسلامي بانکونه دسودپرځای دپانګې اچونې اسلامي طريقه کاروي دپانګې اچونې اسلامي شکلونه دادي:

- ✓ مضاربت:په دې توګه چې پيسې دبانک وي کاردبل چا ګټه اوتاوان شريک .
- ✓ مرابحه: يوسامان په پيسواخيستل اوپه ګټه يې خرڅول.
- ✓ دسلم بيه: غلې دانې په وړو کې دربيلو څخه مياشت اويادوه مخکې اخيستل
- ✓ مؤجله (نسيا)بيه: يو جنس په نېټه خرڅول
- ✓ اجاره: يوکوراو ځمکه په کرايه ورکول
- ✓ دصنعتي پروژواحياء: دبانک له خواپه مباشر ډول دکارخانوجوړول اواداره کول.
- ✓ حسنه پور: خلکو ته دلنډې مودې لپاره حسنه قرض ورکول.

۱۱-۱۵-داسلامي بانک خدمات

- جاري حساب(Current account)

دغه دمضاربت اومشارکت په کاته کې نه وي بانک يې يواځې دساتنې وظيفه پرغاړې لري دپيسو څښتن يې هروخت وېستلی شي.

- دپس انداز حساب

په دغه حساب کې ګټه نه وي مګردبېرته ورکولو په صورت بانک د تشويق په خاطر يوڅه ورکوي دغه کارروا اوسود نه ګڼل کېږي.

- دپانګونې حساب(Investment deposit)

دغه په مضاربت بانک ته پيسې ورکول په ګټه اوتاوان کې شرکت دی چې ددوه اړخيزې موافقې پراساس يې سلنه ټاکل کېږي.

- دحسنه پور حساب

بانک دخلکوامانتونه دقرض په توګه اخلي څکه چې دقرض په ډول يې ترلاسه نه کړي ددې پيسواستعمال ورته جوازنه لري دپيسو څښتن يې هروخت وېستلی شي په دغه صورت کې بانک دچا څخه فيس اوکمېشن نه شي غوښتلی.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **دپیسو دلیږدونې خدمت**

اسلامي بانک دنوروبانکونو په څېرله یوه ځای نه بل ځای ته دپیسودحواله کولوکارهم سرته رسوي اوپه دې کاریوڅه کمېشن اخلي چې شرعاً جوازلري .

- **داخلاقي ارزښتونو رعایت**

په معاملاتوکې داسلامي اخلاقي ارزښتونو رعایت اودملت په اقتصادي اوټولنیزه وده کې ونډه اخیستل اداري اومالي خدمات خلکوته وړاندې کول.

- **داجرت په مقابل کې کار**

بانک ځنې مفیداوضروري کارونه سرته رسوي او په مقابل کې مزدوري اخلي دخلکو دملکیتونوخرڅول دتجارت مال راغوښتل په ریل اوموټرو کې یې بارول اودنورودفترونوڅخه یې راخلاصول دخپلومراجعینومنقوله اوغیرمنقوله دارایي اخیستل او خرڅول صنعت کارانواوبزګرانوته مشورې ورکول.

- **خلکو ته قرض ورکول**

په دې کارسره بانک هېڅ عوض نه اخلي بانک په خپله بودیجه کې دې کارته پیسې مختص ګرځوي.دلنډې مودې قرض ورکول ډېراهمیت لري،ځنې وخت سوداګریز،صنعتي،کرنیزو اوګټوروپروژو ته فوري اړتیاوي په دې توګه چې یو سوداګر دبېرون څخه مال راغواړي اوهېواد ته رارسېږي ؛نودټکس اومحصول لپاره سرمایه ضروري وي اوداکارله قرضه پرته امکان نه لري دقرض لپاره وخت باید بانک خلکو ته څرګند کړي.په کومو بانکونو کې چې دمضاربت کارکېږي هغوی باید چا ته دومره قرض ورنه کړي ځکه کېدای شي ددې څخه خلک بده استفاده وکړي اوبانک تش کړي له بل لوري دقرض په بېرته سپارلوکې غلطي اوبې ځایه تعطیل رانه ولي،دقرض په مقابل کې دضمانت اخیستل هم ضروري دی.

۱۱-۱۶-په ټولنیزه وده کې داسلامي بانکونو رول

- **زکات**

زکات داجتماعي تکافل دفقراوبېکارۍ دله منځه وړلوبنسټیزه وسیله ده اسلامي بانکونه دزکات صندوقونه جوړوي اوددې لپاره خاصه پانګه ټاکي دغه پانګه دبانک دنوروحسابونواواداري څخه ګوښه وي دزکات صندوق دټولنیزژوندپه بهبود کې پوره ونډه اخلي اودفقراوغربت دله منځه وړلوهڅه کوي دمصیبتونوکچه راټیټوي خلکو ته دکارزمینه برابروي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **دزکات دصندوق سرچینې**
- ✓ دبانک دګډونوالو شرعي زکات
- ✓ ډالۍ او خیراتونه
- ✓ جاریه صدقه
- **دلګښت ځایونه یې**
- ✓ بې وزله فقیران اومسکینان
- ✓ بې وزله یتیمان
- ✓ قران کریم دحفظ حلقات اودیني مدرسې
- ✓ په بې وزله هېوادونوکې داسلامي مراکزوتأسیس
- ✓ مصیبت ځپلوسره مرسته
- ✓ پوروړوسره تعاون
- ✓ حسنه پور
- ✓ بې وزلو ته دنکاح بندبست کول اودپېغلو ودول

۱۱-۱٦-۱-داسلامي بانکونو دبري شرطونه

- ✓ داسلامي شریعت احکامو ته ژمنتیا.
- ✓ دقیادت اومشرتابه باتجربه،مسلکي امانت لرونکي مشران درلودل.
- ✓ ددندواومسؤلیتونوروښانه شرعي،فکري تګلارې لرل.
- ✓ څرګنداوواضح پلان .
- ✓ دکړنو لپاره دوام داره ارزونه اوڅارنه
- ✓ خپله پاملرنه میداني څېړنواو بحثونو ته اړول
- ✓ دحکومتونوله خوامرسته اوخنډونه لېرې کول

۱۱-۱۷-۲-داسلامي بانکونودټولنیزمسؤلیت ډګرونه

داسلامي بانکونوپرمخ بیوونکې ټولنیزې چارې دادي

- ✓ داسلامي بانک له خوادزکات دصندوقونوپرانستل اوپه ښه توګه یې مصرفول.
- ✓ دحسنه پورورکول اوپه سالمه توګه داسلامي پروژو په تمویل کې برخه اخیستنه
- ✓ .لېرې پرتو سیمو ته داسلامي داعیانو استول.
- ✓ جوماتونو سره مرسته.
- ✓ تعلیمي مراکزوته مرسته ورکول.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- ✓ داسلامي کتابونواو نشراتوخپرول.
- ✓ داسلامي کنفرانسونوسره همکاري.
- ✓ دبې سوادی په له منځه وړلوکې مرسته.
- ✓ خلکوته دکورونو تهیه.
- ✓ دناروغانوسره مرسته.
- ✓ دحوادثو دپېښېدلوپه مهال مرسته.
- ✓ دغیراسلامي عاداتواوتقالیدوپه له منځه وړلوکې مرسته کول.

۱۱-۱۷-۳-دستونزو څخه دوتلولپاره سودي سیستمونه اسلام ته نېژدې پالیسي غوره کوي

- ✓ **دمارشال پروژه**

په دوهم نړی وال جنګ کې چې اروپاپه کنډواله بدله شوه ددوباره ودانی لپاره یې دامریکامتحده ایالاتودباندنیوچاروزیرجارج مارشال په (۱۹۴۷م)کال یوه پروژه وړاندې کړه چې وروسته بیا دده په نوم ونوموله شوه دامریکا متحده ایالاتوددغو مرستو ۹۰٪ له سوده پرته او ۱۰٪ یې سودي پورۇ چې ۲،۵٪ سود یې درلود چې په پنځه ویشت کلونو کې به یې ادا ء کوي دقران عظیم الشان حکم دی چې پوروړي ته دشتمن کېدوتروخته بې سوده پوروکړی شي

لنډيز

۱-په معاصر وخت کې بانکي نظام بشري ضرورت دی بانک ایتالوي کلمه ده معنا یې دسرمایې او زرو کارول دي ځیني یې جرمن لفظ بولي چې معناً یې دمشترکې او ګډې سرمایې په معنا ده.

۲-تاریخ پوهانو لیکلي دي چې بانکي چارې دمیلاد څخه اتلس پیړی مخکې دحمورابي تر دور پورې ارتباط نیسي داسلامي شریعت په رڼا کې مسلمانانو هم داخلي او باندنی حوالې پېژندلې زبیر بن عوام رضی الله عنه دغه کار کاوه.

۳-مګر لومړی ماډرن بانک دایټالیا د وینس په ښار کې په(۱۵۸٦م)کال جوړ شو دوهم بانک په(۱٦۹۴م)کال په انګلیند کې جوړ شو.

۴-بانکي چاري دوخت مهمه اړتیا ده دپیسو ساتل او بدلول دپیسو حواله کول دمالي سندونو ساتنه او سیاحتي چکونه صادرول.

۵-بانک ګڼ ډولونه لري مرکزي بانک تجارتي بانک،صنعتي بانک، زراعتي بانک، دتبادلې بانک اودپس انداز بانک

٦-په کاپیټالستي نظام کې بانکي نظام په سود ولاړ وي او زیاته ګټه تر لاسه کوي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دولسم څپرکی

دبیمې ترون Incurance

پیلیزه

حقیقت دادی چې بیمه دغیراسلامي ټولنې زیږنده ده قانوني سرچینه یې وضعي قوانین اودلویدیز دودونه دي چې له اسلام سره هیڅ اړخ نه لګوي.ټولوته څرګنده ده چې صیهونیزم دوه تېزې وسلې داسلامي امت پرخلاف کاروي یو یې نشرات اومېډیا،مطبوعات دفلمونودتولیداوخپرونوشرکتونه،دخبر رسولوایجنسي اودویمه یې ددولتونواوملتونوپه شتمنیوحاکمیت دی چې ترټولومهم فعالیت یې دتجارت بیمه ده چې دژوند،صحت اوحوادثوضدبیمه دومره مال راغونډولی شي چې دیوهېوادله مصارفوڅخه به زیاته وي.په دغه برخه کې به موږدبیمې پېژندنه،دبیمې پیدایښت اوخپرېدا،په لویدیزکې یې درامنځته کېدوظروف اودبیمې ډولونه وڅېړو.

۱۲-۱-۱پېژندنه یې

بیمې ته په عربي ژبه کې تامین وایي تامین دوېرې ضد دزړه سکون او اطمینان ته ویل کېږي.بیمه په حقیقت کې دیو شرکت اویو شخص ترمنځ دترون نوم دی چې نوموړی شرکت به دترون سره سم دحادثې پروخت مال ورکوي په دې شرط چې دویم لوری به دپیسو قسطونه شرکت ته سپاري چې دې ته دبیمې قسطونه وایي

۱۲-۱-۲- دبیمې پیدایښت او خپرېدا

سوداګریزه بیمه دایټالیا په جنوب کې په پنځلسمه میلادي پېړۍ اودبیمې لومړی قانون په (۱۶۰۱)م کال دملکې الیزابت په دوراوپه (۱۶۶۶)م کال دلندن ښاردسوزېدو څخه وروسته رامنځته شو .داتلسمې پېړۍ په نیمايي برخه کې دامریکا متحده ایالاتو او په نولسمه پېړۍ کې عربي نړۍ ته انتقال شوه هر څومره چې انساني فعالیتونو وسعت پیداکاوه په هماغه انډول بیمې دغوبرخوته پراختیا موندله،عادي وګړي،سوداګر،سیاستوال،پوهان او ټول خلک یې په عملي کولولاس پورې کوي.

۱۲-۱-۳-په لویدیزکې یې درامنځته کېدوضعیت

- **ټولنیز ظروف**

۱-دکاریګرواوپانګوالوترمنځ دطبقاتي اخ اوډب نه وروسته دکاریګرودوضعیت دسمون لپاره بیمه رامنځته شوه.

۲-دکورني نظام شړېدل اودخلکو ترمنځ دواټن درامنځته کېدو پرمهال .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۳-ددیني تصوردړنګېدواودمادي مسلکونو رامنځته کېدوله امله

- **اقتصادي ظروف**

۱-دصنعت پرمختګ او دسامان الاتو خپرېدا.

۲-دبانکونورامنځته کېدل او خلکوپه لاسونوکې دمال زيات والی.

۳-په سوداګريزوصنعتي برخوکې پانګونه.

۴-دبیمه شرکتونو له خوااعلانونه اوناري سورې اودېرسترمالونه په خپل لاس کې لرل

۵-په جوازاوعدم جوازيې دمسلمانانو ناپوهي.

۶-په جبراوزوردبيمې په ترويج فشارلکه دموټروپه حوادثو،کارخانواوداسې نور...

دغه ټول شرايط ددې لامل وګرزېدل چې په لويديز کې بيمه شرکتونه رامنځته شي دلويديزاودختيځ په ټولوهېوادونوکې بيمه خپره شوه ،سوداګر،سياستوال،پوهان اوعام عادي وګړي يې په عملی کولو لاس پورې کوي.

۴-۱-۱۲-دبيمې ډولونه

بيمه دموضوع په لحاظ ګڼ ډولونه لري

۱-داشياؤبيمه لکه د سوداګريزوتوکوبيمه

۲-دبل چاپرضدبيمه دمثال په توګه ديوموټربيمه کول په دې شرط چې په خطاسره څوک ووهي اويادیوچامال ته زيان ورسوي.

۳-دژوندبيمه کول:په داسې توګه چې ديوشخص له مړينې وروسته به دنوموړي شخص کورنۍ ته پيسې سپاري .

- **دتګلارې په حيث**

دتګلارې له حيثه بيمه په دوه ډوله ده

۱-تعاوني بيمه

دغه له هغې بيمې څخه عبارت ده چې ديوشاراويادیوه کلي اوسېدونکي يې له خطرونوسره دمقابلې لپاره ترسره کوي هريوتن دخپلې برخې سره سم په دغه مرستندويه صندوق کې برخه اخلي دغه دبيمې لومړنۍ تګلاره ده

۲-سوداګريزه بيمه

دغه له هغې بيمې څخه عبارت ده چې دبيمه کونکي اودبيمې دشرکت ترمنځ ترسره کېږي په دې شرط چې مستامن(بيمه کونکی)به دهغه زيان په مقابل کې چې دپېښېدلوخطره يې ده په

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

تاکلیووختونوکې خپل قسطونه سپاري هغه تعویضي قسطونه چې زیات شي دابه دشرکت لپاره گټه شي چې په ډېرودقیقوحسابونویې داحتمالي زیان ځخه کموي .

۱۲-۵-۱-دسوداگریزې بیمې شرعي حکم

دبیمې موضوع په شرعي چاپېریال کې ترسختوگټوبحثونولاندې نیول شوې ده له دې جملې څخه هغه څېړنه ده چې داسلامي اقتصادلومړي کنفرانس ته چې په ۱۳۹٤ هـ کال په مکه مکرمه کې جوړشوی ؤوړاندې کړی شود دبیمې په هکله دکنفرانس څېړنې پېلاندې توگه پای ته ورسېدلې کنفرانس په دې هکله خپل نظر داسې څرگند کړ :سوداگریزه بیمه چې تجارتي بیمه شرکتونه یې په چاروبوخت دي دمرستې اوټولنیزتکافل شرعي صبغه(رنگ)نلري داځکه چې په دې کې شرعي شرطونه پوره نه دي کنفرانس وړاندیزوکړچې داسلامي شریعت اوداقتصادله متخصصینوڅخه دې یوه گډه کمیټه جوړه کړی شي چې دسوداگریزې بیمې څخه پرته دبیمې داسې شکل وړاندې کړي چې له سوداودوکي څخه پاك اودمرستې مطلوب اومقصودي شکل څرگندکړي. په دې هکله دنظریاتوله تبادلې وروسته دکمیټې له خوادسعودي عربستان حکومت داسلامي فقهې ټولنې ته یوپرېکړه لیک وړاندې کړی شوچې دسوداگریزې بیمې په ټولواشکالودتحریم پرېکړه اعلان کړي برابره خبره ده که هغه دځان بیمه کول وي اوکه دسوداگریزسامان اوداسې نورو.....

دبیمې دعدم جوازاوحرمت حکم دستروعلماؤاسلامي قانون پوهانوپه غونډه کې چې په ۱۳۹۷/٤/٤ هـ کال دریاض په ښارکې جوړه شوې وه په همدې توگه داسلامي فقهې ټولنې په خپله لومړنۍغونډه کې چې په مکه مکرمه کې دشعبان دمیاشتې په لسمه نیټه په ۱۳۹۸ هـ کال جوړه شوې وه خپلې پرېکړې په دې توگه اعلان کړې.

۱-دبیمې تړون دهغوتړونونوله جملې څخه دی چې عوض یې احتمالي اوپه زیاتې دوکې مشتمل دی داځکه چې حادثه څینې وخت کېدلای شي رامنځته اوکله رامنځته نه شي نوپه ورکوونکې اواخیستونکې دواړوکې جهالت پروت دی دبیمې تړون دقمار(جواری)داشکالوله جملې څخه ده داځکه چې په مالي عوض کې یې مالي مخاطره موجوده ده په داسې حال کې چې قمارناروااکاردی.

۲-په سوداگریزه بیمه کې نسیااوزیاتی حرام کړی شوی سود موجوددی

۳-په حقیقت کې سوداگریزه بیمه دناروامسابقوله جملې څخه ده .

۴-دبیمې په تړون کې له مقابل عوض څخه پرته دبل چادمال اخیستل دي اودغه کارحرام گڼل کېږي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۵-دسوداگریزې بیمې په تړون کې په یوشخص هغه شی لازمیږي چې شریعت لازم گرځولی نه دي داځکه چې بیمه کونکي ته خو لا تزاوسه څه خطراوزیان نه دی متوجه شوی اونه یې دزیان اسباب برابرشوي په حقیقت کې تړون دخطردپیښېدودضمانت پراساس رامنځته شوی چې بیمه کوونکي بیمه شرکت ته ورکړی دی نوبیمه شرکت خودبیمه کونکي لپاره هیڅ کارندی کړی نوپردې اساس دغه کارنارواده

۶-۱-۱۲-د بیمې شرعي بدیل

داسلامي پوهانویولوی هیئت په خپله لسمه غونډه کې چې دریاض په ښارکې په ۱۳۹۷/۴/۴ هـ ق کال جوړه شوې وه دمرستندویه بیمې جوازتصویب کړ،اوهمدغه پریکړه داسلامي فقهې ټولنې په خپله لومړنی ذکرشوې غونډه کې دلاندې دلایلو په اقامه کولوسره تائیدکړه

۱_ مرستندویه بیمه:په دغه بیمه کې عوض نه اخیستل کېږي بلکې دناگواره پېښو په مهال مرستندویه شرکت ځان ورړسوي زیان اوښتونکوته نغدې پیسې اویادجنس په توگه مرسته ورکوي،نودمرستندویه بیمې ټولنه نه دسوداگری موخه لري اونه دگټې وټې چې دنوروخلکوله مالونوڅخه یې ترلاسه کړي بلکې هدف یې دخطرویش اودزیان تحمل وي .

۲_ مرستندویه بیمه له نسیااوزیاتي سودڅخه پاکه اوسپېڅلې وي دسهمونودڅښتنانوپیسې نه سودي وي اونه په قسطونو باندې سودي معاملې ترسره کوي

۳_ په تعاوني بیمه کې سهم اخیستونکو ته څه گټه نه رسیږي ځکه دوی له عوضه پرته خپلې شتمنۍ تقدیموي نوپه دې کې نه مخاطره نه دوکه اونه قماروجودلري البته سوداگریزه بیمه سوداگریزه مالي معاوضه ده.

۴_ ځینوسهم اخیستونکوته لا زمه ده چې دتعاوني بیمې قسطونه په گټه وټه اوسوداگری کې په لگښت ورسوي ترڅو هغه هدف ترسره شي چې دغه شرکت ورته جوړ شوی برابره خبره ده چې دتنخواه په مقابل کې دغه کارترسره کوي اوکه په خیراتي توگه

نوپردې اساس داخبره څرگنده شوه چې سوداگریزه بیمه باطل اوناروانړون دی داځکه چې نه یې اخلاقي موازین په رسمیت پېژني اونه دیني داځکه چې دغه رنگ بیمه له فساداو شرڅخه ډکه وي اودلویوگناهونومجموعه جوړوي په ځانگړې ډول سود،اسلامي بدیل یې تعاوني تبادلي جایزه بیمه ده چې دټولواسلامي پوهانوپه اتفاق نه یواځې روابلکې دعبادت او دثواب وړگڼل کېږي ځکه چې دمرستې له چاروڅخه ده په داسې حال کې چې اوس داسلامي بیمې شرکتونه په دوبۍ او جده کې قایم شوې په همدې توگه داسلامي مضاربت پراساس دبانک تنظیم چې دخلیج اسلامي شرکت رامنځته کړی همدارنگه یې دفیصل اسلامي بانک په سوډان کې هم ترسره کوي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۲-۲-۱-دمزارعت تړون

په کوموهېوادونوکې چې هلته صنعت پرمختګ نه وي کړي تمرکز په کرکيله وي مزارعت په لغت کې دزرع څخه ده اوزرع کښت ته ويل کېږي په قانوني اصطلاح دکښت په خاطرخپله ځمکه بل چاته سپارل دي په دې توګه چې دحاصل نيم اويادرېيمه برخه ياکم اويازيات به ددواړودتوافق پربنسټ دکرونده ګروي.

۱۲-۲-۲-مشروعيت يې

دغه کارجايزدی داځکه چې يو شخص ځمکه لري اوبل مهارت اوپوهه ددې مثال دمضاربت په شان دی ځکه چې ددواړه جهتونو لپاره ګټه ده . پيغمبرصلی الله عليه وسلم دخيبرځمکه په دهقاني ورکړې وه اصحابوکرامو هم دغه کارکړي ؤ .

۱۲-۲-۳- فضيلت يې

.امام قرطبي يې کفا يي فريضه بولي دوخت حاکم ته لازمه ده چې خلک په دغه کاروګوماري دحضرت انس څخه روايت دی پيغمبرصلی الله عليه وسلم فرمايلي دي (مامن مسلم يغرس غر ساويزرع زرعافيأکل طيراوانسان اوبهيمة الاکان له صدقه) بخاري ژباړه :هېڅ يو مسلمان داسې نشته چې يوه ونه اويايو کښت وکري چې بياکوم مارغه ، انسان اويايوڅاروی ورڅخه خوراک وکړي دغه ټول دده لپاره صدقه اوخيرات دی .

دحنبلي فقهاؤ،امام محمداوابويوسف اوامام ابوحنيفه رحمة الله عليه دفتوی پربنسټ دمزارعت يورواشکل دادی چې زمکه ،تخم ،اودکرکيلي په اسبابوکې بزګراودځمکې څښتن شريک وي حاصل به په نيمايي اويادرېيمي برخې ددواړولوريودخوښې شوې پرېکړې پربنسټ وېشل کېږي

۱۲-۲- ۴- باغواني

په فقهي اصطلاح کې يې پېژندنه:دونوداوبه کولوعقدته ويل کېږ ي په دې توګه چې دباغ دمېوويوه معلومه برخه به ده ته ورکول کېږ ي .

۱۲-۲-۵-دباغواني ارکان

۱-عاقدان (مالک اوکارګر) ۲-کار ۳-صيغه (ايجاب اوقبول)

دحنفي فقهاءوپه نېزددباغوانی دکارساحه ميوه لرونکې ونې دي لکه دخرما، انګوروااومڼواوداسې نوروونې.... څنې نوريې په غيرمثمروونوکې هم روا بولي په دې توګه چې دمحروقاتو اواسبابولپاره په اوبه خورلاس پورې شي.

۲- دباغوانی دعقد دواړه اړخونه به عاقل اوبالغ وي . پردې الفاظوبه عقد ليکل کېږ ي چې دغه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

باغ مې تاته داوبه خوراودونودخدمت په موخه په ډربیمه اویاڅلورمه برخه مېووتاته درکړ،هغه به وايي ماقبو ل کړ دواړه به يې لاسلیک کوي.

٦-٢-١٢- دباغوانی انتهاء

داچې دباغوانی موده پای ته ورسېږي اویا یوتن دعاقدینوڅخه وفات اویادعذرله کبله تړون فسخه کړی شي

لنډیز

دبیمې تړون : دنویو تړونونودجملې څخه ده پانګوالې نظام رامینځته کړې ده هدف یې دمال ساتنه اودقیمت تضمین دی یوفرد اویایوشرکت تړون کوي چې دحادثې پروخت به مال ورکوي په دې شرط چې بل لوری به دبیسوقسطونه شرکت ته سپاري

ډولونه يې : ١ـ داشیاؤبیمه لکه سوداګریزسامان ٢ـ دبل چاپرضد بیمه لکه دموټروهل اویادچامال ته زیان رسول

٣ـ دژوندبیمه

۴:دتګلارې له حیثه په دوه ډوله ده ١ـ تعاوني بیمه ٢ـ سوداګریزه بیمه

حکم يې : سوداګریزه بیمه روانه ده مګرتعاونی جواز لري

پو ښتنې

١- بیمه راوپېژ نئ

٢- دبیمی دپیداینبت اوخپر ېدا په هکله خپل معلو مات ولیکئ

٣- په لویدیز کې دبیمې درامنځته کېدو ظروف اوشرایط ولیکئ

۴-دبیمی ډولو نه ولیکئ

۴-ناروابیمه کومه ده ؟

۵-دناروابیمی بدیل تعاوني بیمه شرحه کړي ؟

٦-دمساقات ارکان ولیکئ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دیارلسم څپرکی

دتبرع عقدونه

(وصیت ، هبه،حسنه پور،امانتونه،عاریة،گروی)

پیلیزه

ټولنیزژوند دبشریمرستوڅخه پرته امکان نه لري مسلمانان باید یودبل مرستند وی واوسي په ستونزواومشکلاتوکې باید یوبل ته دورورگلوی اومرستې لاسونه ورکړي په قران عظیم الشان اونبوي سنتوکې پردې خبره زیات تاکید شوی له همدې مورږ په دغه څپرکې کې دځنوتبرعي عقدونونمونې ذکرکوؤچې ټولنیزژوند ته اساتیاپه برخه کوي دهغودجملې څخه وصیت، هبه ، حسنه پور،ودیعه اوامانت، عاریة اوگروي څېړل شوې .

۱۳-۱-وصیت

۱۳-۱-۱- لغوي پېژندنه

په لغت کې بل چاته دیوکاردکولوحکم ته وایي برابره خبره ده که په ژوند وي اویاله مرگه وروسته،اطلاق یې بل چاته دمال په ورکولوسره هم کېږي.

۱۳- ۱-۲-اصطلاحي تعریف

له مرگه وروسته بل چاته دتبرع په توگه دخپل مال دتملیک څخه عبارت دی . برابره خبره ده که دغه وصیت دعین لپاره وي اویا دمنا فعوپه خاطر.

۱۳-۱-۳- دوصیت تاریخي شالید

دغه ؤډېریوپخوانی رایج نظام دی په رومي ملت کې به اجنبې خلکو ته کېده اوخپل وارثان به یې ورڅخه محروموِل. اوس هم په لویدیزوهېوادونوکې خلک خپل مالونه پیشوگانو اوسپیانوته دوصیت په توگه تملیک کوي .

داسلام دځلانده لمرپه راختلو سره دظلم اوجهل تیارې په روښانه سباؤون بدلې شوې په پیل کې دمیراث داحکامودنزول څخه دمخه موراوپلاراوخپلوانوته به وصیت کېده مگرڅه وخت چې دمیراث بشپړ قوانین رانازل شول نودوصیت ددوو قیوداتو په درلو دلو سره روا وبلل شو .

۱ –دوارثانو اجازه

۲ په دریېمه برخه یې تحدید.

دټول مال دوصیت حق ورڅخه سلب وگرزېد .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳-۱-۴- ډولو نه يې

۱- مطلق : داچې فلا نکي ته مې دغه وصيت کړی دی .

۲ – مقيد : داچې ووايي که ددغه رنځ څخه وفات شوم اويا په دغه ښاراويادغه سفرکی فلاني ته وصيت ليکم

۱۳-۱-۵- مشروعيت يې

په قران عظيم الشان نبوي سنتواودامت په اتفاق اوپه عقل سره ثا بت دی قران عظيم الشان فرمايي ﴿ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا ٱلْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ بِٱلْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾ ﴾البقرة

نبوی سنت : سعدابن ابی وقاص ته رسول الله صلی الله عليه وسلم ويلي ؤ که وصيت کوې دريمه برخه کې يې وکړه دريمه برخه زياته ده .

په دې هکله نورډېرګن روايا ت دي .

دامت اجماع هم دوصيت په ثبوت دلالت کوي اودعقل غوښتنه هم همدغه ده چې خلک وصيت ته زياته اړتيا لري ځکه دژوند په ډګربه ورڅخه ډېر زياتی اوکمی ښويوی تلافي يې يوازې په صيت سره ترسره کېږ ي .

۱۳-۱-٦- حکمت يې

دغه دتولوتبرعاتوسبب اودګټې دحا صلولو لاره ده .

۱۳-۱-۷- دوصيت ډولونه

۱ –واجب : دامانتونو اونامعلومو پوروونودواپس کولو،دزکات ،دروژې اودلما نځه دکفاراتو اونورو ...

۲ –مستحب : هغه خپلوانو ته وصيت کول چې په ميراث کې يې برخه نه وي اويادخيردچارو لپاره وصيت درواخله

۳ –تحريمي مکروه : فاسقانواوفاجرانوته دمال وصيت اودمعصيت په کاروصيت لکه دکليسا اودرمسال ترميم اويادګمراهی دکتا بونوچاپول اوداسې نور ..

۱۳-۱-۸-دوصيت ارکا ن

۱ –يوازې ايجاب دی په دې توګه چې ووايی فلاني ته مې وصيت کړی دی دجانب مقابل له خوا قبول رکن نه بلکې شرط دی .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳-۱-۹- دوصیت دانعقاد کیفیت

دوصیت انعقادپه وینا اولیکلوسره ثابتېږي وینا په دې توگه چې په ډاگه ووایي تاسوگواه اوسئ فلاني ته مې په دومره مال اویاځمکې اویابل شي وصیت کړی دی ؛البته لیکل هم دوصیت ثبوت دی چې گواهان موجو دوي .

۱۳-۱-۱۰-په قبو ل کې دفوریت مسئله

داسلامي فقهاؤدرایې په یووالي په ټاکلې موده کې قبول اوفوریت شرط نه دی بلکې پراخه وخت لري له وفاته وروسته جواز پیداکو ي اگرکه اوږ ده موده ونیسي.

۱۳-۱-۱۱- دوصیت دنفاذما نع

وارث ته دمال وصیت روانه دی ؛ځکه چې دپیغمبرعلیه السلام فرمان دی چې وارث ته وصیت نشته .

۱۳-۲-هبه (ډالی)

۱۳-۲-۱- تعریف اومشروعیت

دهبې ،صدقې اوهدیې معناگانې سره نږدې دي که چېرته یې هدف دالله تعالی رضا او اړمن شخص ته خیرات ؤنوداصدقه شوه اوکه چېرته یې دیو چا دعزت ، ویاړاومحبت لپاره وړاندې کړه نوداهدیه اوډالی شوه اوکه دعزت په خاطر نه وه نوداهبه شوه .

۱۳-۲-۲- په شرعي اصطلاح کې

دغه یو عقد دی چې دژوند په مهال بلاعوضه تملیک افا ده کوي.

۱۳-۲-۳-مشروعیت یې

هبه جایزاومستحب کاردی قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمایي ﴿

وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةٗۚ فَإِن طِبۡنَ لَكُمۡ عَن شَيۡءٖ مِّنۡهُ نَفۡسٗا فَكُلُوهُ هَنِيٓـٔٗا مَّرِيٓـٔٗا ﴿٤﴾

﴾النساء:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي (تها دواتحا بو ا) ژباړه : تاسې یوبل ته ډالی ورکوئ دتاسو به یو تربله محبت اومینه زیاته شي دټول امت په اتفاق سره هبه رواکاراویوتربله مرسته ده.

۱۳-۲-۴- دهبې ارکان

ایجاب اوقبول ،واهب اوموهب له اوصیغه ده .

په واهب کې شرط دادی چې دی به روغ رمټ اودخپل واک څښتن وي داکثروفقهاءوپه نېزدکه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

چېرته يورنځوريوچاته يوشي وبخښلو اوبيا وفات شو دده ورکړه درېيمه برخه مال کې صحت پيداکوي دوه نورې برخې دوارثانو حق دي، په موهب (ډالۍ کړی شوې شي) کې شرط دادی چې هغه شی به مملوک وي صيغه يې هديه ، هبه ، عطية ،نحله اوداسې نور... ټولې صحي دي .

۱۳-۲-۵- دموهوب(دډالۍ کړی شوي) شرط

چې کوم شی په ډالۍ ورکول کېږي لاندې شرطونه لري .

۱ – دهبه کولو پروخت به موجودوي

۲ –متقوم مال به وي نوپردې اساس داصيل شخص، مردارې اووينې خرڅول روانه دي

۳ – دواهب په تصرف اوملکيت کې به وي .

۴ – داچې جلا به وي دمشترک کورهبه صحت نه لري.

۱۳-۲-٦- دهبې دپېرته واپس کېدلو موانع

که چېرته هبه کونکی وغواړي بېرته يې ترلاسه کړي په لاندې صورتونو کې دواپس کولو حق نه لري .

۱ – چې په هبه کې متصل زياتوالی رامنځته شي

۲ – چې (موهوب له) وفات شي.

۳ – چې دهبې په مقابل کې عوض ترلاسه کړي .

۴ – چې دموهوب له ملکيته ووزي

۵ – دزوجيت لامله

٦ – دقرابت له امله

۷ – دهبې دهلاک اواستهلاک له امله .

۱۳-۳-قرض حسن (حسنه پور)

دانسان ژوند له ستونزو سره مل وي ځنې وخت له يوچاسره پيسې وي ځنې وخت نه وي دتنګسې په حالت کې يومسلمان بل ته دمرستې لاس اوږ دوي له همدغه امله په اسلام کې دحسنه پورستراجراوثواب دی .

۱۳-۳-۱- دقرض لغوي معني

په لغت کې غوڅولو ته وايي داځکه چې همدغه مال دپو رورکونکي دمال برخه ده چې پوروړي ته يې جلا کړی دی .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698 Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳-۳-۲- دقرض اصطلاحي تعريف

حسنه پوردمثلي مال دورکړې تړون دی چې له يوڅه وخت وروسته به يې خپل څښتن ته سپاري.

۱۳-۳-۳- مشروعيت يې

په نبوي سنتو اودامت په اتفاق سره جايزدی له ابن مسعود رضی الله عنه څخه روايت دی پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي (مامن مسلم يقرض مسلما قرضامرتين الاکصدقة مرة) ابن ماجة ژباړه :هيڅ يومسلمان داسې نشته چې بل ته دوه ځله پورورکړي؛مگر داسې ده لکه چې خيرات يې کړي وي .

۱۳-۳-۴-عاقد اودعقد صيغه يې

دقرض عقد دلاندې شرايطو پربنسټ صحت مومي

۱- دعا قدينو عقل اوبلوغ

۲- ايجاب اوقبول

۳- دقرض اوسلف په لفظ سره هغه شی چې قرض په کې پيدا کوی هغه مثلي شيا ن دي لکه مکيلات اوموزونات اوهغه شيان چې شمېرل کېږ ی لکه هگی اوچارمغزاوگزکېدونکی شيان لکه رخت دډوډی قرض هم صحت لري .

۱۳-۴-وديعة

۱۳-۴-۱- لغوی پېژ ند

وديعة په عربي ژبه کې پرېښودلو ته وايي

۱۳-۴-۲- په اصطلاح کې

دخپل مال په ساتنه بل څوک گومارل . صراحة اودلا لة

۱۳-۴-۳-حکم يې

مستحب دی الله تعالی فرمايي ﴿ وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَن يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

دټولو اسلامي علماءو پرې اتفاق دی داځکه چې خلک ورته اړتيا لري

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۳-۵- رهن (دګروی تړون)

۱۳-۵-۱-تعریف

دغه له هغه مال څخه عبارت دی چې د(پور)وثیقه ګرځي دغه تړون په کتاب الله،سنتو،اجماع اوقیاس سره جایز دی،ټولواسلامي پوهانودګروی په جوازاتفاق کړی دی

۱۳-۵-۲-دمرهونې شرایط

اسلامي قانون پوهانوپه مرهونه کې لاندې شرایط لا زمي بللي دي

- داچې دتړون پروخت دخرڅون قابلیت ولري .
- داچې مالي حیثیت ولري .
- داچې متقوم مال وياودپوردپوره کیدلوچانس ورڅخه ممکن وي .
- چې دتړون پرمهال دراهن په ملکیت کې وي نوپردې اساس دامانت اوعاریت ګروي دپرومذهبونوپه نزدجوازنلري .
- داچې مرهونه فارغه اودراهن په ملکیت کې مشغوله نه وي.
- داچې مرهونه راټوله اوخوره وره نه وي .
- داچې مرهونه ممیزه اوجلاوي په راهن کې عقل اوبلوغ هم شرط دی
- له مرهونې څخه ګټه اخیستل

حقیقت دادی چې دمرهونې ذات اومنافع دراهن ملکیت ده په هیڅ صورت کې یې خرڅول هبه،تصرف اوورڅخه ګټه اخیستل دراهن له اجازته پرته جوازنلري؛البته که چیرته مرهونه دسپرلی اودلوشلوخاروی وي اومرتهن اجازت کړی وي بیا صحیح ده.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

څوارلسم څپرکی

دبیت المال مصارف(لګښتونه)

پیلیزه

داسلامي حکومت د مسؤلیتونودجملې څخه دحکومت مصارف هم دي چې په عامه کفالت اودهېوادپه اقتصادي پرمختګ سره سرته رسېږي،دغه دواړهچارې له پانګې اولګښت څخه پرته امکان نه لري دمال اودولت دعادلانه وېش لپاره هم بیت المال ضروري دی لکه څرنګه چې داسلام سپېڅلی دین دفردي ملکیت دتصرفاتوپه هکله لارښوونې لري په همدې توګه دبیت المال دلګښت په هکله هم هدایات لري

ددغه څپرکي زده کړه ئیزې موخې دبیت المال دلګښت اصول، دبیت المال دلګښت ځایونه، دبیت المال دلومړي برخې (دزکات)دلګښت ځایونه اودبیت المال ددویمې برخې دلګښت ځایونه داسلامي ریاست دتصرفاتوحقوقي پولې اوداسلامي ریاست اقتصادي مسؤلیتونه تشکیلوي

۱۴-۱-دبیت المال دلګښت اصول

- **دشرعي اصولو پابندي**

داسلامي حکومت لګښت به دشرعي اصولو په چوکاټ کې وي دحلالوبه پابنداوله حراموڅخه به ځان ساتي دلګښت ټولې لارې به شرعي وي اسلامي احکاموته به په هرمصلحت ترجیح ورکول کېږي .

- **میانه روي اوتعادل**

اسلامي حکومت بایدپه خپلومصارفوکې داعتدال (نه اسراف اونه بخل)لاره غوره کړي اسلام په بشپړه توګه دهغومصارفوغندنه کوي چې په بېځایهلګښت اواسراف یې بنسټ ایښودل شوی وي

- **ټولنیزعدالت ته ترجیح ورکول**

داسلامي حکومت مصارف بایددبې وزلو اونېستمنوخلکو دبهبود لپاره وي له شتمنودې ترلاسه کړی شي اوپه بې وزلودې ووېشل شي،داسلامي دولت په دننهکې باید هېڅوک هم دژوندوسایلوڅخه بې برخې نه کړی شي عمرفاروق رضی الله عنه ویلي ؤکه چېرې زه ژوندی پاتې شوم نودعراق کونډې ښځې به په داسې حال کې پرېږدم چې بیابه هېڅکله محتاجې پاتې نه شي ،په دې خبره دټولو اصحابوکرامو اتفاق دی چې که چېرې کوم شخص وږی،لوڅ اوداوسېدوځای ونه لري نوحکومت دې په شتمنو ټکس ولګوي ترڅوددوی ستونزې ورحل کاندي .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- **ساده ژوندغوره کول**

اسلامي حکومت بایدژوندپه ټولواړخونوکې ساده اومتوسط ژوندغوره کړی دېږدتاسف ځای دی چې اوس مهال دمسلمانانوسیاسي اوحکومتي مشرسان په بې ځایه میلو،چړچو،تعمیرونو،لوکسوموټروباندې په لکونوروپۍ مصرفوي خوهلته بیا په لکونو انسانان وږي تږي خواراوذلیل ګرځي .

- **امانت داري**

اسلامي حکومت دبیت المال محافظ دی نه مالک اوخښتن دهېواداولس مشر، وزیران اووالیان بایددملي ملکیتونودامین رول ولوبوي هغوی دالله اوملت پروړاندې مسؤل دي .حضرت ابوبکراوعمر فاروق رضی الله عنه داصحابو کراموپه مشوره دځېلوځانونولپاره دومره تنخوا وټاکله چې ګوزاره به يې پرې کېدله.

۱۴-۲-دبیت المال دلګښت ځایونه

- **لومړی برخه يې**

دبیت المال دلومړۍ برخې سرچینې ،اندازې اودلګښت ځایونه قران عظیم الشان اونبوي سنتومشخص کړي دي لکه عشر،اوزکات اودغنیمتونوویش،دبیت المال له نورو برخوسره يې یوځای کول جوازنه لري .

په اوسني پرمختللی تمدني دورکې ددغې برخې تنظیم دجلاوزارت غوښتنه کوي په مرکز،ولایاتو،ولسوالیواوکلیوکې ددې نمایندګۍاواداري جوړکړی شي ترڅوعوایداومصارف په منظمه توګه مشخص کاندي اوکه داسې ونه شي نوبیادمملکت په مرکزي بیت المال کې ددې لپاره جلاځانګه اوریاست پرانیزي. قران عظیم الشان دزکات مصارف مورډ ته راپه ګوته کړي دي

هلته چې فرمایي﴿ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴿٦٠﴾ ﴾التوبة:ژباړه:دا صدقې خو په اصل کې د فقیرانواومسکینانو له پاره دي اودهغوخلکو له پاره دي چې دصدقو د چارو ما مورین وي، او د هغو له پاره چې د هغو زړونه په لاس راوړل مقصد وي.دغه رازدادغلامانود ازادولواودېور وړود مرستې له پاره دالله په لار کې او په مسافر پالنه کې د استعمالولو له پاره دي د الله له لوري یوه فریضه ده اوالله په هرڅه پوهیدونکی ،وحکمت والادی..

موږدېورتني ایات په رڼاکې دزکات دلګښت ځایونه شرحه کوو.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱: فقیران

فقیرهغه چاته وایي چې له هغه سره څه ناڅه مال موجودوي حنفي فقهاء دفقیرپه هکله داسې وایي هغه څوک چې دنصاب څخه کم مال ولري هغه فقیر ګڼل کېږي .

۲: مسکین

هغه څوک دی چې دغریبۍ اوعاجزۍ له امله په تپه ولاړاوهیڅ نه شي کولای اوهیڅ شی ورسره نه وي لکه زاړه مفلوج اوناروغ وګړي .

۳:دزکات دراټولولومامورین

دزکات دراټولولواداري سیستم مسؤلین اګرکه شتمن هم وي دوی ته دې دزکات دفنډ څخه معاشونه ورکړل شي دایات کریمه څخه معلومېږي چې دزکات نظام په حکومتي سطحه تنظیمېږي داځکه چې په دې سره عوایداومصارف ښه سنجېدلی شي اوله بلې خوابېوزله خلک هم دحقارت احساس نه کوي اووایي چې دامې خپل معاش دی .

۴:مؤلفة القلوب

چې دیوچادزړه لاسته راوړل مطلب وي که مسلمان وي اوکه کافر،دغه برخه دعمرفاروق رضی الله عنه اواصحابوکرامو په اتفاق هغه وخت معطل شوه چې اسلام دقوت په حال کې ؤ؛مګراوس مهال چې دنورواديانوخلک بېوزله مسلمانان په بیسواخلي اوخپل دین ته یې رااړوی نواسلامي حکومت هم باید .زکات ددغې برخې په وسیله خلک دین ته متمایل کړي ؛په دې توګه چې دکافرانودمشرانوکرکه داسلام په اړه کمه کړي اوپه ایماني لحاظ دکمزوروسلمانانومینه له اسلام سره پیاوړې وګرځوي دزکات دمصارفوبرخه هېڅکله بنده شوې نه ده؛ بلکې معطل ګرځېدلې وه داوسني ضرورت پربنسټ یې بیا فعالول په کاردي .

۵: فی الرقاب(دغاړوازادول)

په اوسني وخت کې چې دبین المللي تړون بربنسټ غلامان شتون نه لري دجګړې داسیرانوتبادله صورت نیسي اوس ددغې برخې مستحقین دمسلمانانوبندیان دي چې دکفاروله لاسه دپیسوپه وسیله راخلاص کړی شي .

۶:الغارمین (پوروړي)

برابره خبره ده چې دغه پورپړي دخلکوداصلاح کولویادرنځ ،زلزلې اوتوپان له امله رامنځته شوی وي اویادنوروروجوهاتوله امله .

۷: فی سبیل الله (دالله په لارکې):دغه برخه به دغازیانو،مجاهدینو،داعیانوداسلام دطالبانولپاره مختص کولی شي کچېرې په یوهېوادکې اسلامي نظام نافذوي ددې دلګښت مصداق وسلوال

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

پوځ،ملي پولیس،اوقاف اوټول معارف اوتحصیلات عالي دی په دې شرط چې نصاب یې اسلامي وي .

٨: ابن السبیل(مسافر)

هغه مسافراگرکه شتمن وي چې سفرخرڅ یې ختم شي دبیت المال څخه ددغه مسافرسفرخرڅ تهیه کول ضروري دي په دې شرط چې سفردېرکم نه وي ؛بلکې متوسط وي اوهم سفردساعت تېرۍ نه وي البته مسلمان سیاحان هم په کې شامل دي دوی ته په دې شرط ورکولی شي چې سیاحت یې باهدفه اوباارزښته علمي تاریخي اوثقافتي بڼه ولري.

١٤-٣- دبیت المال ددویمې برخې لګښتونه

١ـ دوسلوال پوځ لګښت

دپوځونواواسلامي لښکرومعاش بایددومره وي چې دده اودده دکورنۍ لپاره کفایت وکړي داځکه چې دوی نورې ګټې نه شي کولی خپل ځان یې داسلامي جهاداودهېواد دپولودساتنې لپاره وقف کړی وي .عمرفاروق رضی الله عنه داسلامي لښکرواودهغوی دکورنیو لپاره تنخواګانې ټاکلي وې.

٢-دعدلیه اواجرائیه څواکونو

دقاضیانو،څارنوالانو،وزیرانو،والیانو،ولسوالانو مصارف اومعاشونه به دبیت ا لمال څخه وي ددوی لپاره داسې معاش مقررول په کاردي چې ددوی اوددوی دکورنۍ اړتیاوې پرې پوره کړی شي ترڅورشوت اوبډوډخیستلو ته اړتیاپیدانه کړي.

٣- په ښوونې اوروزنې مصارف

اسلام په ټولومسلمانانوباندې ددین اودنیاګټورعلم لازم ګرځولی دی په همدې توګه یې نوروملتونوته داسلام پیغام رسول دمسلمان مسؤلیت ګرځولی دی حکومت باید دښوونکو داسلام دلارې دداعیانولګښتونه په غاړه واخلي .دعمرفاروق اوعثمان رضی الله عنهم دخلافت په دورکې علماؤ،مؤذنینو،قاریانو،ښوونکواودجوماتونوامامانوته تنخواګانې ټاکلې شوې وې .

٤-عام لګښتونه

دغه برخه به په صحت ددولتي مامورینو،کارګرانواوداجیرانوپه معاشونولګولی شي انکشافي لکه دسرکونوپخول،دنهرونوکیندل،دښاروځمکوابادول، دبرېښنابندونه دښارونوانکشاف، هوايي ډګرونه ،دکانونواستخراج اودکرنې وده اوپرمختګ اوداسې نور .. داسلامي حکومت په منځ کې باید هېڅوک دبنسټیزو ضروریاتوڅخه بې برخې نه شي اسلامي دولت دبې سرپرستوخلکودپالنې مسؤلیت پرغاړه لري.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۱۴-۴-۴-داسلامي ریاست دتصرفاتو حقوقي پولې

دافرادوپه شان اسلامي حکومت هم دخپلوتصرفاتوداستعمال لپاره څه حدوداوپولې لري اوهغه داچې دغه ملکیتونه به دشرعي اهدافوپه نظرکې نیولوسره دملي ګټودحصول لپاره استعمالولی شي چې په لاندې توګه وړاندې کېږي.

- **دحق پربنسټ شرعي تصرفات**

داسلامي حکومت دمشرانواومسؤلینوذمه واري ددیني اودنیوي چارو سمبالول دي په منځنیوپېړیوکې دروم اوفارس دامپراتوریومشرآن دټولې حکومتي خزانې مالکان وُچې دپادشاه اودشاهي کورنۍ د شخصي اغراضولپاره به استعمالېدله. داسلامي ریاست دنده دالهي قانون نفاذ،په نېکیوامراوددبدوچاروځنیوی، داسلام خپرونه اودملت لارښوونه اوروزنه،دهېواددفاع (في سبیل الله جهاد)دعاموخلکوکفالت (دکور،جامو،خوراک ،اوښناک) بندوبست کول دي دهېوادمقننه اوعدلیه ځواک به دشرعي مصالحوپربنسټ اهداف ګټه ګوري کوي اولومړ یتوبونه به ټاکي،دبیت المال له بربادۍاوعیاشۍ څخه به ددولت څارنه کوي.

- **دعشراوزکات په ټاکلیوبرخوکې لګښت کول**

دعشراوزکات مالونه ،اندازې اودمصرف ځایونه اسماني وحی (قران عظم الشاناونبوي سنتو)ټاکلي دي داسلامي ریاست دمالکانه حقوقوحدوداوهمدارنګه نورې ټولنیزې چارې دولس مشرراپې ته نه دي پرېښې بلکې په ولسي-جرګه اودکابینې په شوراکې به له دولتي مسؤلینوسره محاسبه کېږي. افرادوته ددولتي املاکوپه انتقال بایددخپلوي پاللوڅخه ډډه وشي. دیورتنیولارښوونوپه نظرکې نیولوسره زموږداسلام دلومړي دورمشرانودومره داحتیاط څخه کاراخیسته چې په تاریخ کې ساری نه لري ابوبکرصدیق رضی الله عنه دخپل وفات رنځ کې وصیت وکړچې له بیت لمال څخه یې کومه تنخواه ترلاسه کړې هغه دې محاسبه اوبیت المال ته دې حواله کړی شي عمربن عبدالعزیز رحمة الله علیه به په خپل کورکې دشپې پرمهال ددفتري چارودسرته رسولوپروخت دولتي ډیوه لګوله؛ مګرپه شخصي کاراوپرنفلودبوختیاپروخت به یې شخصي ډیوه فعاله کړه نورپه سلګونوداسې واقعات دی چی ساری یې په تاریخ کې نه ښکاري.حکومتي مسؤلین دزکات په ټاکلیوبرخوکی څه بدلون نه شي رامنځته کولی دوی یواځې ددې مالونودترلاسه کولواوپه منصفانه توګه دوېشلودیومنځګړي رول لوبوي.

- **ددولتي ملکیتونودانتقال دحق حدود**

له عاموماشترکو ملکیتونوڅخه لکه سیندونه غرونه ،ځنګلونه اوترځمکې لاندې معدنې ذخیرې نه بلاعوض په چاخرځولی اونه یې چاته ورکولی شي دشاړوځمکوښښتن هم اسلامي ریاست دی

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دابادولولپاره يې دسرکاري اجازې پرته جوازنشته خراجي څمکې دولتي دي خراج به يې بيت المال ته تحويلېږي.

- **دامتيازي چلنداوزيان رسولوڅخه ځان ژغورنه**

داسلامي رياست په املاکوکې جمهوررئيس اونوردولتي کارکونکي دامين حيثيت لري دتنخواه نه پرته چې دبيت المال څخه ورکول کېږي دامتيازي حيثيت څخه برخمن نه دي په همدې توګه له دولتي املاکوڅخه دعوض نه پرته دګټې اخيستنې حق نه لري.

۱۴-۵- داسلامي رياست اقتصادي مسؤليتونه

داسلامي رياست مسؤليتونه په نېکيوامراود بدوچارومخنيوی،درعيت ښوونه اوروزنه ،ملي دفاع ،داخلي امن ،دحق لورته بلنه ،جهاداودعدل اوانصاف ټينګول دي داسلامي رياست په اقتصادي مسؤليتونوکې عامه کفالت (دکور،جامو،خوراک،څښاک) ضمانت ،داقتصادي پرمختګ اهتمام ،دپيسوپه وېشلوکې دامتياز څخه ځان ساتل دي

۱۴-۵-۱-اقتصادي مسؤليتونه يې

- **عام کفالت**

له عام کفالت څخه مطلب دادی چې داسلامي رياست په پولوکې دې هېڅ يواستوګن دبنسټيزاړتياؤڅخه بې برخې پاتې نه شي لکه خوراک څښاک ،لباس ،کوراوعلاج دارودرمل،اسلامي حکومت پردې مکلف دی چې هرچاته دکارزمينه برابره کړي په دې توګه هېڅوک بې کاره اوبې کوره پاتې نه شي ؛ البته دعارضي بې کارۍ ،رنځ اوبوډاتوب په مرحله کې دبې کسه خلکوضامن اسلامي دولت دی. په څنورواياتوکې دواده کولويادونه هم راغلې ده که چېرته يوڅوکدبنسټيزوضرورتونو دتکميل څخه قاصروي رياست به داسې سيستم په پښودروي چې محروم اوبې وسه شخص دخپل محروميت ثبوت په اسانۍ سره اوخپلې اړتياوې دبيت المال څخه پوره کړي.

داسلامي هيوادپه پولوکې دننه دې هېڅوک داسې نه وي چې وږی ،تږی لوڅ لېړ،بې کوره اوله دواپرته په اوږده رنځ پروت وي دپيغمبرصلی الله عليه وسلم په فرمان کې څرګنده شوې ده چې حکومتي چاروکي دمحروموخلکوداړتياؤدپورهکولومسؤل دي داسلامي رياست دذمه وارۍ اندازه داسلامي حکومت له هغه موقف څخه څرګندېږي چې لوړمنزلته اصحابي سلمان فارسي رضی الله عنه اعلان کړی ؤاوهغه داچې:خليفه اومسلمان ولسمشر-هغه څوک دی چې دالله تعالی په اسماني پيغام قران عظيم الشان پرېکړې کوي اوپه خپل رعيت دخپل اولادپه شان مهربان اوزړه سواندوي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

اسلامي شريعت مسلمان ولسمشر دټول هېوادد خلكوولي (سرپرست)ټاكلي دی دسرپرستۍ غوښتنه داده چې دملت دټولوافرادودبنسټيزواړتياؤدبشپړولواهتمام به كوي پيغمبرصلى الله عليه وسلم فرمايلي دي (الله ورسوله ولى من لاولى له) ژباړه : الله اورسول دهغه چاسرپرست اوپالونكى دى چې دچاسرپرست نه وي .

ددغه مبارک نبوي فرمان مطلب دادی چې پيغمبردالله تعالى نماينده ادنبوت دسترمنصب سره سره دمسلمانانوولسمشراوقايدهم دی ؛نوچې قايدشودټول ملت اوولس سرپرست وگرځېد . دكفالت عامه په هكله داسلامي حاكمانواومشرانودومره مشهورې كيسې دي چې ديومستقل تاليف غوښتنه كوي .

ديوې شعوري مهذبې ټولنې دجوړولولپاره ضروري ده چې هلته شورايي نظام وي عام ښاريان باسواده اوپه حكومت دسالم انتقاداونيوكې صلاحيت ولري دغسې يوښايسه نسل له ښوونې اوروزنې پرته نه شي رامنځته كېدلی دوخت داوسنيواړتياؤ په نظركې نيولوسره ښوونه اوروزنه ،دپوروړودپوراداكول، دبې وسه پيغلوودول اوبې وسه زلميانوته ودونه كول هم په حكومتي مسؤليت كې شامل دي.

البته دعامه كفالت دمعطل كېدوله امله ملت په ستربحران،په عصبي ناروغيو،دنيشه يي توكوپه روږدېدلو،ځان وژنې،اخلاقي مفاسدو،روحاني زوال ،حسد،كينې اودښمنيواخته كېږي تردې پورې چې ملت دكمونيزم اوالحادلپاره تياره مړی گرځي.

- **داقتصادي پرمختگ اهتمام**

دعامه كفالت په شان اقتصادي پرمختگ هم يوه ټولنيزه وجيبه ده په عامه كفالت پورې دافرادودضروورياتوتكميل تړلی دی په اقتصادي پرمختگ پورې دټول ملت بقااوپايښت ،قوت اواستحكام اوټول دنيوي مصالح مربوط دي چې په نتيجه كې ديومضبوط اوقوي رياست دپايښت تضمين رامنځته كېږي. دهېوادمادي پرمختگ مسؤليت دهېوادد هربچي پراوړوپروت دی؛ البته دچاروااكواوحكومتي مسؤلينوذمه واري په دې هكله ډېره زياته ده، ديوهېواداقتصادي پرمختگ دهغه هېوادپوځي اودفاعي ځواک پورې اودفاعي ځواک دسياسي استحكام لپاره لازمي شرط گڼل كېږي ددفاع نوي سامان الات هغه هېواد تيارولی شي چې مادي پرمختگ يې كړی اوسي داسلام په لومړي پړاوكې دنامسلمانوخلكودزړونودتاليف لپاره به مرستې كېدلې دمكې دسوبې نه دمخه دقحط په زمانه كې رسول الله صلى الله عليه وسلم دپنځه سوه اشرفيونغدااوضروري اجناس هلته لېږلي ؤ .

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

دسورت هوددغه ایات ﴿ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ وَٱسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا ﴿٦١﴾ ﴾ هودپه تفسیرکې امام جصاص لیکلي دی (یعني تاسې يې له ځمکې څخه پیداکړي یې او تاسوته یې دضرورت سره سم دابادۍ حکم کړی دی) دغه ایات کریمه پردې دلیل دی چې ځمکه دکښت ،باغوانۍ اودکورونودتعمیرپه خاطرابادول واجب ده

په یوقدسي حدیث کې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم یې دالله تعالی څخه رانقلوي داسې راغلي دي (عمروابلادی فعاش فیهاعبادي) یعنې(دوی زمابنارونه ودان کړل نوبیایې زمابندگان په کې واوسول)

پردې اساس اسلامي مفکرینودهیوادوالودخوشالۍ اهتمام داسلامی ریاست په لوړیومسؤلیتونوکې شمېرلی دی،امام ماوردي رحمة الله علیه دولسمشردمسؤلیتونوپه هکله لیکلي دی:دمسلمانانوپه مشراوه ډوله مسؤلیتونه لازم گرځیدهغودجملې څخه یودخپل رعیت دگټوساتنه ،دلویولاروجوړول اودحمل اونقل دوسایلواهتمام دمملکت ابادي اوخوشالي ده.

علامه ماوردي یوروایت رانقل کړی دی دابوهریره رضی الله عنه څخه روایت دی یوځل درسول الله صلی الله علیه وسلم پرووړاندې دعجموخلکوته بدې ردې وویل شوې رسول الله وویل بدې ردې مه وایاست په یقیني توگه دوی دالله تعالی ښارونه ودان کړل اودالله تعالی بندگان یې په کې واوسول

عمرفاروق رضی الله عنه دخپل خلافت په دورکې دمصري ملت دخوشالۍ اوپرمختګ لپاره دمصروالي عمروبن العاص ته ولیکل چې دهغودابادۍ لپاره داوبوبندوبست وکړه ،دویالواوکانالونودویستلولپاره یې یولک اوځلرویشت زره کاریگر،وگومارل دخپل خلافت په دورکې یې په بېلابېلوښارونوکې دویالودکیندلواهتمام وکړترڅو ځمکه تراوبولاندې کړي

په همدې توگه دده دخلافت په دورکې دډېروښارونوداساس ډېره کیښودل شوه دخپل خلافت په دورکې یې دمنصبونوویش اودوالیانودتقررمعیارپه یوه خطبه کې داسې بیان کړه

دحکومتی منصبونوپه سپارلوکې ددی خبرې لحاظ وساتئ چې هغوی درعیت په اقتصادي خوشالۍ پوه شي اوپه دې هکله ورسره بشپړفکروي.

عمربن عبدالعزیز رحمة الله علیه به دوالیانواوخبررسوونکیوایجنسیونه دسیمې داولسونودحالاتوپوښتنه کوله که ورته وبه ویل شول چې خلکوښادۍ کولې اویوبل ته یې دعوتونه کول له ډېرې خوشالۍ به یې مخ ځلېده

حضرت عثمان رضی الله عنه به دخطبې داذان پرمهال دسیمه ئیزومشرانوڅخه دخلکودحالاتواودنرخوپوښتنه کوله.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

عمربن عبدالعزیزرحمةالله علیه دعراق والی ته لیکلي ؤچې دبیت المال اضافه پیسې خلکوته ورکړه ترڅودعراق شاړه ځمکه دکښت لپاره ودانه کړي .

درسول الله صلی الله علیه وسلم دلاربښوونواوعملي تدابیرواوداسلام دلومړي دوردمشرانوداقتصادي پرمختګ دواقعاتوپه نظرکې نیولوسره په اوسني وخت کې داسلامي حکومت اقتصادي مسؤلیتونه په لاندی ډول دي .

- **دمال په ویش کې دخلکوترمنځ امتیاز له منځه وړل**

دقران عظیم الشان،نبوي،سنتواوراشده خلافت دسپېڅلي دورڅخه داخبره په ډاګه څرګندېږي چې په ټولنه کې دشتمنی دویش په سیستم کې بایدتفاوت راټیټ کړی شي ټولنیزملکیت دې دیوې طبقې په لاس کې نه وي .دپیغمبرصلی الله علیه وسلم په سپېڅلې ژوندکې دشتمنی دتوزیع دتفاوت دله منځه وړلولپاره اسلامي ریاست درې لارې په کارواچولې .

- ✓ هرکال دزکات اوعشرپه وسیله دشتمنودلاسونوڅخه بېوزلوته دمال انتقال .
- ✓ دفئ مال دبېوزلوترمنځ ویشل .
- ✓ په نفلي توګه دمال په لګښت دشتمنوهځونه.

کله چې ابوبکرصدیق رضی الله عنه خلیفه شواودفئ مال راغی هغه یې دخلکوترمنځ په مساوي ډول وویشلوپه هغه کې یې دلوی اوواړه دښځې اونردنوکراوبادارټولولپاره برابره برخه ورکړه .ځنوخلکوداعتراض په توګه وویل چې کوم خلک په اسلام کې سابقه لري اوددین لپاره یې ډېرې سربښندنې کړي دي هغوی ته بایدزیاته برخه ورکړشوې وای مګرهغه په ځواب کې وویل تاسودایماني سابقې اودفضیلت یادونه وکړه زه په دې خبره ښه پوهېږم؛لېکن داهغه شی دی چې ثواب اواجربه یې الله تعالی ورکوي راغلودپیسودویش مسئلې ته په دې کې ماته دمساوات اوبرابری پالیسي ښه ښکاري

د عمرفاروق رضی الله عنه هم همدغه تعامل ؤ،مګروروسته یې بیاخپله پالیسي بدله کړه اوویې ویل هغه چاچې دالله تعالی له پیغمبرسره جګړه کړې ده له هغه چاسره یې څنګه برابرکړم چې دهغه په ملتیایې دکفرسره مقابله کړې.په دې کارسره دمال په ویش کې په اقتصادي لحاظ په ټولنه کې توازن له منځه ولاړ،اته کاله په همدغې تګلاره عمل وشو؛لېکن دخپل خلافت په وروستي کال کې یې خپله پالیسي بېرته تغیرکړه اوپه ویش کې یې مساوات رامنځته کړ.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

حضرت عثمان رضی الله عنه دفئ دمال په ویش کې دمساوات په تګلاره عمل ونه کړدکلني تنخواه څخه پرته یې څنوافرادوته دهغوی دښې کارکردګۍاوښوخدماتوپه بدله کې په پراخه زړه څه ناڅه زیاتې مرستې ورکولې

ددغې پالیسی په نتیجه کې په اسلامي ټولنه کې دخلکوترمنځ دېرزیات تفاوت رامنځته شو.ګڼولویواصحابوکراموپردغې پالیسۍ اعتراض وکړ.له څنورووایاتومعلومېږي چې حضرت عثمان رضی الله عنه دخپل ژوندپه وروستیوکې پخپلې تګلارې له نوي سره بیاکتنه وکړه ویې ویل که ستاسوخوښه وي زه به پالیسی تغیرکړم اوچاته چې مې دانعام په توګه ورکړه کړې ده هغه به بېرته ورڅخه واخلم.

دحضرت علي رضی الله عنه کړنلاره هم دابوبکرصدیق (رضی الله عنه دپالیسی په څېروه له دې نه وروسته په اموي اوعباسي دورکې اقتصادي طبقات رامنځته شوه دعمربن عبدالعزیزدخلافت پهدورکېدمسلمانانو دمالونودوه برخې دامیرانوپه لاس کې وې هغه څنې اصلاحات رامنځته کړه بې ځایه ورکړشوي ملکیتونه یې بېرته دولتي وګرځول، داسلام دلاربښوونو مطابق یې دژوندمختلفې شعبې منظمې کړې ،چاچې سرکاري ځمکې شخصي ګرځولې وې هغه یې بېرته ورڅخه واخیستلې اودراتلونکي لپاره یې دداسې ځمکوپه خرڅون اواخیستلوبندیزولګولو؛مګردده ترمړینې وروسته حاکمانوبیاداصلاح اوسمون لاره پرېښودله ،داسلامي اصولوڅخه دانحراف بېلابېل شکلونه څرګندشول

په دې کې هېڅ شک نشته چې دقران عظیم الشان اونبوي سنتواودراشدینوخلیفه ګانودکړنلارې په رڼاکې اسلام دهېچاپه کسب اورواعمل بندیزاوسانسورنه لګوي؛لېکن دایې نه ده خوښه چې مال اودولت دې دڅنوخاصوخلکوپه لاسونوکې پاتې شي اونورخلک دې ورڅخه محروم کړی شي ددولتي مالونوپه وېش کې تفاوت کمول داسلامي ریاست دپالیسۍ دلاربښوونکواصولوڅخه دی. دایوڅرګندحقیقت دی چې اسلام په ټولنه کې دعیاشود(مزوچړچو) دطبقې درامنځته کېدوسخت مخالف دی

۱۴-۲-۳- د اقتصادي مسؤلیتونوعملي پلان

داسلام داقتصادي پالیسۍ دلاربښوونکواصولوپه رڼاکې داوسني وخت داسلامي ریاست مسؤلیت څرګنددی اوهغه داچې اسلامي ریاست بایدپه دې خبره فکرمنداوسي چې دېېریوبېړیودغیراسلامي اقتصادي سیستم له امله چې په امت کې کومې ناخوالې رامنځته شوي

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

په تدریجي توګه یې له منځه یوسي اوداصلاح اوسمون په لورلاندې ګامونه واخلي عملي پلان یې دادی

- دهېوادله طبیعي وسایلوڅخه استفاده،دپرمختګ لپاره بشپړتدابیرغوره کول.
- لویې اوکوچنی لارې جوړول دمواصلاتودنظام سمون.
- دکرنې پرمختګ .
- دکانونوراویستل.
- دځنګلونوجوړول.
- دنهرونوویستل .
- دبرېښنابندونه جوړول.
- دهېواددپرمختګ لپاره ترهرڅه دمخه دمسلکي متخصصینوروزل.
- صحت اوتعلیم ته وده ورکول.
- دعشراوزکات دنظام احیاءاوعملي تدابیراوپه ټاکلیواتواصنافویې منظم وېش
- دعام ولس داخلاقي اودیني تربیت په وسیله داسې فضابرابرول چې عام وګړي

دبیوزلوحقوق ومنې فرضي زکات خولاڅه کوې په نفلي صدقاتوکې هم منظمه ونډه واخلي.

- دمیراث دشرعي قانون احیااوپه مستحقینویې دویش عملي اقدامات ترسره کول

اوپروړاندې یې ټول خنډونه له منځه وړل .

- دسودپه نظام بندیزلګول سوذخوروته سخته سزاورکول .
- په احتکاربندیزګول محتکرینوته سزاورکول په پانګوالواومافیایي کړیوله انحصاره

دمارکیټ ازادول.

- غاصبینوته سزاورکول اودغصب مال ظبطول اوسرکاري ګرځول.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

- دفیوډالي نظام خاتمه دځمکودتحدیداواصلاحاتولپاره قانون جوړول اوپلې کول .
- دشاړوځمکومنظم وېش اوپه منظمه توګه یې دابادۍ لپاره اقدامات ترسره کول ترڅودهېوادیوه لوېشت ځمکه شاړه پاتې نه شي .
- دحکومت له خوادتعمیري اوترقیاتي اودعامه رفاه دچارولکه پاخه سرکونه، ښارګوټې اوداسې نورولپاره بشپړه اماده ګي اودعملي تطبیق لارې چارې لټول
- ولس ته دحمل اونقل ددولتي اسانتیاووبرابرول .
- تعلیم ته بشپړه وده دعصري اودیني تعلم واټن له منځه وړل .
- دبرېښنادبندونوجوړول اودسیندونومهارول.
- دکانونوراوېستل .
- دملي عایداتومنظم تنظیم اودولسي رفاه په لاره کې یې لګول .
- داخلي صنعت ته وده اوپه خپلومصنوعاتوتکیه کول.
- دبیت المال په سرچینوامانت داره اودیانت لرونکي مامورین مقررول .
- دهېواددچاروپه څارنه ایمان داره بااحساسه وطن دوست وګړي ګومارل.
- دهېواددمنتخبونمایندګانودمجلس لپاره په دیانت اوعلم ترکیزکول .
- داسلامي نظام په لورګامونه دمنتخبووکیلانوپه ناسته کې مطرح کول اودعملي اقدام لپاره یې بشپړملي اوولسی ملاترترلاسه کول .
- میډیاته بشپړه پاملرنه اوپه لادینه شبکواوچینلونوبندیزلګول .
- دمعاشونوتنظیمول اواوسني تفاوت له منځه وړل.

داخولوی لوی ټکي ؤددې نه پرته نورمسایل هم دي چې دپوهانوله خوادعملي پروژوپه بڼه بایدوڅېړل شي اودعملي تطبیق لپاره یې په ملي سطحه کمپاین اوولسي ضمیرورته اماده کړی شي.

۳-۱۴په اسلامي اقتصادکې دمصرف اولګښت عامه تګلاره

دلګښت لپاره اسلام ضوابط اواصول ټاکلي دی ترڅودفرداوټولنې ګټې تحقق پیدا کړي ترټولومهم یې

- په پاکیزه اوروا لاروچاروکې دمال لګول اوپه ناروالاروچارودمال دلګولو څخه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ډېره کول دي لکه شراب، قماراوداسې نور ...

- په لګښت کې داعتدال لاره غوره کول اوداسراف اوبخل دواړو څخه ځان ساتل دي
- دسوداګریزتعامل تنظیمول: اسلام دبازاراومارکیټ نظام تنظیموي اوپه روا لاروچارویې روانوي اودسود، احتکار، تګۍ اوخیا نت بشپړه مخه نیسي .

لنډیز

۱- دبیت المال دلګښت اصول دادي: دشرعي اصولو پابندي ، میانه روي،ټولنیز عدالت ،ساده ژوند، امانت داري .

دبیت المال دلومړي برخې (دزکات) دلګښت ځایونه : فقیران ، مسکینان ، دزکات دراټولو لو. مامورین مولفه قلو ب ، پوروړي فی سبیل الله اومسافر

ددویمې برخې مصارف : دوسلوال پوځ ،دعدلیه اواجرائیه څواکونو ، معارف ، عام لګښتونه داسلامي ریاست دتصرفاتو پولې : دحق پربنسټ شرعي تصرفات ، دعشر اوزکات مصارف په خپلوبرخو کې لګول ، دامتیازي چلند اوزیان رسولوڅخه ځان ساتل.

۲ – داسلامي ریاست اقتصادي مسؤ لیتونه : عام کفا لت ، داقتصاد ي پرمختګ اهتمام دمال په وېش کې دخلکو ترمنځ امتیاز له منځه وړل

۳ – داسلامي حکومت اقتصادي مسؤلیتونه : له طبیعي سرچینو ګټه اخیستل ، لویې لارې جوړ ول ، دکرنې پرمختګ ، دکانونوراوېستل، دځنګلونوجوړول، دویالوکیندل، دبرېښنا بندونه جوړول دمسلکې متخصصینوروزل ، صحت اوتعلیم ته وده ورکول.

۴ – داسلامي ریاست داقتصادي مسؤلیت عملي پلان : دعشر اوزکات دنظام احیاء، دمیراث احیاء ، په سودبندیز ، غاصبینودغصب مخه نیول، دځمکو اصلاحات ، دښاروځمکو منظم وېش اودښا رګوټوجوړول ، خلکوته دحمل اونقل ځمکني اوهوایي وسایل برابرول تعلیم وده ، دبرېښنا بندونه جوړول، دکانونو راویستل ،صنعت ته وده، ملي عایدات منظم کول اوامین خلک پرې ګومارل، دهېواد په منتخبونمایندګانو ددیانت اوعلم ترکیزکول ، میډیاته پاملرنه دمعاشونو تنظیمول

پوښتنې ۱ – دبیت المال دلګښت اصول ولیکئ ۲-داسلامي ریاست دتصرفاتو حدودکوم دي.

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

پنځلسم څپرکی

دقران عظیم الشان اقتصادي لارښوونې

پیلیزه

قران کریم ددنیا اواخرت دبریالیتوب راز اودژوند ټولو اړخونو ته شامل الهي پیغام دی. پردې اساس دغه الهي کلام دژوند دمهمې ارزښتناکې برخې (اقتصاد) په هکله خپل رباني اوالهي بشپړه پروسه وړاندې کړې موږ په دغه برخه کې دقران عظیم الشان اقتصادي لارښوونوته ګوته ونیسو.

۱۵-۱- اقتصادي ښوونې

۱- دټولو شتمنیو حقیقي مالک الله تعالی دی قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمایي ﴿ لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌۢ ﴿١٢٠﴾ ﴾المائدة

۲- دانسان حیثیت دخلیفه اوملکیت یې مجازي دی قران عظیم الشا دغه مطلب ته داسې اشاره کوي ﴿ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَأَنفِقُواْ مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمْ وَأَنفَقُواْ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ ﴾الحدید

۳- دملکیت دحق دنیاوی اړین دی مګرکوم انسان چې سفیه اوپه بذر اواسراف لاس پورې کړي په خپل مال کې دتصرف حق نه لري ﴿ وَلَا تُؤْتُواْ ٱلسُّفَهَآءَ أَمْوَٰلَكُمُ ٱلَّتِي جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ قِيَٰمًا وَٱرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَٱكْسُوهُمْ وَقُولُواْ لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٥﴾ ﴾النساء

۴- په ځمکه کې درزق دلاسته راوړلو لپاره هڅه اوکوښښ قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې داسې فرمایي﴿ هُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُواْ فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُواْ مِن رِّزْقِهِۦ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ ﴿١٥﴾ ﴾الملك

٦- دحلال مال په حصول اولګښت کې دپاکو اوحلالو التزام قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې داسې فرمایي

۷- درزق دناروا وسایلو دلاسته راوړلو حرمت دهغه له جملې څخه سود هم دی﴿ وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْ ﴿٢٧٥﴾ ﴾البقرة

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

۸- قماراودمخدره توکودسوداګری حرمت قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمايي ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٩٠﴾ ﴾المائدة

۹ -په تول اوپيمانه کې د کموالی بنديزقران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمايي ﴿ وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ ٱلَّذِينَ إِذَا ٱكۡتَالُواْ عَلَى ٱلنَّاسِ يَسۡتَوۡفُونَ ﴿٢﴾ وَإِذَا كَالُوهُمۡ أَو وَّزَنُوهُمۡ يُخۡسِرُونَ ﴿٣﴾ ﴾المطففين

۱۰-دمال دلاسته راوړلو د ناروا وسايلو دجملې څخه غلا ده قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمايي ﴿ وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ فَٱقۡطَعُوٓاْ أَيۡدِيَهُمَا جَزَآءَۢ بِمَا كَسَبَا نَكَٰلٗا مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ﴿٣٨﴾ المائدة

۱۱-په ظلم اونارواتو ګه ديتمانو دمالونوپه خوراک بنديز قران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمايي

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأۡكُلُونَ أَمۡوَٰلَ ٱلۡيَتَٰمَىٰ ظُلۡمًا إِنَّمَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ نَارٗاۖ وَسَيَصۡلَوۡنَ سَعِيرٗا ﴿١٠﴾ ﴾النساء

۱۱- دخپلې مېرمن مجبور ول اوخلعې کولو ته يې په اماده کولو بنديزقران عظیم الشان دغه مطلب ته داشارې په ترڅ کې فرمايي. ﴿ وَإِنۡ أَرَدتُّمُ ٱسۡتِبۡدَالَ زَوۡجٖ مَّكَانَ زَوۡجٖ وَءَاتَيۡتُمۡ إِحۡدَىٰهُنَّ قِنطَارٗا فَلَا تَأۡخُذُواْ مِنۡهُ شَيۡـًٔاۚ أَتَأۡخُذُونَهُۥ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا ﴿٢٠﴾ ﴾النساء

۱۲ - دشتمنيو دلګښت ظوابطو په لړکښې بډرڅخه ځان ساتل دي هلته چې فرمايي ﴿ وَءَاتِ ذَا ٱلۡقُرۡبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلۡمِسۡكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرۡ تَبۡذِيرًا ﴿٢٦﴾ الإسراء

۱۳ : داسرافڅخه ځان ساتل هلته چې فرمايي ﴿ وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ٱلۡمُسۡرِفِينَ ﴿٣١﴾ ﴾ الاعراف

۱۴- دبخل څخه ځان ساتل اوداعتدال غوره کول هلته چې فرمايي ﴿ وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا ﴿٦٧﴾ ﴾ الفرقان

۱۵ - ديتيمانو ازموينه اوورته دخپلو مالونو سپارنه هلته چې ﴿ وَٱبۡتَلُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ فَإِنۡ ءَانَسۡتُم مِّنۡهُمۡ رُشۡدٗا فَٱدۡفَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡۖ وَلَا تَأۡكُلُوهَآ إِسۡرَافٗا وَبِدَارًا أَن يَكۡبَرُواْۚ وَمَن كَانَ غَنِيّٗا فَلۡيَسۡتَعۡفِفۡۖ وَمَن كَانَ فَقِيرٗا فَلۡيَأۡكُلۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ فَإِذَا دَفَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡ فَأَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِمۡۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبٗا ﴿٦﴾ ﴾ النساء

۱۶ - دپوراوګروی ليکل - قران عظيم الشان دغه مطلب داسې روښانه ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى فَٱكۡتُبُوهُۚ ﴿٢٨٢﴾ ﴾ البقرة

۱۷- دميراث په وسيله دثروتونو اوشتمنيوتيت اوپرک کيدل ترڅو په ځانګړ و لا سونوکې پاتې نه شي اودطبقاتي نظام اوفساد مخه ونيو له شي . ﴿ وَلِكُلّٖ جَعَلۡنَا مَوَٰلِيَ مِمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ وَٱلۡأَقۡرَبُونَۚ وَٱلَّذِينَ عَقَدَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ فَـَٔاتُوهُمۡ نَصِيبَهُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾ ﴾ النساء

الف : دثروت عادلانه وېش قران عظيم الشا ن دغه مطلب داسې بيا نوي ﴿ كَيۡ لَا يَكُونَ دُولَةَۢ بَيۡنَ ٱلۡأَغۡنِيَآءِ مِنكُمۡۚ ﴿٧﴾ ﴾ الحشر

ب : دمال دجمعه کولو او ساتلو مخنيوی - هتله چې فرمايي ﴿ وَٱلَّذِينَ يَكۡنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلۡفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿٣٤﴾ ﴾ التوبة

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

ج : دبخل مخنیوی ﴿ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾ ﴾ العمران

د : دالله تعالی په لارکې انفاق کول قران عظیم الشان فرمایي ﴿ لَن تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾ ﴾ العمران

۱۶- دمیراث عادلانه وېش - هلته چې فرمایي ﴿ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾

۱۷- داخلاقي ظوابطو وضعه کول لکه پور وړی ته دپور تاخیر قران عظیم الشان فرمایي ﴿ وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾ ﴾ البقره

لنډيز

قران عظیم الشان دټولوشتمنیوحقیقي مالک الله تعالی اودبشرحیثیت دخلیفه بولي .دملکیت دحق درناوی اوپه سفهاءوبندیز، پهځمکه کې درزق دلاسته راوړلو لپاره هڅه،
درزقدناروااوسایلوحرمت لکه سود ،قماراومخدره توکې ، په تول اوپیمانهکې دکموالي بندیزدمال دلاسته راوړلودناروا لارې چارې، په غلابندیز، دیتیمانودمالونودخوراک بندیز،په خلعه کولو دخپلې مهر من دمجبورولوبندیز . دشتمنیودلګښت په ظوابطوکې په اسراف بندیزدیتیمانوازموینه اوورته دخپل مال سپارنه دپوراوګروی دتړون لیکل دشتمنیو اوثروتونونیت اوپرک کیدلترڅو دطبقاتي نظام مخه ونیول شي .دمال دساتلواوذخیرې مخنیوی ، دبخل مخنیوي. دالله تعالی په لارکې انفاق، دمیراث دعادلانه وېش ، داخلا قی ظوابطوساتنه.

پوښتنې

۱ – دسود ،قماراوشرابودتحریم ایاتونه ولیکئ.

۲ – په تول اوپیمانه کی کمی اودغلادحرمت ایات ولیکئ .

۳ – په قران کریم یې ثابته کړئ چې دټولوشتمنیو مالک الله تعالی د

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

شپاړلسم څپرکی

زموږ داقتصادي ستونزې اوحل لارې

پیلیزه

اسلامي نړی له ډیروستونزوڅخه رنځ وړي لکه جهل،ناپوهي،ګډوډي،ډله بازي،قوم پرستي،ژب پرستي، نژادپرستي لوږه،فقراوګناهونه،په داسې حال کې چې ښې ښېرازه ځمکې،اوځپانده سیندونه ابشارونه،کانونه، ځنګلونه،تیل،ګیس، اوسپنه، قیمتي کاني،سره ،سپین زر،یورانیوم بشري ځواک او ښې ځواني دلته دي په داسې حال کې چې الله تعالی دغه اُمتدملتونو دسرداررهبراولارښودپه توګه انتخاب کړی دنړی په ټولوولسونوکې یې امتیازي مقام ورپه برخه کړی،دالله تعالی سپېڅلی وروستنی نړی وال پیغام (قران عظیم الشان) ورسره په محفوظه توګه پروت دی.موږ به په دغه برخه کې داسلامی امت اقتصادي ستو نز ې اوله ستونزوڅخه دوتلولارپه ګوته کړو.

۱-۱٦-داسلامي امت اقتصادي ستونزې

داسلامي امت اقتصادي ستونزې چې امت پرې اخته ده ځنې مهمیې دادي (۱:٦۰)

- ✓ دغذایي ناتواني ستونزه
- ✓ دصنعتي بنسټ کمزورتیا
- ✓ استهلاکي وارداتي تکنالوژۍ ته پاملرنه
- ✓ داجنبي تکنالوژۍ واکمنی ته غاړه ایښودل
- ✓ داجنبي دولتونولخوا زموږدځنواساسي اقتصادي سرچینوپېستل
- ✓ دباکفایته په کارپوهوشخصیتونوخارجي هیوادونوته لېږدېدنه
- ✓ دپلان اوانکشافي پروګرامونودنه موجودیت پلانیزه ګډوډي .
- ✓ داقتصادي اوټولنیزوانکشافي مؤسسوغربت
- ✓ داسلامي هېوادونودپورورټوب زیاتوالی .

حقیقت دادی پهااقتصادي ستونزوکې داسلامي هېوادونو دپرېوتلواساسي سبب داسلام داقتصادي نظام څخه غفلت اوداسلامضدوفاسدونظامونوپانګوالي اوسوسیالیزم دپیروی له کبله دی.

۲-۱٦-له ستونزوڅخه دخلاصون لار

✓ -اسلامي لارښوونوته ورګرځېدل

له اقتصادي ستونزوڅخه دبشریت دخلاصونیواځینی لاره داده چې دماده پالني له زولنوڅخه خلاصون ترلاسه اوخپل مادي عقلي اوروحاني ژوندله ټولوچټلیوڅخه پاک کړي تردې چې دالهي وعدې سره سم دولسونودقیادت ستېژته وروخېژي الله پاک دغه مطلب داسې روښانه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

کوي ﴿ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ كَمَا ٱسْتَخْلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴿٥٥﴾ ﴾ النور ژباړه: الله له تاسې نه دهغوکسانوسره چې ایمان راوړي اوښه عملونه یې کړي وعده کړې ده چې هغوی په ځمکه کې هماغه شان خلیفه ګان وګرځوي لکه چې له هغونه مخکې تېرشوي خلك یې ګرځولي ؤ

✓ **دبشري مواردوپرمختګ اوتوظیف**

داقتصادي ستونزودحل لاریواځې له اقتصادي اړخه ده ځکه چې دستونزې اسلامي حل دژوندټولواړخونوته شاملېږي په دې لړکې دبشري مواردو له روزنې اوله هغوځخه دګټې اخیستنې اوصحیح توظیف څخه پرته بله چاره نشته دغه کاردفکري اوعقلي پرمختیاغوښتنه کوي څو فکري اوعقلي پرمختګ په اسلامي نړۍ کې دښوونې اوروزنې دنظام دبنسټیزبدلون څخه پرته امکان نلري ترڅودمسلمانانوپه زړونوکې داختراع اوابتکارځواك په خوځښت راولي ؛البته دغه کاردښوونې اوروزنې دتعلیمي فلسفې داسلامي مفاهیمو په رڼا کې انسجام غواړي

دغه سمون دبېلابېلو اقتصادي فعالیتونو لکه زراعت ، صنعت اوداسې نورولپاره عملي او تطبیقي بڼه په برخه کوي له دې څخه پرته بله چاره نشته چې دشرعي علومو متخصص بشري علوم هورګرځېدلم تدریس کړي ترڅوژوندداود ژوندستونزې وپېژني اودنویوراپېښوستونزوپه حل کې ورسره نوې پوهه موجوده واوسي دعقلي ،اسلامي، تحلیلي اوتطبیقي ماني دجوړښت دچټك یون په مقصددبشري علوموپرمختګ اواسلامي روح تهورګرځېدل لا زمي شرط ګڼل شوی؛ داځکه چې داقتصاد،اجتماع،اداري اوداسې نورعلوم هغه څه دي چې دبشري هڅونوپه تشکیل کې مرسته کوي داهغه شیان دي چې دبشري مواردوپه انکشاف کې رغنده رول ادا کوي په همدې توګه له دې څخه پرته بله چاره نشته چې بشري انکشاف دې په صحي او دتغذیې دمستوی اواداري نظم په ښه والي،ځارنې او پلان کې هم اوږه پراوږه په مخ لاړ شي .(۵:۷۹)

دتعلیم خپرونه اوداسلامي بنسټونوپراساس یې لارښوونه ،عام ولس ته اخلاقي وده په پاك زړه دمرستې او تعاون له مخې دبشري اړیکوټینګښت اوپه دغه برخه کې رغنده رول لوبولو ته پراختیا ورکول ضروري دي ،په ټینګه یې ویلای شوچې دټولنې په افرادوکې دسرښندنې ،ایثاراوټولنیزواقتصادي اهدافو دلاس ته راوړنې په لړکې دبشري مواردوله روزنې څخه پرته چاره نشته (۶:۱۰۷)

✓ **ګټور تولید ته وده ورکول**

داسلام سپېڅلي دین دهرهغه شي تولید چې انسان اویاټولنې ته زیان وراړوي ناروابللی دپاکواوضروري شیانوتولید ته یې خلك هڅولي په همدې سره یې دمؤمن مسلمان لپاره

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

درواتولیدخرگنده لاره ټاکلې ده مورږ ته په کارده چې همدغې تګلارې پورې خپل ځان وتړوپه داسې حال کې چې اوس مهال زمورږ په ټولنه کې دګټورتولیداو پانګې پوهه له منځه تللې دلته دغربي سرمایه دارانه نظام استهلاکي (مصرفي) تعامل جریان لري په دې کارکې دخپروني ټولې فرهنګي وسیلې په کارلوېږې ترڅواجنبي صنعتي اقتصادسره مرسته وکړي اوزمورږمالي اقتصادي مواردوزیېښې دغه مصرفي لپونتوب زمورږملي صنعت ته سخته وژونکې ضربه ورکړه ددغې وضع په رڼاکې لا زمه ده چې دامت دلومړنيو ضروریاتودپوره کولوپه خاطریوه تولیدي کړنلاره طرحه شي له دې امله چې :

- ✓ دغــذایي مواردواوبنسټیزوضرورتونودســامان الا تودتولیــدزیاتوالی اوداســې نــورچې دمعقولي سیالۍاورقابت له لارې ترسره شي .
- ✓ دملي دفاع لوازموته پوره پاملرنه
- ✓ دپرمختللیو بنسټیزو سامان الا تودتولیدپه ډګرذاتي خودکفایي .
- ✓ دضروریاتودتولیدپه لوردزیاتواقتصادي مـواردورهبري اودلوکسـو شـیانوله تولیـد څخه ډډه کول
- ✓ داسې اعلامي (راډیو تلویزون اخبار) سیاسـت غـوره کـول چـې وارداتي اسـتهلاك مخه ونیسي اوخپل ملي تولید ته وده ورکړي.
- ✓ **دژوند دمعیار لوړتیا**

داسلام سپیڅلی دین ددې کوښښ کوي چې اسلامي ټولنه داسوده ژوندڅښتـنه و اوسـیادامت هرفرداسوده ژونـدولري اوچاتـه اړ،ونـه اوسي دغـه خودکفـایي یـواځې خـوراك اوڅښـاك پـورې منحصره نه وي؛بلکې چې ټولوخلکوته نېکمرغه ژوندپه برخه شي .(۷:۳۸۶)

جواز نلري چې څنې خلك په لوړه کې ژوند ترسره او څنې نوربیاپه مزواوچړچو بوخت وي دغه یوځرګندحقیقت دی چې دیوې ټولنې اسوده، مرفه ،عیاشانه ژوند پرمختګ اوذخیروي پانګې ته کمزورتیا بخښي لا زمه ده چې دټولوخلکودژوندد اوسنی سطحې دلوړتیاپه برخه کې هلې ځلې وشي ؛ترڅواسوده اقتصادي ژوند ته ورسېږو اوداکارله دې لارې کېدای شي چې :

- ✓ هرڅوك چې دکارکولو توان ولري دکارزمینه دې ورته برابره شي اوپه دغه لړ کې دې پوره بدلون رامنځته اود عصري تکنالوژۍ د لاس ته راوړولوزمینه دې خلکو ته اماده شي .
- ✓ دداسې فعال ټولنیز نظام ټینګښت چې دامت ټولوافرادوته شاملوي هغه وګړي چې دکارکولووسنه لري دژوندنیوازتیاؤدپوره کولوضمانت ورکړی شي خودغـه کاردزکـات دفریضـې له ټینګښت څخه پرته امکان نلري ترڅوددغه نظام په بریالیتوب کې خپل فعال رول ترسره کړي.
- ✓ دبې وزلودمحدودو اوتنګو عایداتو دڅښتنانو اوډلو دمصلحت په خاطر دعایداو

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

شتمنی دویش اعاده ترڅودشتمنواوبې وزلووګړوترمنځ طبقاتي واټن لږ کړی شي اوپه ګډه سره دپرمختګ په چاروکې ونډه واخلي .

✓ دمالي نغدي اوبېرونیواړیکو داستقرارساتنه ددې په خاطر چې ټولنه له انفلاسیون او اقتصادي ستونزو څخه وساتل شي .حقیقت دادی چې ددې وخت دسترواقتصادي خطرونوڅخه انفلاسیون دی چې دکارګرانواوټیټې طبقې د مامورینواودکوچنیو ملکیتونو د خاوندانودژوندسطحه له نابودی سره مخامخ کوي دغه کارپه دې سره تر سره کېږي چې کله هم نرخونه اوپیسې خپل ارزښت له لاسه ورکړي دولت ته لا زمه ده چې خپل ټول وسایل په کارواچوي ترڅودهېوادد مالي ثبات ساتنه وکړي ؛په همدې ډول دولت وظیفه لري چې په عامه لګښت کې داقتصادي ظروفواوشرایطو لحاظ وساتي داقتصادي رکود(ټیپه وردېدو)په مهال بایدداقتصادي فعالیت په خاطر لګښت زیات کړی شي ؛البته دتجارتي اقتصادي اړیکو په نسبت له دې پرته بله چاره نشته چې صادرات زیات اودوارداتوپه بدیل تولیدلاس پورې کړی شي .

✓ داسلامي امت داقتصادي امکاناتو سمه په کاراچونه پرته له دې چې ټول څواک او شتمنی بربادې شي دپرمختګیزه پلانونو تطبیق اوپه راتلونکي دوریعنې دسباني نسل لپاره دزړه په سترګوکارکول هم شامل دي

۳-۱۶- دعلمي تخنیکي نویو وسایلو استعمال

اسلامي نړی ته لا زمه ده چې دتکنالوژی نوي وسایل په کارواچوي ترڅو تولیددسیالی لوړې پوړی ته ورسوي هغه ارزښتناکه عنصر-چې جاپان یې دصنعتي پرمختللیوهیوادونوپه لیکه ودرولی دعلمي فکرپه شان،نه دعلمي مخترع په حیث دنویو علمي وسایلوانتقالول دی هغه چې موږ ته دمسلمان په حیث ضروري دي،داسې نه ده چې موږ دتکنالوژی‌ثمرات لکه وسایل اوالات انتقال کړوبلکې لا زمه ده چې اسلامي باکفایته په کارپوه خلک وروزوداځکه چې تکنالوژي کوم سامان اوالات نه دي چې خرڅ اوواخیستل شي داځکه چې دتکنالوژی دتولیداتو انتقال به لاندې پایلې ولري

✓ اسلامي امت به په ډېره وروسته پاتې وضع کې پاتې شي چې هرې یوې نوې اختراع اونوي سامان پسې به ورځغلي او نوروته به لاس ترزنې ناست وي .

✓ ملي تکنالوژي به له ناکامی سره مخامخ اوپای ته به ورسول شي.

✓ داسلامي هیوادونوشتمنی به دپردیو په لمن کې ولوېږي له همدې کبله دازادې،مستقلې اسلامي تکنالوژی له جوړښت څخه پرته بله چاره نشته؛البته دغه کار به هغه مهال پوره شي چې داقتصادي هراړخیز انکشاف کارسرته ورسېږي له دې سره سره له نړی وال علمي پرمختګ څخه هم ګټه واخیستل شي په همدې توګه دعلمي څېړنو مناسبه ټولنه جوړه اوداسلامي تګلارې متفقه

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

استراتیژي بایدرامنځته شي چې اسلامي نړۍ په خپلو پښو ودروي دغه کارنه یواځې دتولید په زیات والي کې خپل رول ترسره کوي ،بلکې لاندې پایلې به هم ولري چې په ټولواقتصادي،سیاسیاوټولنیزو ډګرونوداستقلال ترلاسه کول په خپل ځان باوراواعتماد څپاسلامي تشخص ته لا پیاوړتیاپه برخه کوي دنوي تولیدي هیکل جوړښت چې داسلامي تولید له فلسفې سره برابر وي که چېرې نوې علمي څېړنې اقتصادي پرمختګ او ټولنیزو رزښتونوته ټینګښت ونه بخښینوداقتصادي پرمختګ په وړاندې به سترخنډ رامنځته شي،داځه ناآشنا خبره نه ده چې دځاګانودوښتلو په سامان دې په هغو ښارونوکې بندیزولګول شي چې دکارګرانودوزګارتیاله ستونزې څخه رنځ وړي له همدې کبله لا زمه ده نوي وسایل چې دتولید په لړ کې مرسته کوي ترلاسه شي داسې نه چې دامت اقتصادي ستونزې نورې لا زیاتې او ورسترکړاونه پرې وتپل شي.

۴-۱۶-دبیروني تابعیت پای ته رسول اوداسلامي نړۍ ترمنځ تکامل

څرنګه چې زیاتره اسلامي هېوادونه داستعمارښکارشوي،اوس مهال په اقتصادي او ټولنیزډګراروپایي انسان قدوه اونمونه ګڼلای شي دبهروني تابعیت بېلابېل ګڼ اشکال دي چې ځنې یې په لاندې توګه دي

- ✓ سیاسي تابعیت : دا چې په اسلامي هیواداستعمارپوره برلاسی توب اوحاکمیت ولري
- ✓ اقتصادي تابعیت:په دې توګه چې دیوه اسلامي هېوادپه شتمنیوبل څوك واکمن وي

۳:داقتصادي تګلارې تابعیت:په دې ډول چې یوهیوادپه پانګوالې اویاسوسیالیستي تګلارې خپل اقتصادپه پښو ودروي دغه کارموږ ته دیومسلمان قام په حیث مناسب اووړنه بریښي چې موږ دپردیوقامونوتابع واوسو،حقیقت دادی چې اسلامي هېوادونه له صنعتي انقلابه وروسته په عسکري ډول ونیول شوه له صلیبي جګړوراپدېخوازیاتره اسلامي هیوادونه دکفاروله خواتسخیر شوي،تراوسه پورې دډېرودولتونو په وړاندې سیاسي اواقتصادي تابعیت دوام لري ؛البته په فکري لحاظ ډېردولتونه غلامان دي، په لویدیز تهذیب ویاړي اوپه هر څه یې دخوښۍ څرګندونه کوي داسلام سپېڅلی دین دکفرتابعیت په کلکه ردوي فکري او سیاسي تابعیت ددې لامل وګرځېد چې ډېرې سودي (ربوي) مؤسسې اسلامي امت ته راننوتلې اواسلامي هیوادونه یې باندنیو بازارونو پورې وتړل ،اسلامي امت ته لازم دي چې دتابعیت څخه دخلاصون په خاطریوه استراتیژي جوړه کړي اوداسلامي هیوادونوخپل منځي تکامل ته پیاوړتیاوبخښي چې ځینې چارې یې دادي :

- ✓ دتولید بدلون او تولید ته وده ورکول دغه کارددې لامل ګرځي چې زموږ خام مواد بېرنۍ والو بازارونو ته نه صادرېږي
- ✓ دوارداتو په بدل کې داسلامي استثماري شرکتونو هڅونه ددې کار له امله به دهېواد

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

کاریگره قوه په خوځښت راشي وزگاتیابه پای ته ورسېږي .

✓ دبانکونوداسلامي اوشرعي حیثیت ټینګښت دغه کارداسلامي مؤسساتو دپانګې اچونې لامل ګرځي دسارې په توګه بانکونه اوداسلامي بیمې شرکتونه

✓ داسلامي سوداګریز سیاست په پښودرول چې داسلام دمالي نظام څخه سرچینه اخلي له دې جملې څخه دټکس نظام اوداسلامي ګډ بازارجوړول .(۶:۲۷۵)

✓ دالله جلت عظمته په کتاب ټینګې منګولې ښخول داسلامي امت ترمنځ دسیاسي وحدت اویووالي په لارکې عملي ګامونه پورته کول

دامهال اسلامي هیوادونه دصنعتي هیوادونو ۲۰۰ میلیارده ډالره پور وړي دي په ۱۹۸۴م کال یې دسود اجمالي شرحه ۹،۱ میلیارده ډالره وه دغه وضعه په حقیقت کې دبهرونیو هېوادونو داقتصادي تابعیت محصول ده دامهال اسلامي امت دخارجي تابعیت څخه دخلاصون په لړکې ډېره لېږې پرته اوپه خواره خوب ویده ده.

لنډیز

داسلامي نړۍ ستونزې: دغذایي ناتوانی ستونزه ، دصنعتي بنسټ کمزورتیا، استهلاکي وارداتي تکنالوژۍ ته پاملرنه ، داجنبي تکنالوژۍ واکمنی ته غاړه اېښودل داجنبي دولتونوله خوازموړ داساسي مواردووېستل ، دپوهانوتېښته ،پلاټېزه ګډوډي داقتصادي اوټولنیزوانکشافي مؤسسوغربت ،دهېوادپوروړتوب

له ستونزوڅخه دخلاصون لار : ۱-اسلامي لارښوونوته ورګرځېدل ۲: دبشري موادوپرمختګ اوتوظیف ۳- ګټورتولیدته وده په دې توګه چې ۱:دغذایي موادوتولید ۲:له امت څخه ددفاع دوسایلولوازموته پاملرنه ۳:ذاتي خودکفایې اودبنیادي سامان الاتوتولید ۴:اعلامي سیاست اودوارداتي استهلاک مخه نیول

دژوندمعیارلوړتیاپه دې توګه چې: هرچاته دکارزمینه مساعدول، دزکات دفریضې احیاء ،دطبقاتي نظام له منځه وړل ،دمالي بېرونیواړیکوثبات اودانفلاسیون مخنیوی

دأمت داقتصادي امکاناتوسمه په کاراچونه:چې لاندې نتیجې به ولري ،هرنوي سامان پسې به ځغلي اونوروته به لاس ترزنې ناست وي ،ملي تکنالوژي به له ماتې سره مخامخ شي دهېواد شتمنی به دنورروملتونوپه لمن کې پرېوځي

دبهروني تابعیت پای ته رسول :سیاسي ،اقتصادي ،اوداسلامي هېوادونوتکامل اووحدت ته پیاوړتیاپه برخه کول

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar

Downloaded By: Afghan Salar Library

Facebook:https://www.facebook.com/groups/1822812871297698/ Telegram:https://t.me/afghansalar